

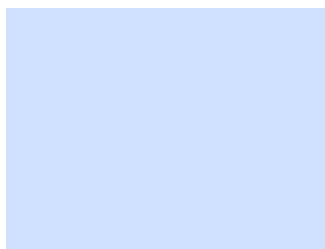
דוח על הסיכונים 30.06.2018

הדוח על הסיכונים ותיאור המאפיינים העיקריים של מכשירי הון פיקוחיים שהונפקו נכללים באתר האינטרנט של הבנק בכתובת: www.leumi.co.il < אודות > מידע כספי < גילוי לפי נדבך 3 של באזל ומידע נוסף על סיכונים, ובאתר מגנ"א של רשות ניירות ערך בכתובת: www.magna.isa.gov.il

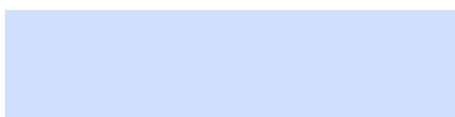
הדוח על הסיכונים

אנו מתכבדים להגיש דוח על הסיכונים ליום 30 ביוני 2018 (להלן: "דוח על הסיכונים"). הדוח על הסיכונים ערוך בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים והנחיותיו בדבר דרישות הגילוי המפורטות בנדבך 3 של באזל ומידע נוסף על סיכונים. בנוסף, הדוח ערוך בהתאם להנחיות הפיקוח על הבנקים בדבר דוח רבעוני של תאגיד בנקאי ואינו כולל את כל המידע הנדרש בדוחות השנתיים המלאים. יש לקרוא אותו יחד עם הדוח על הסיכונים של הבנק ליום 31 בדצמבר 2017 (להלן: הדוח השנתי על הסיכונים).

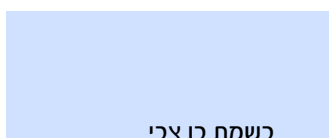
דוח זה כולל מידע משלים ונלווה לדוחות הכספיים המאוחדים של בנק לאומי לישראל בע"מ בנושא חשיפה לסיכונים, דרכי ניהולם והלימות ההון. יש לעיין בדוח זה יחד עם דוח הדירקטוריון וההנהלה והדוח הכספי ליום 30 ביוני 2018.

דוד ברודט
יו"ר הדירקטוריון

רקפת רוסק-עמינח
מנהל כללי ראשי

בשמת בן צבי
סגן מנהל כללי
מנהלת סיכונים ראשית

13 באוגוסט 2018

מטרה ועקרונות הגילוי

הדוח נועד לאפשר לקוראי הדוחות של הבנק להעריך מידע משמעותי שכלול בהם לגבי יישום מסגרת העבודה של ועדת באזל, ההון, חשיפות הסיכון ותהליכי הערכת הסיכון.

המידע בדוח זה כולל:

- דרישות גילוי שפורסמו על ידי ועדת באזל (דרישות נדבך 3).
 - דרישות גילוי על סיכונים המבוססות על מקורות אחרים, לרבות דרישות גילוי שפורסמו על ידי הוועדה ליציבות פיננסית (FSB) באמצעות צוות משימה לשיפור הגילוי (EDTF).
 - דרישות גילוי נוספות בהתאם להוראות הדיווח של בנק ישראל והנחיותיו (מידע נוסף).
- במטרה לסמן את מקור הגילויים השונים נכלל בדוח זה אינדקס טבלאות הגילוי השונות תוך ציון מקור הגילוי כ- "נדבך 3" וכ- "EDTF" בהתאמה.

הדוח נערך בהתאם לעקרונות המפורטים להלן:

- לגבי נתונים כמותיים שנכללו בגילויים קודמים במסגרת דרישות הגילוי של נדבך 3 או במסגרת דרישות גילוי נוספות כאמור לעיל, הוצגו נתונים השוואתיים לתקופות המקבילות בשנת הדיווח הקודמת כנדרש בהוראות.
- המידע מבוסס בחלקו על מידע פיננסי שמוצג בדוחות הכספיים של הבנק אשר משמש בסיס לחישוב של יחסים רגולטוריים בהתאמות הנדרשות ובחלקו על הערכות פנימיות ומודלים פנימיים. לאור זאת, חלק מהמידע הינו בגדר אומדן לא מבוקר ו/או מייצג מידע שהינו בגדר מידע צופה פני עתיד.
- מידע איכותי מפורט ברובו במסגרת הדוח השנתי על הסיכונים, למעט אם חלו שינויים מהותיים בששת החודשים הראשונים של שנת 2018 (להלן: "התקופה המדווחת"). לאור זאת, יש לעיין בדוח זה ביחד עם הדוח על הסיכונים והדוח הכספי לשנת 2017. כמו כן, מידע רלוונטי נוסף ניתן למצוא בפרק סקירת הסיכונים בדוח הדירקטוריון וההנהלה.

מידע צופה פני עתיד

דוח על הסיכונים כולל, בנוסף לנתונים המתייחסים לעבר, גם מידע והערכות המתייחסים לעתיד, המוגדרים בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968, כ"מידע צופה פני עתיד". מידע צופה פני עתיד מתייחס לאירוע או לעניין עתידיים שהתממשותם אינה ודאית ואינה בשליטתו של הבנק בלבד.

מידע צופה פני עתיד מנוסח בדרך כלל באמצעות מילים או ביטויים, כגון: "הבנק מאמין", "הבנק צופה", "הבנק מצפה", "הבנק מתכוון", "הבנק מתכנן", "הבנק מעריך", "מדיניות הבנק", "תכניות הבנק", "תחזית הבנק", "צפוי", "אסטרטגיה", "יעדים", "עלול להשפיע", "תרחישים", "תרחישי קיצון", "הערכה" וביטויים נוספים המעידים על כך שמדובר בתחזית לעתיד ולא בעובדות עבר.

מידע צופה פני עתיד הנכלל בדוח על הסיכונים נסמך, בין השאר, על תחזיות לעתיד בנושאים שונים הקשורים להתפתחות הכלכלית בארץ ובעולם ובמיוחד לשוקי המטבע ושוקי ההון, לחקיקה, להוראות גורמי פיקוח, להתנהגות המתחרים, להתפתחויות טכנולוגיות ולנושאי כח אדם.

כתוצאה מאי היכולת לחזות בוודאות שאמנם תחזיות אלה תתממשנה ומכך שבפועל האירועים יכולים להיות שונים מאלו שנחזו, קוראי הדוח צריכים להתייחס בזהירות למידע המוגדר כ"צופה פני עתיד", שכן הסתמכות על מידע כאמור כרוכה בסיכונים ובאי ודאות והתוצאות הכספיות והעסקיות העתידיות של קבוצת לאומי עשויות להיות שונות באופן מהותי.

הבנק אינו מתחייב לפרסם עדכון למידע צופה פני עתיד הכלול בדוחות אלה. האמור אינו גורע מחובות הדיווח של הבנק על פי כל דין.

ריכוז טבלאות הגילוי

טבלה מספר	נושא
טבלה 1	ריכוז של יחסים רגולטורים ונתונים פיננסיים עיקריים
טבלה 2	הרכב ההון לצורך חישוב יחס ההון (נדבך 3)
טבלה 3	הרכב ההון הפיקוחי תוך ציון הפניות למאזן הפיקוחי (נדבך 3)
טבלה 4	הרכב המאזן הפיקוחי והפניות לרכיבי ההון הפיקוחי (נדבך 3)
טבלה 5	דוח תנועות בהרכב ההון הפיקוחי (EDTF)
טבלה 6	יחס הלימות ההון לרכיבי סיכון
טבלה 7	השפעת הוראות המעבר והתאמות בנין תכניות ההתייעלות על יחס הון עצמי רובד 1
טבלה 8	נכסי הסיכון ודרישות ההון בגין סיכון אשראי, סיכון שוק וסיכון תפעולי (נדבך 3)
טבלה 9	רכיבי נכסים משוקללים בסיכון לפי פעילות עסקית (EDTF)
טבלה 10	תנועות בנכסים משוקללים בסיכון (EDTF)
טבלה 11	השוואה בין הנכסים במאזן לבין מדידת החשיפה לצורך יחס המינוף (נדבך 3)
טבלה 12	גילוי נוסף על יחס המינוף (נדבך 3)
טבלה 13	תנועה ביתרת הפרשה להפסדי אשראי
טבלה 14	התפלגות החשיפה לפי ענפי משק עיקריים
טבלה 15	התפתחות החבובות לענף בינוי ונדל"ן
טבלה 16	התפתחות יתרת האשראי לדיוור נטו בישראל
טבלה 17	התפתחות ביתרות אשראי חדש שניתן בישראל בשיעור מימון מעל 60%
טבלה 18	התפלגות סיכון אשראי כולל לפי אזור גיאוגרפי
טבלה 19	חשיפות סיכון אשראי לפי סוגים עיקריים של חשיפות אשראי (נדבך 3)
טבלה 20	חשיפות סיכון אשראי לפי צד נגדי ולפי סוגי חשיפות אשראי עיקריים (נדבך 3)
טבלה 21	פיצול התיק לפי תקופה לפירעון ולפי סוגי חשיפות אשראי עיקריים (נדבך 3)
טבלה 22	סכום החשיפה לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי ולפני הפחתת סיכון אשראי (נדבך 3)
טבלה 23	סכום החשיפה לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי ולאחר הפחתת סיכון אשראי (נדבך 3)
טבלה 24	הפחתת סיכון אשראי (נדבך 3)
טבלה 25	יתרות סיכון אשראי של צד נגדי בנגזרים (נדבך 3)
טבלה 26	תיק זמין למכירה - השקעה בניירות ערך מגובי משכנתאות ומגובי נכסים לפי סוגי חשיפה (נדבך 3)
טבלה 27	תיק זמין למכירה - השקעה בניירות ערך מגובי משכנתאות ומגובי נכסים לפי משקל סיכון (נדבך 3)
טבלה 28	תיק לפדיון - השקעה בניירות ערך מגובי משכנתאות ומגובי נכסים לפי סוגי חשיפה (נדבך 3)
טבלה 29	תיק לפדיון - השקעה בניירות ערך מגובי משכנתאות ומגובי נכסים לפי משקל סיכון (נדבך 3)
טבלה 30	תיק למסחר - השקעה בניירות ערך מגובי משכנתאות ומגובי נכסים לפי סוגי חשיפה (נדבך 3)
טבלה 31	תיק למסחר - השקעה בניירות ערך מגובי משכנתאות ומגובי נכסים לפי משקל סיכון (נדבך 3)
טבלה 32	דרישות הון בגין סיכונים שוק (נדבך 3)
טבלה 33	תמצית החשיפות לשינויים בלתי צפויים בריבית ברמת הקבוצה (לפני מס)
טבלה 34	חשיפות ההון לעליה/ירידה מיידיית בריבית (לפני מס)
טבלה 35	החשיפה של ההשקעה במניות וקרנות בתיק הבנקאי (נדבך 3)
טבלה 36	יחס כיסוי הנזילות (נדבך 3)
טבלה 37	הרכב הנכסים הנזילים באיכות גבוהה לפי יתרות ממוצעות ברבעון
טבלה 38	נכסים משועבדים לפי סעיפים מאזניים (EDTF)

תחולת היישום

- א.** הקבוצה מפוקחת על בסיס מאוחד על ידי הפיקוח על הבנקים של בנק ישראל. איחוד החברות המאוחדות ורישום השווי המאזני של החברות הכלולות הינו בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ובהתאם להוראות בנק ישראל. נכון ליום 30 ביוני 2018 לא קיימים הבדלים בין בסיס האיחוד לפי כללי החשבונאות ובסיס האיחוד הפיקוחי למטרות הלימות הון. ההצגה בדוח זה הינה בהתאם לדרישות של ועדת באזל אשר מתבססת על המידע הפיננסי המוצג בדוחות הכספיים, אך בחלק מהמקרים שונה ממנו, כמו למשל בגין ניכויים מההון שנדרשים מהבנקים, טיפול מיוחד בהשפעה חשבונאית בתוכנית התייעלות על הון הבנק וחישוב מותאם בגין התחייבויות אקטואריות מיוחדות.
- ב.** שלוחות חו"ל של הקבוצה הבנקאית נתונות לפיקוח על ידי רשויות רגולטוריות במדינות פעילותן, אשר רובן אמצו את מסגרת העבודה של ועדת באזל בשינויים מסוימים בכל הקשור לסטנדרטים בנושא דרישות הלימות הון, נזילות ומינוף.
- ג.** המגבלות הרגולטוריות העיקריות על העברת אמצעים נזילים או הון פיקוחי בין חברות הקבוצה בארץ ובחו"ל מפורטות בדוח על הסיכונים לשנת 2017 ולא חלו שינויים במהלך התקופה המדווחת.
- למידע נוסף בנוגע לחברות מוחזקות ראה פרק חברות מוחזקות עיקריות בדוח הדירקטוריון וההנהלה לשנת 2017 וביאור 15 בדוח הכספי לשנת 2017.

תיאור עסקי קבוצת לאומי

בנק לאומי לישראל בע"מ (להלן: "בנק לאומי" או "הבנק"), שמשרדו הראשי נמצא בתל-אביב, ישראל, הינו חברת האם של קבוצת לאומי (להלן: "לאומי" או "הקבוצה") אשר שולטת במספר חברות עיקריות כמפורט בתרשים מבנה הקבוצה בדוח ממשל תאגידי. בנק לאומי וחברות הבנות שלו מהווים את אחת הקבוצות הבנקאיות הגדולות בישראל.

הבנק מוגדר כתאגיד בנקאי על פי חוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981, והוא בעל רישיון בנק על פי החוק האמור. כ"תאגיד בנקאי" פעילותו מפוקחת ותחומה במערכת של חוקים, צווים ותקנות בהם, בין היתר, פקודת הבנקאות, חוק בנק ישראל, חוק הבנקאות (רישוי) וחוק הבנקאות (שירות ללקוח), וכמו כן בהוראות, כללים, הנחיות והבעות עמדה של המפקח על הבנקים.

קבוצה בנקאית מובילה בישראל ובמטרה להשיג רווחיות נאותה לאורך זמן, לאומי בוחן כל העת את המגמות והשינויים בסביבה העסקית בה הוא פועל, ומגבש אסטרטגיה המתמודדת עם שינויים אלו.

מדיניות הקבוצה בארץ ובעולם היא לתת ללקוחותיה פתרונות בנקאיים ופיננסיים כוללים, שירות מקצועי ברמה גבוהה, לאפשר להם לפעול בערוצי הפצה מגוונים ולהציע להם מגוון רחב של מוצרים בהתאם לצרכיהם.

למימוש האסטרטגיה, הבנק מאורגן בשלושה קווי עסקים מרכזיים הממוקדים בפלחי שוק שונים.

למידע נוסף ראה פרק סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה בדוח הדירקטוריון וההנהלה לשנת 2017.

ניהול סיכונים בלאומי - מדדים עיקריים

טבלה 1 - ריכוז של יחסים רגולטורים ונתונים פיננסיים עיקריים

30 ביוני 2017	30 בספטמבר 2017	31 בדצמבר 2017	31 במרס 2018	30 ביוני 2018
במיליוני ש"ח				
הון זמין:				
33,527	34,180	34,653	34,316	35,011
הון עצמי רוברד 1 ^(א)				
32,001	32,770	33,450	33,677	34,416
הון עצמי רוברד 1, לפני השפעת הוראות מעבר ולפני השפעת התאמות בגין תכניות ההתייעלות				
33,527	34,180	34,653	34,316	35,011
הון רוברד 1 ^(א)				
32,001	32,770	33,450	33,677	34,416
הון רוברד 1, לפני השפעת הוראות מעבר ולפני השפעת התאמות בגין תכניות ההתייעלות				
44,763	45,423	45,473	44,245	44,956
הון כולל ^(א)				
35,973	36,826	37,385	37,788	38,543
הון כולל, לפני השפעת הוראות מעבר ולפני השפעת התאמות בגין תכניות ההתייעלות				
נכסי סיכון משוקלים:				
299,108	301,203	303,292	308,817	313,485
סך הכל נכסי סיכון משוקלים (RWA) ^(א)				
יחסי הלימות הון, לפי הוראות המפקח על הבנקים (באחוזים):				
11.21%	11.35%	11.43%	11.11%	11.17%
יחס הון עצמי רוברד 1 ^(א)				
10.70%	10.88%	11.03%	10.91%	10.98%
יחס הון עצמי רוברד 1, לפני השפעת הוראות מעבר ולפני השפעת התאמות בגין תכניות ההתייעלות				
11.21%	11.35%	11.43%	11.11%	11.17%
יחס הון רוברד 1 ^(א)				
10.70%	10.88%	11.03%	10.91%	10.98%
יחס הון רוברד 1, לפני השפעת הוראות מעבר ולפני השפעת התאמות בגין תכניות ההתייעלות				
14.97%	15.08%	14.99%	14.33%	14.34%
יחס הון כולל ^(א)				
12.06%	12.23%	12.35%	12.24%	12.30%
יחס הון כולל, לפני השפעת הוראות מעבר ולפני השפעת התאמות בגין תכניות ההתייעלות				
10.26%	10.26%	10.25%	10.25%	10.25%
יחס הון עצמי רוברד 1, הנדרש ע"י המפקח על הבנקים ^(ב)				
0.95%	1.09%	1.18%	0.86%	0.92%
יחס הון עצמי רוברד 1 זמין, מעבר לנדרש ע"י המפקח על הבנקים				
יחס המינוף, לפי הוראות המפקח על הבנקים:				
483,683	486,507	499,026	498,316	499,799
סך החשיפות ^(א)				
6.93%	7.03%	6.94%	6.89%	7.00%
יחס המינוף (באחוזים) ^(א)				
6.62%	6.74%	6.70%	6.76%	6.89%
יחס המינוף, לפני השפעת הוראות מעבר (באחוזים) ולפני השפעת התאמות בגין תכניות ההתייעלות				
יחס כיסוי נזילות, לפי הוראות המפקח על הבנקים^(ג):				
113,066	115,224	113,298	118,229	117,493
סך הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה				
89,399	94,565	92,757	96,909	94,613
סך הכל תזרימי מזומנים יוצאים				
127%	122%	122%	122%	124%
יחס כיסוי נזילות (באחוזים)				

(א) נתונים אלה כוללים התאמות בגין תכניות ההתייעלות שנקבעו לפי מכתב המפקחת על הבנקים מיום 12 בינואר 2016 בנושא "התייעלות תפעולית של המערכת הבנקאית בישראל" (להלן: "התאמות בגין תכניות ההתייעלות"). בהתאם למכתב כאמור, ההקלות שניתנו לצרכי יחסי הלימות הון ויחס המינוף בגין תכניות ההתייעלות שאושרו על ידי הדיירקטוריון ביוני 2016 וביולי 2017 פוחתות בהדרגה עד ליום 30 ביוני 2021 ויום 30 ביוני 2022 בהתאמה. לפרטים נוספים על השפעת הוראות המעבר וההתאמות בגין תכניות ההתייעלות ראה פרק הלימות הון - הקלה בגין תכניות התייעלות ותפעוליות וטבלה 7 בהמשך הדוח. לסך הכל יתרות משוקלות של נכסי סיכון התוסף סך של 179 מיליון ש"ח בשל התאמות בגין תכניות ההתייעלות (192 מיליון ש"ח ליום 31 במרס 2018, 94 מיליון ש"ח ליום 31 בדצמבר 2017, 104 מיליון ש"ח ליום 30 בספטמבר 2017, הפחתה של 34 מיליון ש"ח ליום 30 ביוני 2017).

(ב) יחס הון עצמי רוברד 1 המזערי הנדרש יחס הון הכולל המזערי הנדרש מיום 1 בינואר 2017 הינם 10% ו-13.5% בהתאמה. ליחסים אלה מתווספת דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת הלוואות לדיר למועד הדיווח. לאור האמור, יחס הון עצמי רוברד 1 המזערי הנדרש יחס הון הכולל המזערי הנדרש הינם למועד הדיווח 10.25% ו-13.75% בהתאמה.

(ג) יחס כיסוי הנזילות של הבנק חושב על בסיס ממוצע תצפיות יומיות במהלך הרבעון המדווח.

הון (נדבך 3)

מבנה ההון (נדבך 3)

ההון המיוחס לבעלי מניות הבנק הסתכם ב-30 ביוני 2018 ב-34,679 מיליון ש"ח לעומת 33,167 מיליון ש"ח בסוף שנת 2017, גידול של 4.6%. העלייה נובעת בעיקר מהרווח הנקי לתקופה ומרווח כולל אחר לאור קיטון בהתאמות השליליות בגין הטבות לעובדים, כתוצאה מעליית ריבית ההיוון. העלייה קוזזה בחלקה על ידי חלוקת דיבידנד במהלך התקופה ורכישה עצמית של מניות הבנק.

הון זה מהווה בסיס לחישוב ההון הפיקוחי המשמש לחישוב יחס הלימות ההון של הבנק בתוספת מכשירים הוניים והתאמות פיקוחיות כפי שנקבע בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 202 של הפיקוח על הבנקים.

יחס הון למאזן ב-30 ביוני 2018 הגיע ל-7.7% בהשוואה ל-7.4% ב-31 בדצמבר 2017.

מבנה ההון הפיקוחי

במאי 2013 פרסם הפיקוח על הבנקים את ההוראות הסופיות ליישום באזל 3 בישראל, וזאת על ידי תיקון הוראות ניהול בנקאי תקין מספר 211-201. הוראות אלה נכנסו לתוקף ביום 1 בינואר 2014 בכפוף להוראות המעבר שנכללו בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 299 של הפיקוח על הבנקים.

על פי הוראות אלו, רכיבי ההון בקבוצה לצורך חישוב הלימות ההון משויכים לשני רבדים:

1. הון רובד 1, הכולל הון עצמי רובד 1 והון רובד 1 נוסף.
2. הון רובד 2.

סיכום הרבדים האלו מכונה "בסיס ההון לצורך הלימות ההון" או "ההון הפיקוחי" או "ההון הכולל".

הון עצמי רובד 1 והון רובד 1 נוסף

הון עצמי רובד 1 כולל את ההון המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי בתוספת חלק מזכויות המיעוט (זכויות שאינן מקנות שליטה בהון של חברות בת שאחדו) ובניכוי מוניטין, נכסים בלתי מוחשיים אחרים, והתאמות פיקוחיות וניכויים נוספים.

בנוסף לאלו, נכללות התאמות להון עצמי רובד 1 שנובעות מיישום תכניות התייעלות תפעולית וכן מאופן חישוב ריבית ההיוון שמשמשת לחישוב ההתחייבות לזכויות עובדים, כמפורט בהמשך.

הון רובד 1 נוסף מורכב ממכשירי הון העומדים בקריטריונים שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 202. בקבוצת לאומי לא קיימים מכשירי הון ברובד זה.

הון רובד 2

הון רובד 2 כולל בעיקר מכשירי הון ויתרת הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי בכפוף לתקרה שנקבעה בהוראות.

לגבי מכשירי ההון שהיו כלולים בהון רובד 2 בתאריך 31 בדצמבר 2013 נקבעו הוראות מעבר ותקרת הכרה, כך שהסכום המוכר בגינם בפועל הינו הנמוך מבין סכומם המופחת של המכשירים עצמם ותקרת הכרה המתבססת על יתרת מכשירי ההון שהיו כלולים בהון רובד 2 ביום 31 דצמבר 2013 אשר מופחתת בתחילת כל שנה ב-10% עד ליום 1 ינואר 2022. בשנת 2018 תקרת ההכרה הינה 40%.

מכשירי הון המונפקים מתחילת שנת 2014 נדרשים לעמוד בקריטריונים המפורטים בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 202 לצורך הכללתם בהון. הקריטריונים העיקריים שעל המכשיר לכלול הינם: (1) מנגנון לספיגת הפסדי קרן על ידי המרה למניות רגילות או הפחתת המכשיר כאשר יחס הון עצמי רובד 1 של התאגיד הבנקאי יורד מ-5%; (2) סעיף הקובע שבהתרחש האירוע המכונן לאי-קיימות (כמוגדר בנספח ה' להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 202) יומר המכשיר באופן מיידי למניות רגילות או יימחק.

תיאור המאפיינים העיקריים של מכשירי הון פיקוחי שהונפקו מוצג באתר האינטרנט של הבנק בכתובת: www.leumi.co.il בפרק אודות <מידע כספי > גילוי לפי נדבך 3 של באזל ומידע נוסף על סיכונים.

מגבלות על מבנה ההון

בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 202 נקבעו מגבלות על מבנה ההון.

למידע נוסף בדבר מבנה ההון הפיקוחי והמגבלות על מבנה ההון ראה פרק מבנה ההון בדוח על הסיכונים לשנת 2017.

טבלה 2 - הרכב ההון לצורך חישוב יחס ההון (נדבך 3)

31 בדצמבר	30 ביוני		
2017	2017	2018	
במיליוני ש"ח			
רכיבי ההון לצורך חישוב יחס ההון			
1. הון עצמי רובד 1^(א)			
33,167	32,521	34,679	הון המיוחס לבעלי מניות הבנק
229	217	382	הבדלים בין הון המיוחס לבעלי מניות הבנק לבין הון עצמי רובד 1 - זכויות מיעוט ^(א)
590	451	-	הבדלים בין הון המיוחס לבעלי מניות הבנק לבין הון עצמי רובד 1 - בגין הטבות לעובדים
532	50	(151)	התאמות בגין המעבר בין העקום החשבונאי לעקום ממוצע של 8 רבעונים ^(ב)
34,518	33,239	34,910	סך הון עצמי רובד 1 לפני התאמות פיקוחיות וניכויים התאמות פיקוחיות וניכויים:
(203)	(254)	(206)	מוניטין ונכסים בלתי מוחשיים
(219)	(344)	(221)	מיסים נדחים לקבל
(35)	(23)	(67)	התאמות פיקוחיות וניכויים אחרים - הון עצמי רובד 1
(457)	(621)	(494)	סך הכל התאמות פיקוחיות וניכויים - הון עצמי רובד 1
592	909	595	סך ההתאמות בגין תכניות ההתייעלות ^(א)
34,653	33,527	35,011	סך הכל הון עצמי רובד 1, לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים
2. הון רובד 2			
7,773	8,228	6,862	הון רובד 2: מכשירים לפני ניכויים
3,047	3,008	3,083	הון רובד 2: הפרשות, לפני ניכויים
10,820	11,236	9,945	סך הון רובד 2 לפני ניכויים
ניכויים:			
-	-	-	סך הכל ניכויים - הון רובד 2
10,820	11,236	9,945	סך הכל הון רובד 2
45,473	44,763	44,956	סך הכל הון כולל

- (א) נתונים אלה כוללים התאמות בגין תכניות ההתייעלות שנקבעו לפי מכתב המפקחת על הבנקים מיום 12 בינואר 2016 בנושא "התייעלות תפעולית של המערכת הבנקאית בישראל" (להלן: "התאמות בגין תכניות ההתייעלות"). בהתאם למכתב כאמור, ההקלות שניתנו לצרכי יחסי הלימות ההון ויחס המינוף בגין תכניות ההתייעלות שאושרו על ידי הדירקטוריון ביוני 2016 וביוני 2017 פוחתות בהדרגה עד ליום 30 ביוני 2021 ויום 30 ביוני 2022 בהתאמה. לפרטים נוספים על השפעת הוראות המעבר וההתאמות בגין תכניות ההתייעלות ראה פרק הלימות ההון - הקלה בגין תכניות התייעלות תפעוליות וטבלה 7 בהמשך הדוח. לסך הכל יתרות משוקללות של נכסי סיכון התווסף סך של 179 מיליון ש"ח בשל התאמות בגין תכניות ההתייעלות (94 מיליון ש"ח ליום 31 בדצמבר 2017, הפחתה של 34 מיליון ש"ח ליום 30 ביוני 2017).
- (ב) בהתאם לאישור פרטני מהפיקוח על הבנקים.
- (ג) רבות השפעה בגין מכירת מניות BLC. לפירוט ראה פרק הלימות ההון - שינויים רגולטורים ונוספים במדידת דרישות ההון בהמשך דוח זה.

טבלה 3 - הרכב ההון הפיקוחי תוך ציון הפניות למאזן הפיקוחי (נדבך 3)

	31 בדצמבר 2017		30 ביוני 2017		30 ביוני 2018	
	סכומים שלא נוכו מההון הכפופים לטיפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 הפניה בהתאם למאזן הפיקוחי	סכומים שלא נוכו מההון הכפופים לטיפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 הוראה בהתאם למאזן הפיקוחי	סכומים שלא נוכו מההון הכפופים לטיפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 הוראה בהתאם למאזן הפיקוחי	סכומים שלא נוכו מההון הכפופים לטיפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 הוראה בהתאם למאזן הפיקוחי	סכומים שלא נוכו מההון הכפופים לטיפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 הוראה בהתאם למאזן הפיקוחי	סכומים שלא נוכו מההון הכפופים לטיפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 הוראה בהתאם למאזן הפיקוחי
במיליוני ש"ח						
הון עצמי רובד 1: מכשירים ועודפים						
1	-	8,839	-	8,839	-	8,704
הון מניות רגילות שהונפק ע"י התאגיד הבנקאי ופרמיה על מניות רגילות הכלולות בהון עצמי רובד 1 ^(א)						
2	-	27,341	-	26,166	-	28,322
עודפים, לרבות דיבידנד שהוצע או שהוכרז לאחר תאריך המאזן						
3	(590)	(2,423)	(450)	(2,034)	-	(2,347)
רווח כולל אחר מצטבר ועודפים שניתן להם גילוי						
-	-	-	-	-	-	-
מכשירי הון עצמי רובד 1 שהונפקו ע"י התאגיד הכשירים להכללה בהון הפיקוחי בתקופת המעבר						
-	-	-	-	-	-	-
הזרמות הון קיימות מהמגזר הציבורי שיוכרו עד ליום 1 בינואר 2018						
4	39	229	39	218	-	382
מניות רגילות שהונפקו ע"י חברות בת של התאגיד הבנקאי שאוחדו והמוחזקות ע"י צד ג' (זכויות מיעוט) ^(ב)						
-	-	33,986	-	33,189	-	35,061
הון עצמי רובד 1 לפני התאמות פיקוחיות וניכויים						
הון עצמי רובד 1: התאמות פיקוחיות וניכויים						
-	-	-	-	-	-	-
התאמות יציבותיות להערכות שווי מוניטין						
6	-	203	-	254	-	206
נכסים לא מוחשיים אחרים למעט זכויות שירות למשכנתאות, בניכוי מסים נדחים לשלם						
7	-	-	-	-	-	-
מסים נדחים לקבל שמימוש מתבסס על רוחחיות עתידית של התאגיד הבנקאי						
8	-	2	-	2	-	3
סכום הרווח הכולל האחר המצטבר בגין גידורי תזרים מזומנים של פריטים שאינם מוצגים במאזן לפי שווי הוגן						
-	-	-	-	-	-	-
פער שלילי בין הפרשות להפסדים צפויים						
-	-	-	-	-	-	-
גידול בהון העצמי הנובע מעסקות איגוח						
-	-	-	-	-	-	-
9	9	35	6	23	-	67
רווחים והפסדים שטרם מומשו כתוצאה משינויים בשווי ההוגן של התחייבויות שנבעו משינויים בסיכון האשראי העצמי של התאגיד הבנקאי						
-	-	-	-	-	-	-
עודף יעודה על עתודה, בניכוי מסים נדחים לשלם שישולקו אם הנכס יהפוך לפגום או ייגרע בהתאם להוראות הדיווח לציבור						

(א) לרבות השפעה בגין רכישה עצמית של מניות הבנק. לפירוט ראה פרק הלימות ההון - תכנית לרכישה עצמית של מניות הבנק בהמשך דוח זה.
 (ב) לרבות השפעה בגין מכירת מניות BLC. לפירוט ראה פרק הלימות ההון - שינויים רגולטורים ונוספים במדידת דרישות ההון בהמשך דוח זה.

31 בדצמבר 2017		30 ביוני 2017		30 ביוני 2018	
סכומים שלא נוכו מההון הכפופים לטיפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 הפניה למאזן הפיקוח	סכומים שלא נוכו מההון הכפופים לטיפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם לבאזל III	סכומים שלא נוכו מההון הכפופים לטיפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם לבאזל III	סכומים שלא נוכו מההון הכפופים לטיפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם לבאזל III	סכומים שלא נוכו מההון הכפופים לטיפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם לבאזל III	סכומים שלא נוכו מההון הכפופים לטיפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם לבאזל III
במיליוני ש"ח					
-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-
10	420	1,681	354	1,417	(88)
-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-
-	(312)	(2,588)	(264)	(2,034)	(1,728)
-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-
-	(749)	-	(72)	-	219
-	(592)	-	(908)	-	(595)
-	(312)	(1,247)	(264)	(1,054)	(1,352)

31 בדצמבר 2017		30 ביוני 2017		30 ביוני 2018	
סכומים	סכומים	סכומים	סכומים	סכומים	סכומים
שלא נוכו	שלא נוכו	שלא נוכו	שלא נוכו	שלא נוכו	שלא נוכו
מההון	מההון	מההון	מההון	מההון	מההון
הכפופים	הכפופים	הכפופים	הכפופים	הכפופים	הכפופים
לטיפול	לטיפול	לטיפול	לטיפול	לטיפול	לטיפול
הנדרש לפני	הנדרש לפני	הנדרש לפני	הנדרש לפני	הנדרש לפני	הנדרש לפני
אימוץ	אימוץ	אימוץ	אימוץ	אימוץ	אימוץ
הוראה 202	הוראה 202	הוראה 202	הוראה 202	הוראה 202	הוראה 202
הפניה	הפניה	הפניה	הפניה	הפניה	הפניה
למאזן	למאזן	למאזן	למאזן	למאזן	למאזן
בהתאם	בהתאם	בהתאם	בהתאם	בהתאם	בהתאם
לכאזל III	לכאזל III	לכאזל III	לכאזל III	לכאזל III	לכאזל III
הפיקוחי	הפיקוחי	הפיקוחי	הפיקוחי	הפיקוחי	הפיקוחי
במיליוני ש"ח					
-	-	-	-	-	-
ניכויים החלים על הון עצמי רובד 1 מאחר ואין בהון רובד 1 נוסף והון רובד 2 די הון בכדי לכסות על הניכויים					
-	-	(667)	(338)	-	50
סך כל ההתאמות הפיקוחיות והניכויים בהון עצמי רובד 1					
-	34,653	-	33,527	-	35,011
הון עצמי רובד 1					
הון רובד 1 נוסף: מכשירים					
מכשירי הון מניות רובד 1 נוסף שהונפקו ע"י התאגיד הבנקאי ופרמיה על מכשירים אלו					
-	-	-	-	-	-
מזה: מסווג כהון עצמי בהתאם להוראות הדיווח לציבור					
-	-	-	-	-	-
מזה: מסווג כהתחייבות בהתאם להוראות הדיווח לציבור					
-	-	-	-	-	-
מכשירי הון רובד 1 נוסף שהונפקו ע"י התאגיד הכשירים להכללה בהון הפיקוחי בתקופת המעבר					
-	-	-	-	-	-
מכשירי הון רובד 1 נוסף שהונפקו ע"י חברות בת של התאגיד הבנקאי והמוחזקים ע"י משקיעי צד ג'					
-	-	-	-	-	-
מזה: מכשירי הון רובד 1 נוסף שהונפקו ע"י חברות בת של התאגיד הבנקאי והמוחזקים ע"י משקיעי צד ג', המופחתים בהדרגה מהון רובד 1 נוסף					
-	-	-	-	-	-
הון רובד 1 נוסף לפני ניכויים					
הון רובד 1 נוסף: ניכויים					
השקעה עצמית במכשירי הון הכלולים ברובד 1 נוסף, המוחזקת באופן ישיר או עקיף (כולל התחייבות לרכוש מכשירים בכפוף להסכמים חוזיים)					
-	-	-	-	-	-
החזקות צולבות הדדיות במכשירי הון הכלולים ברובד 1 נוסף					
-	-	-	-	-	-
השקעות בהון של תאגידים פיננסיים שאינם מאוחדים בדוחות לציבור של התאגיד הבנקאי, כאשר החזקת התאגיד הבנקאי אינה עולה על 10% מהון המניות הרגילות שהונפקו ע"י התאגיד הפיננסי					
-	-	-	-	-	-

	31 בדצמבר 2017		30 ביוני 2017		30 ביוני 2018	
	סכומים שלא נוכו מההון הכפופים לטיפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם למאזן הפיקוחי	סכומים שלא נוכו מההון הכפופים לטיפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם למאזן הפיקוחי	סכומים שלא נוכו מההון הכפופים לטיפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם למאזן הפיקוחי	סכומים שלא נוכו מההון הכפופים לטיפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם למאזן הפיקוחי	סכומים שלא נוכו מההון הכפופים לטיפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם למאזן הפיקוחי	סכומים שלא נוכו מההון הכפופים לטיפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם למאזן הפיקוחי
במיליוני ש"ח						
	-	-	-	-	-	-
השקעות בהון של תאגידים פיננסיים שאינם מאוחדים בדוחות לציבור של התאגיד הבנקאי, כאשר החזקת התאגיד הבנקאי עולה על 10% מהון המניות הרגילות שהונפקו ע"י התאגיד הפיננסי	-	-	-	-	-	-
ניכויים נוספים שנקבעו ע"י המפקח על הבנקים	-	-	-	-	-	-
מזה: בגין השקעות בהון של תאגידים פיננסיים	-	-	-	-	-	-
מזה: ניכויים נוספים להון רובד 1	-	-	-	-	-	-
ניכויים בהון רובד 1 נוסף הכפופים לטיפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם לבאזל III	-	-	-	-	-	-
ניכויים החלים על הון רובד עצמי 1 נוסף מאחר ואין בהון רובד 2 די הון בכדי לכסות על הניכויים	-	-	-	-	-	-
סך כל הניכויים בהון רובד 1 נוסף	-	-	-	-	-	-
הון רובד 1 נוסף	-	-	-	-	-	-
הון רובד 1	-	34,653	-	33,527	-	35,011
הון רובד 2: מכשירים והפרשות						
מכשירים שהונפקו ע"י התאגיד הבנקאי (שאינם נכללים בהון רובד 1) ופרמיה על מכשירים אלו	11 א	-	926	-	926	-
מכשירי הון רובד 2 שהונפקו ע"י התאגיד הכשירים להכללה בהון הפיקוחי בתקופת המעבר	11	-	6,816	-	7,272	-
מכשירי הון רובד 2 שהונפקו ע"י חברות בת של התאגיד הבנקאי למשקיעי צד ג'	5	-	31	-	30	-
מזה: מכשירי הון רובד 2 שהונפקו ע"י חברות בת של התאגיד הבנקאי והמוחזקים ע"י משקיעי צד ג', המופחתים בהדרגה מהון רובד 2	-	-	31	-	30	-
הפרשות קבוצתיות להפסדי אשראי לפני השפעת המס המתייחס	12	-	3,047	-	3,008	-
הון רובד 2 לפני ניכויים	-	-	10,820	-	11,236	-
הון רובד 2: ניכויים						
השקעה עצמית במכשירי הון רובד 2, המוחזקת באופן ישיר או עקיף וכולל התחייבות לרכוש מכשירים בכפוף להסכמים חוזיים	-	-	-	-	-	-
החזקות צולבות הדדיות במכשירי הון רובד 2 של תאגידים פיננסיים	-	-	-	-	-	-

31 בדצמבר 2017		30 ביוני 2017		30 ביוני 2018	
סכומים שלא נוכו מההון הכפופים לטיפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 הפניה למאזן בהתאם למאזן הפיקוחי	סכומים שלא נוכו מההון הכפופים לטיפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם למאזן הפיקוחי	סכומים שלא נוכו מההון הכפופים לטיפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם למאזן הפיקוחי	סכומים שלא נוכו מההון הכפופים לטיפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם למאזן הפיקוחי	סכומים שלא נוכו מההון הכפופים לטיפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם למאזן הפיקוחי	סכומים שלא נוכו מההון הכפופים לטיפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם למאזן הפיקוחי
במיליוני ש"ח					
-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-
-	-	10,820	-	11,236	9,945
-	-	45,473	-	44,763	44,956
-	-	323	-	286	(88)
13	-	323	-	286	(88)
-	-	303,292	-	299,108	313,485
יחסי הון וכריות לשימור הון (באחוזים)					
-	-	11.43%	-	11.21%	11.17%
-	-	11.43%	-	11.21%	11.17%
-	-	14.99%	-	14.97%	14.34%
דרישות מזעריות שנקבעו על ידי המפקח על הבנקים					
-	-	10.25%	-	10.26%	10.25%
-	-	-	-	-	-
-	-	13.75%	-	13.76%	13.75%

		31 בדצמבר 2017		30 ביוני 2017		30 ביוני 2018	
הון פיקוחי	הוראה 202 בהתאם לכאזל III	הון פיקוחי	הוראה 202 בהתאם לכאזל III	הון פיקוחי	הוראה 202 בהתאם לכאזל III	הון פיקוחי	הוראה 202 בהתאם לכאזל III
במיליוני ש"ח							
סכומים שמתחת לסף ההפחתה (לפני שקלול סיכון)							
השקעות בהון של תאגידים פיננסיים (למעט תאגידים בנקאיים וחברות בנות שלהם), שאינן עולות על 10% מהון המניות הרגילות שהונפקו ע"י התאגיד הפיננסי והן מתחת לסף ההפחתה							
14	-	310	-	341	-	364	-
השקעות בהון עצמי רובד 1 של תאגידים פיננסיים (למעט תאגידים בנקאיים וחברות בנות שלהם), העולות על 10% מהון המניות הרגילות שהונפקו ע"י התאגיד הפיננסי, והן מתחת לסף ההפחתה							
15	-	251	-	252	-	189	-
זכויות שירות למשכנתאות							
-	-	-	-	-	-	-	-
מסים נדחים לקבל שנוצרו כתוצאה מהפרשי עיתוי שהם מתחת לסף ההפחתה							
16	-	3,471	-	3,359	-	3,507	-
תקרה להכללת הפרשות ברובד 2							
הפרשה כשירה להכללה במסגרת רובד 2 בהתייחס לחשיפות תחת הגישה הסטנדרטית, לפני יישום התקרה							
-	-	3,047	-	3,008	-	3,083	-
התקרה להכללת הפרשה במסגרת רובד 2 תחת הגישה הסטנדרטית							
-	-	3,467	-	3,396	-	3,571	-
הפרשה כשירה להכללה במסגרת רובד 2 בהתייחס לחשיפות לפי גישת הדירוגים הפנימיים, לפני יישום התקרה							
-	-	-	-	-	-	-	-
התקרה להכללת הפרשה במסגרת רובד 2 לפי גישת הדירוגים הפנימיים							
-	-	-	-	-	-	-	-
מכשירי הון שאינם כשירים כהון פיקוחי הכפופים להוראות המעבר							
סכום התקרה הנוכחית למכשירים הנכללים בהון עצמי רובד 1 הכפופים להוראות המעבר							
-	-	-	-	-	-	-	-
סכום שנוכה מהון עצמי רובד 1 בשל התקרה							
-	-	-	-	-	-	-	-
סכום התקרה הנוכחית למכשירים הנכללים בהון רובד 1 נוסף הכפופים להוראות המעבר							
-	-	-	-	-	-	-	-
סכום שנוכה מהון רובד 1 נוסף בשל התקרה							
-	-	-	-	-	-	-	-
סכום התקרה הנוכחית למכשירים הנכללים בהון רובד 2 הכפופים להוראות המעבר							
-	-	7,272	-	7,272	-	5,817	-
סכום שנוכה מהון רובד 2 בשל התקרה							
-	-	-	-	34	-	1,013	-

טבלה 4 - הרכב המאזן הפיקוחי והפניות לרכיבי ההון הפיקוחי (נדבך 3)

הפניות לרכיבי ההון הפיקוחי	31 בדצמבר		30 ביוני	נכסים
	2017	2017	2018	
				מזומנים ופיקדונות בכנקים
-	82,067	69,352	71,315	ניירות ערך ¹
-	77,299	78,470	82,113	¹ מזה: השקעות בהון של תאגידים פיננסיים שאינן עולות על 10% מהון המניות של התאגיד הפיננסי
14	310	341	364	¹ מזה: ניירות ערך אחרים
-	76,989	78,129	81,749	אשראי לציבור
-	271,157	267,739	267,324	בניכוי: יתרות שסווגו כנכסים מיועדים למכירה ^(א)
-	-	-	8,037	הפרשה להפסדי אשראי ¹
-	(3,205)	(3,205)	(3,152)	¹ מזה: הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי הנכללת ברובד ²
12	(2,713)	(2,643)	(2,772)	¹ מזה: הפרשה להפסדי אשראי שלא נכללת בהון הפיקוחי
-	(492)	(562)	(524)	² בניכוי: יתרות שסווגו כנכסים מיועדים למכירה ^(א)
-	-	-	144	אשראי לציבור, נטו
-	267,952	264,534	264,172	אשראי לממשלות
-	715	619	757	השקעות בחברות כלולות ¹
-	807	883	869	¹ מזה: השקעות בהון של תאגידים פיננסיים שעולות על 10% מהון המניות של התאגיד הפיננסי
15	251	252	189	¹ מזה: מוניטין
6	187	238	189	בניינים וציוד
-	2,986	2,954	2,736	נכסים אחרים ¹
-	8,262	7,747	7,133	¹ מזה: נכסי מס נדחה ²
-	5,476	5,062	4,924	² מזה: נכסי מס נדחה למעט אלו המיוחסים להפרשי עיתוי
8	2	2	3	² מזה: התחייבות בגין מס נדחה בגין נכסים בלתי מוחשיים
7	-	-	-	² מזה: מסים נדחים המיוחסים להפרשי עיתוי, אשר סכומם עולה על 10% מהון עצמי רובד 1
10	1,681	1,417	1,502	² מזה: מסים נדחים המיוחסים להפרשי עיתוי, אשר סכומם אינו עולה על 10% מהון עצמי רובד 1
16	3,471	3,359	3,507	² מזה: נכסי מס נדחה אחרים בהתאם להוראות המעבר
13	323	286	(88)	² בניכוי: יתרות שסווגו כנכסים מיועדים למכירה ^(א)
-	-	-	(62)	¹ מזה: נכסים אחרים נוספים
-	2,786	2,685	2,209	נכסים בלתי מוחשיים ומוניטין ¹
-	16	16	17	¹ מזה: מוניטין
6	16	16	17	ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
-	1,161	1,031	931	נכסים בגין מכשירים נגזרים
-	9,573	11,361	12,076	נכסים מוחזקים למכירה ^(א)
-	-	-	8,329	סך כל הנכסים
-	450,838	436,967	450,448	

(א) למידע נוסף ראה פרק חברות מוחזקות עיקריות בדוח הדיסקטוריון והנהלה וביאור 16 בדוח הכספי.

הפניות לרכיבי ההון הפיקוחי	31 בדצמבר		30 ביוני	התחייבויות והון
	2017	2017	2018	
				במיליוני ש"ח
				פיקדונות הציבור
-	362,478	342,766	361,220	
				פיקדונות מבנקים
-	5,156	4,330	3,473	
				פיקדונות ממשלות
-	452	625	552	
				אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים¹
-	15,577	22,337	16,954	
				מזה: כתבי התחייבות נדחים שאינם מוכרים כהון פיקוחי¹
-	7,835	14,139	10,211	
				מזה: כתבי התחייבות נדחים המוכרים כהון פיקוחי²
-	7,742	8,198	6,743	
				מזה: כשירים כרכיבי הון פיקוחי²
11 א	926	926	926	
				מזה: אינם כשירים כרכיבי הון פיקוחי וכפופים להוראות מעבר²
11	6,816	7,272	5,817	
				התחייבויות אחרות¹
-	23,324	21,694	14,716	
				מזה: הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי הנכללת ברובד²
12	334	365	311	
				מזה: בניכוי: יתרות שסווגו כהתחייבויות מיועדות למכירה^(א)
-	-	-	(15)	
				ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי מכר חוזר
-	558	244	559	
				התחייבות בגין מכשירים נגזרים¹
-	9,740	12,078	11,323	
				מזה: בגין סיכון האשראי העצמי¹
9	35	23	67	
				התחייבויות מוחזקות למכירה^(א)
-	-	-	6,137	
				סך כל ההתחייבויות
-	417,285	404,074	414,934	
				זכויות שאינן מקנות שליטה¹
-	386	372	835	
				מזה: זכויות שאינן מקנות שליטה שניתן לייחס להון עצמי רובד 1
4	229	218	382	
				מזה: זכויות שאינן מקנות שליטה שניתן לייחס להון רובד 2
5	31	30	119	
				הון המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי¹
-	33,167	32,521	34,679	
				מזה: הון מניות רגילות
1	7,110	7,110	7,104	
				מזה: פרמיה על מניות רגילות
1	1,729	1,730	1,600	
				מזה: עודפים
2	27,341	26,166	28,322	
				מזה: רווחים (הפסדים) שטרם מומשו מהתאמות של ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן
3	77	(89)	(166)	
				מזה: הפסדים נטו מהתאמות מתרגום דוחות כספיים
3	(184)	(179)	(118)	
				מזה: קרנות אחרות
3	44	38	39	
				מזה: רווחים (הפסדים) מהתאמות בגין הטבות לעובדים שנכללו בהון הפיקוחי
3	(2,360)	(1,804)	(2,102)	
				מזה: רווחים (הפסדים) מהתאמות בגין הטבות לעובדים שלא נכללו בהון הפיקוחי בהתאם להוראות מעבר
-	(590)	(451)	-	
				סך כל ההון העצמי
-	33,553	32,893	35,514	
				סך כל ההתחייבויות והון
-	450,838	436,967	450,448	

(א) למידע נוסף ראה פרק חברות מוחזקות עיקריות בדוח הדיסקטוריון וההנהלה וביאור 16 בדוח הכספי.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לשישה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני	2017	2018
2017	2017	2018	2017	2018
במיליוני ש"ח				
הון עצמי רובד 1				
32,586	32,586	34,653	32,965	34,316
1	1	(6)	1	(7)
7	7	(129)	7	(136)
2,549	1,374	981	752	631
12	6	3	-	2
168	(5)	(243)	(16)	(106)
-	2	(8)	2	-
(1,059)	(502)	258	(334)	698
2	-	-	-	-
124	323	(3)	254	(29)
395	(84)	(685)	(27)	(679)
(131)	(126)	66	(63)	52
(16)	(29)	154	4	193
התאמות פיקוחיות וניכויים				
59	9	(3)	5	(2)
(1)	(1)	(1)	-	-
153	(43)	(281)	(11)	(284)
71	192	7	174	(15)
(251)	(179)	281	(189)	426
(16)	(4)	(33)	3	(49)
2,067	941	358	562	695
34,653	33,527	35,011	33,527	35,011
הון רובד 2				
11,850	11,850	10,820	11,369	9,829
(899)	(443)	(998)	1	-
-	-	-	-	-
10	8	87	-	84
(141)	(179)	36	(134)	32
(1,030)	(614)	(875)	(133)	116
10,820	11,236	9,945	11,236	9,945
45,473	44,763	44,956	44,763	44,956

ראה הערות בעמוד הבא.

(א) כולל קיטון בסך של 7 מיליון ש"ח בגין רכישה עצמית של מניות. לפירוט ראה פרק הלימות ההון - תכנית לרכישה עצמית של מניות הבנק בהמשך דוח זה.

(ב) כולל קיטון בסך של 153 מיליון ש"ח בגין רכישה עצמית של מניות. לפירוט ראה פרק הלימות ההון - תכנית לרכישה עצמית של מניות הבנק בהמשך דוח זה.

(ג) לרבות השפעה בגין מכירת מניות BLC. לפירוט ראה תת פרק שינויים רגולטורים ונוספים במדידת דרישות ההון בהמשך דוח זה.

הערה:

השינויים בהון הפיקוחי בשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני 2018 נובעים בעיקר מרווח נקי לתקופה בניכוי דיבידנד בסך של 631 מיליון ש"ח, ירידה בקרנות הון שליליות בגין הטבות לעובדים בסך של 698 מיליון ש"ח, ירידה בהשפעת המעבר לעקום ממוצע בסך של 679 מיליון ש"ח, גידול בהון כתוצאה משינוי במיסים הנדחים המיוחסים להפרשי עיתוי בסך של 426 מיליון ש"ח.

השינויים בהון הפיקוחי בשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני 2017 נובעים בעיקר מרווח נקי לתקופה בניכוי דיבידנד בסך של 752 מיליון ש"ח, גידול ביתרת הקרן השלילית בגין הטבות לעובדים בסך של 334 מיליון ש"ח וגידול בהון בסך של 254 מיליון ש"ח כתוצאה מיישום לראשונה של ההקלה בגין תכנית ההתייעלות שאושרה ביולי 2017 אשר קוזזה כתוצאה מהפחתת 20% מההקלה שניתנה בקשר לתכנית ההתייעלות שאושרה ביוני 2016.

השינויים בהון הפיקוחי בשישה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני 2018 נובעים בעיקר מרווח נקי לתקופה בניכוי דיבידנד בסך של 981 מיליון ש"ח, ירידה בקרנות הון שליליות בגין הטבות לעובדים בסך של 258 מיליון ש"ח, ירידה בהשפעת המעבר לעקום ממוצע בסך של 685 מיליון ש"ח, קיטון במכשירי הון פיקוחי בסך של 998 מיליון ש"ח בשל השפעת הירידה בתקרת ההכרה מ-50% ל-40% בגין מכשירים אלו אשר אינם כשירים עוד וכפופים להפחתה בהתאם להוראות המעבר.

השינויים בהון הפיקוחי בשישה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני 2017 נובעים בעיקר מרווח נקי לתקופה בניכוי דיבידנד בסך של 1,374 מיליון ש"ח, גידול ביתרת הקרן השלילית בגין הטבות לעובדים בסך של 502 מיליון ש"ח בעיקר כתוצאה מהפחתת הוראות המעבר בגין ניכויים מההון ב-20%, וגידול בהון בסך של 323 מיליון ש"ח בעיקר כתוצאה מיישום לראשונה של ההקלה בגין תכנית ההתייעלות שאושרה ביולי 2017 אשר קוזזה כתוצאה מהפחתת 20% מההקלה שניתנה בקשר לתכנית ההתייעלות שאושרה ביוני 2016. כמו כן, חל קיטון במכשירי הון הפיקוחי ברובד 2 בסך של 443 מיליון ש"ח, זאת בשל השפעת הירידה בתקרת ההכרה מ-60% ל-50% בגין מכשירים אלו אשר אינם כשירים עוד וכפופים להפחתה בהתאם להוראות המעבר.

השינויים בהון הפיקוחי בשנת 2017 נובעים בעיקר מרווח נקי לתקופה בניכוי דיבידנד בסך של 2,549 מיליון ש"ח, גידול בקרנות הון שליליות בגין הטבות לעובדים בסך של 1,059 מיליון ש"ח, גידול בהשפעת המעבר לעקום ממוצע בסך של 395 מיליון ש"ח, קיטון בהון כתוצאה משינוי במיסים הנדחים המיוחסים להפרשי עיתוי בסך של 251 מיליון ש"ח, קיטון במכשירי הון פיקוחי בסך של 899 מיליון ש"ח בשל השפעת הירידה בתקרת ההכרה מ-60% ל-50% בגין מכשירים אלו אשר אינם כשירים עוד וכפופים להפחתה בהתאם להוראות המעבר.

הלימות ההון (נדבך 3)

הבנק מיישם את ההוראות בנושא מדידה והלימות הון המבוססות על הוראות באזל 3, כפי שאומצו על ידי הפיקוח על הבנקים וכפי ששולבו בהוראות ניהול בנקאי תקין מספר 211-201 וכן במסגרת הנחיות ליישומן. הוראות באזל מחייבות ניהול הון במסגרת שלושה נדבכים:

- נדבך 1 - כולל את אופן חישוב דרישות ההון המזערי הפיקוחי בגין סיכון האשראי, הסיכון התפעולי וסיכון השוק. ביישום דרישות נדבך 1, הבנק מיישם את הגישה הסטנדרטית בנוגע לכלל החשיפות של הבנק וגישת החשיפה הנוכחית בנוגע לחשיפות צד נגדי.
- נדבך 2 - תהליך הערכה עצמית לנאותות הלימות ההון (ICAAP - Internal Capital Adequacy Assessment Process) מתווה את התהליכים הפנימיים בבנק המשמשים להערכת ההון הנדרש בגין מכלול הסיכונים, לרבות אלו שאינם מכוסים על ידי נדבך 1, כגון: ריכוזיות אשראי, סיכון ריבית בתיק הבנקאי וסיכון פנסיוני. במקביל מבוצע תהליך סקירה על ידי הפיקוח על הבנקים.
- נדבך 3 - משמעת שוק. נדבך זה קובע את היקף המידע ואופן הצגתו במסגרת הדיווח לציבור בדבר הסיכונים שהבנק חשוף אליהם. במסגרת נדבך זה נדרשים גילויים שנכללים בדוח על הסיכונים.

יחסי ההון מחושבים כיחס שבין ההון לנכסי הסיכון המשוקללים. יחס הון עצמי רובד 1 מחושב כיחס שבין סכום הון עצמי רובד 1 לנכסי הסיכון המשוקללים, ויחס ההון הכולל מחושב כיחס שבין סכום ההון הכולל לנכסי הסיכון המשוקללים.

יעדי הלימות ההון שנקבעו על ידי בנק ישראל

לפי הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 201 "מדידה והלימות הון - מבוא, תחולה וחישוב דרישות", תאגיד בנקאי גדול, שסך נכסי המאזניים על בסיס מאוחד מהווה לפחות 20% מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית בישראל, נדרש לעמוד ביחס הון עצמי רובד 1 מזערי בשיעור של 10% וביחס הון כולל מזערי בשיעור של 13.5%, וזאת החל מיום 1 בינואר 2017. דרישה זו חלה על לאומי.

כמו כן, על פי תיקון הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 329 "מגבלות למתן הלוואות לדיור", התאגיד הבנקאי נדרש להגדיל את יעד הון עצמי רובד 1 ואת יעד ההון הכולל בשיעור המבטא 1% מיתרת הלוואות לדיור. השפעת דרישה זו לתקופת הדיווח עומדת על כ-0.25% ביחס ההון.

לאור זאת, דרישות ההון המינימליות שחלות על הבנק ליום 30 ביוני 2018 הינן 10.25% ליחס הון עצמי רובד 1 ו-13.75% ליחס ההון הכולל.

תכנון ההון ויעדי הלימות ההון שנקבעו על ידי הבנק

תכנון ההון בקבוצת לאומי משקף ראייה צופה פני עתיד של תיאבון ופרופיל הסיכון, האסטרטגיה העסקית והלימות ההון הנדרשת כתוצאה מכך. תכנון ההון מאושר על ידי ההנהלה ודירקטוריון הבנק ולוקח בחשבון את הצמיחה בפעילות של מרכזי הרווח השונים בקבוצה וגורמים נוספים המשפיעים על עמידת הבנק בדרישות ההון, כגון: תחזיות רווח, שינויים ברווח כולל אחר, התאמות פיקוחיות, השפעת הוראות מעבר ושיעור הגידול בנכסי הסיכון. תחזית יחסי ההון נבחרת גם תחת מבחני רגישות ותרחישי קיצון שונים.

מדיניות הקבוצה שאושרה על ידי הדירקטוריון הינה להחזיק רמת הלימות הון הגבוהה מהסף המזערי שיוגדר מעת לעת על ידי בנק ישראל ואשר לא תפחת משיעור ההון הנדרש לכיסוי הסיכונים כפי שהם מוערכים בתהליך ה-ICAAP. בנוסף, הוגדרו יעדים שהקבוצה תרצה לעמוד בהם בעת אירוע תרחיש קיצון.

במסגרת הליך הסקירה הפיקוחי, הנחה הפיקוח על הבנקים על קביעת יעדי הון פנימיים אשר יהלמו את פרופיל הסיכון של הבנק. בהמשך לכך, דירקטוריון הבנק אישר להגדיל את יעד ההון העצמי רובד 1 הפנימי של הבנק באופן שמום 31 בדצמבר 2017 יעמוד על 10.5%.

התאמות להון עצמי רובד 1

מדידת ההתחייבות בגין זכויות עובדים

התקינה בדבר זכויות עובדים אשר יושמה לראשונה בינואר 2015, הינה גורם המשפיע באופן מהותי על הון עצמי רובד 1 של לאומי, בעיקר בשל העובדה שמדידת ההתחייבות הינה בהתאם לריביות שוק שהינן ברמות נמוכות היסטוריות, וכן בשל התנודתיות הרבה שמדידה מעין זו יוצרת בהון הפיקוחי של הבנק.

ביולי 2016 קיבל הבנק אישור פרטני מאת בנק ישראל לעניין אופן חישוב ריבית ההיוון שתשמש לחישוב ההתחייבות לזכויות עובדים לצורך מדידת ההון הפיקוחי. בהתאם לאישור, ריבית ההיוון מחושבת על פי ממוצע נע של תשואות השוק, לתקופה של שמונה רבעונים שהסתיימה במועד הדיווח. השינוי מיושם החל מהדוחות הכספיים לתקופה שהסתיימה ביום 30 ביוני 2016 ועד לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2020 (כולל). שינוי השיטה מתן באופן משמעותי את התנודתיות בהון הפיקוחי של הבנק הנובעת משינויים בריבית להיוון.

למידע נוסף בנוגע למתודולוגית ההיוון ראה פרק מדיניות חשבונאית ואומדנים בנושאים קריטיים בדוח הדירקטוריון וההנהלה.

הקלה בגין תכניות התייעלות תפעולית

בינואר 2016 פרסם הפיקוח על הבנקים מכתב בנושא "התייעלות תפעולית של המערכת הבנקאית בישראל". על פי מכתב זה, תאגיד בנקאי שיעמוד בתנאים שהוגדרו יקבל הקלה לפיה יוכל לפרוס את השפעת התכנית על יחסי ההון ויחס המינוף על פני חמש שנים בקו ישר.

ביוני 2016 אישר דירקטוריון הבנק תכנית התייעלות שעלותה הסתכמה בכ-438 מיליון ש"ח (לאחר מס). נכון ליום 30 ביוני 2018 מיוחסים להון הפיקוחי 40% מעלויות תכנית זו.

ביוני 2017 פרסם הפיקוח על הבנקים מכתב נוסף בנושא "התייעלות תפעולית של המערכת הבנקאית בישראל - התייעלות בתחום הנדל"ן". המכתב האריך את תוקף ההקלה בגין התייעלות בכח אדם עד לסוף יוני 2018. ביולי 2017 אישר דירקטוריון הבנק תכנית התייעלות נוספת שעלותה הסתכמה בכ-204 מיליון ש"ח (לאחר מס). נכון ליום 30 ביוני 2018 מיוחסים להון הפיקוחי 20% מעלויות תכנית זו.

שינויים רגולטוריים ונוספים במדידת דרישות ההון

התפתחויות בהוראות ועדת באזל לפיקוח על הבנקים בנוגע למדידת הלימות ההון

במהלך חודש דצמבר 2017 סיימה ועדת באזל לפיקוח על הבנקים את עבודתה לעדכון המסגרת הכוללת להלימות ההון. במסגרת העדכונים, אשר לעתים מקבלים את המונח "באזל 4", נקבעו עדכונים משמעותיים בנוגע לאופן החישוב של נכסי סיכון שבגינם נדרש לחשב את דרישות ההון בנדבך הראשון. בין היתר, נקבעו שינויים באופן החישוב של דרישות ההון על פי הגישה הסטנדרטית לסיכון אשראי, נקבעה גישה סטנדרטית אחידה לגבי הסיכון התפעולי וכן נקבעו שינויים במסגרת מדידת סיכונים השוק. על פי הוראות ועדת באזל, שינויים אלה אמורים להיכנס לתוקף באופן מדורג החל מה-1 בינואר 2022 ועד 1 בינואר 2027. בשלב זה, לא ידוע באיזה אופן ומתי יאומצו הוראות אלה על ידי הפיקוח על הבנקים בישראל.

חוזרים לתיקון הוראות ניהול בנקאי תקין בעקבות החוק להגברת התחרותיות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל (חוק שטרום)

במהלך חודש יולי 2018 פרסם בנק ישראל חוזרים לתיקון הוראות ניהול בנקאי תקין, שמטרתן להקל על חברות כרטיסי האשראי ביום שלאחר היפרדותן מהבנקים. בין היתר, תיקון בהקשר לכך שבנקים ישקללו אשראי שניתן לחברות כרטיסי אשראי באופן דומה לאשראי שניתן לבנקים.

למידע נוסף בנוגע לעיקרי התיקונים המוצעים בטייטה ראה פרק חקיקה ורגולציה הנוגעת למערכת הבנקאית בדוח הכספי.

טייטה לעדכון הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 332 בנושא רכישה עצמית על ידי תאגידים בנקאיים

ביום 16 ביולי 2018 פרסם בנק ישראל להערות הציבור טייטה לעדכון הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 332 בנושא רכישה עצמית על ידי תאגידים בנקאיים. הטייטה מבטלת את האיסור על רכישה עצמית ומאפשרת לתאגידים בנקאיים לבצע רכישה של מניותיהם בכפוף לתנאים מסוימים. בנוסף, כוללת הטייטה עדכון של המגבלות החלות על מתן מימון בביטחון ניירות ערך שהונפקו על ידי התאגיד הבנקאי.

מכירת 15% מ-BLC

ביום 22 במאי 2018 הושלמה העסקה להכנסת שותפים אסטרטגיים ל-BLUSA. בהתאם לתנאי ההסכם, רכשו כל אחד מהשותפים 7.5% מהון המניות של Bank Leumi Corporation, תאגיד אמריקאי באמצעותו מחזיק הבנק את השליטה ב-BLUSA. בהתאם לתנאי ההסכם, התמורה ששולמה עבור המניות שנמכרו הינה כ-141 מיליון דולר. העסקה טופלה כעסקה הונית והפער בין התמורה לחלק המיעוט בהון נזקף ישירות להון.

למידע נוסף ראה פרק חברות מוחזקות עיקריות - Bank Leumi USA בדוח הכספי.

מכירת חברת לאומי קארד בע"מ

בהתאם להוראות החוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל (תיקוני חקיקה) התשע"ז-2017, הבנק נדרש למכור את החזקותיו בחברת לאומי קארד בע"מ עד ליום 1 בפברואר 2020. ביום 28 ביולי 2018 נחתם הסכם בין הבנק ועזריאלי ("המוכרים") לבין Warburg Pincus Financial Holdings (Israel LTD), תאגיד בשליטת קרן ההשקעות Warburg Pincus, למכירת מלוא החזקות המוכרים בלאומי קארד. ההסכם כולל מספר תנאים מתלים ובכללם קבלת האישורים הרגולטוריים הנדרשים על פי דין.

למידע נוסף ראה פרק חברות מוחזקות עיקריות - לאומי קארד בדוח הדירקטוריון והנהלה וביאור 16 בדוח הכספי.

להלן ניתוח רגישות לגורמים העיקריים המשפיעים על הלימות ההון של קבוצת לאומי:

- שינוי היקף נכסי סיכון - נכסי הסיכון של לאומי מסתכמים לסוף יוני 2018 בכ-313.5 מיליארד ש"ח. כל גידול של 1% בנכסי הסיכון (כ-3 מיליארד ש"ח) יקטין את יחס הון עצמי רוברד 1 ב-0.11% ואת יחס ההון הכולל ב-0.14%.
- רווח שייצבר או שינוי בקרן ההון - הון עצמי רוברד 1 של לאומי לסוף יוני 2018 מסתכם בכ-35.0 מיליארד ש"ח. ההון הכולל מסתכם בכ-45.0 מיליארד ש"ח. כל צבירת רווח נקי ו/או תנועה חיובית בקרן ההון בהיקף של 1 מיליארד ש"ח תשפר את יחס הון עצמי רוברד 1 ואת יחס ההון הכולל ב-0.32%.
- התחייבויות בדבר זכויות עובדים - ההתחייבות האקטוארית לעובדים מהונת על פי ממוצע נע של שמונה רבעונים של תשואות השוק המושפעות מעקום אג"ח ממשלת ישראל ומרווח אג"ח קונצרני AA בארה"ב. שינוי של 0.1% לאורך עקום הריבית להיוון, בהנחה שהעקום עולה ויורד בצורה אחידה, משמעותה השפעה מצטברת של 0.07% ביחס הון עצמי רוברד 1 וביחס ההון הכולל. מזה על פי חישוב ממוצע נע לשמונה רבעונים, עלייה של כ-0.01% ביחס הון עצמי רוברד 1 וביחס ההון הכולל, לרבעון השוטף.

המידע הנ"ל לגבי הלימות ההון וניהולה מתייחס לפעולות עתידיות של הבנק, והוא בגדר "מידע צופה פני עתיד". למשמעות מושג זה ראה פרק מידע צופה פני עתיד.

מדיניות חלוקת דיבידנד

ביום 29 במרס 2017 אישר דירקטוריון הבנק מדיניות חלוקת דיבידנד החל ממועד פרסום הדוחות הכספיים לרבעון הראשון של שנת 2017. בהתאם למדיניות זו, הבנק יחלק מדי רבעון דיבידנד בגובה 20% מהרווח הנקי של הבנק בהתאם לדוחות הכספיים של הבנק לרבעון שחלף ובכפוף, בין היתר, לכך שהבנק יעמוד ביעדי הלימות ההון שלו גם לאחר חלוקת הדיבידנד.

ביום 20 בנובמבר 2017 אישר דירקטוריון הבנק שינוי במדיניות חלוקת הדיבידנד לפיו מדי רבעון יחולק דיבידנד בגובה של עד 40% מהרווח הנקי של הבנק, בהתאם לדוחות הכספיים של הבנק לרבעון שחלף. זאת, בכפוף, בין היתר, לכך שהבנק יעמוד ביעדי הלימות ההון שלו, גם לאחר חלוקת הדיבידנד. חלוקת הדיבידנד בפועל כפופה להחלטות פרטניות של הדירקטוריון בטרם כל חלוקה, ובכפוף להוראות הדין שחלות על חלוקת דיבידנד ובכלל זה הוראות חוק החברות והוראות בנק ישראל.

בהתאם למדיניות המעודכנת, ביום 13 באוגוסט 2018, אישר הדירקטוריון בנין הרבעון השני של שנת 2018 דיבידנד בגובה של 40% מהרווח הנקי של הרבעון. סכום הדיבידנד שאושר הסתכם לסך של כ-361 מיליון ש"ח, המהווה 23.92% לכל מניה בת 1 ש"ח ע.ג. הדירקטוריון קבע את יום 28 באוגוסט 2018 כיום הקובע לעניין תשלום דיבידנד ואת יום 6 בספטמבר 2018 כיום התשלום. סכום הדיבידנד הסופי למניה כפוף לשינויים עקב רכישה עצמית של מניות הבנק.

פרטים בדבר דיבידנד ששולם

מועד ההכרזה	מועד תשלום	דיבידנד למניה באגורות	דיבידנד ששולם במזומן במיליוני ש"ח
25 במאי 2017	22 ביוני 2017	8.17	124
15 באוגוסט 2017	11 בספטמבר 2017	11.50	175
21 בנובמבר 2017	21 בדצמבר 2017	21.51	328
6 במרס 2018	28 במרס 2018	¹ 22.41	342
24 במאי 2018	19 ביוני 2018	² 19.18	292

תכנית לרכישה עצמית של מניות הבנק

בהמשך לאמור בדוח לרבעון הראשון לשנת 2018 בדבר היערכות הבנק לביצוע רכישה עצמית בהיקף של עד 700 מיליון ש"ח לרבות על פי מנגנון הגנת נמל מבטחים שפרסמה הרשות לניירות ערך (עמדה משפטית מספר 8-199), והתקשרות עם חבר בורסה חיצוני לבנק אליו הועבר בשלב ראשון סך של כ-350 מיליון ש"ח לצורך ביצוע הרכישה העצמית, עד למועד פרסום דוח זה רכש הבנק (באמצעות חבר בורסה בלתי תלוי עמו התקשר) כ-13,667,294 מניות בהיקף של כ-303 מיליון ש"ח מכוח התכנית האמורה, ושלב זה הסתיים.

ערב פרסום דוח זה התקשר הבנק עם חבר הבורסה החיצוני בשלב נוסף ליישום תכנית רכישה עצמית אף הוא על-פי מנגנון הגנת נמל מבטחים שפרסמה הרשות לניירות ערך כאמור לעיל, במסגרתו יועבר לחבר הבורסה סך של כ-397 מיליון ש"ח לצורך ביצוע הרכישה העצמית, כאשר המועד המתוכנן להתחלת ביצוע חלק זה מתוך ההיקף הכולל של הרכישה העצמית הינו יום 15 באוגוסט 2018 והוא יהיה בתוקף עד לקרות אחד האירועים הבאים, המוקדם מביניהם: (א) יום 31 במרס 2019; (ב) עם השלמת רכישת מניות הבנק בהיקף כאמור; (ג) קיומה של מניעה חוקית להמשך קיומו של ההסכם עם חבר הבורסה; (ד) הודעת הבנק כי חדל להתקיים התנאי באישור בנק ישראל לתכנית הרכישה בדבר דרישות הלימות ההון של הבנק.

למידע נוסף ראה ביאור 9 בדוח הכספי.

¹ בהמשך לדיווח המידי מיום 6 במרס 2018 עודכן סכום הדיבידנד למניה עקב הבשלת יחידות PSU והנפקת 497,781 מניות רגילות חדשות.
² בהמשך לדיווח המשלים מיום 4 ביוני 2018.

טבלה 6 - יחס הלימות ההון לרכיבי סיכון

31 בדצמבר		30 ביוני	
2017		2018	
במיליוני ש"ח			
הון לצורך חישוב יחס ההון			
34,653	33,527	35,011	הון עצמי רובד 1, לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים ^(א)
10,820	11,236	9,945	הון רובד 2, לאחר ניכויים
45,473	44,763	44,956	סך הכל הון כולל
יתרות משוקללות של נכסי סיכון			
277,344	271,671	285,655	סיכון אשראי ^(א)
4,464	6,308	5,481	סיכונים שוק
21,484	21,129	22,349	סיכון תפעולי
303,292	299,108	313,485	סך הכל יתרות משוקללות של נכסי סיכון
יחס ההון לרכיבי סיכון			
11.43%	11.21%	11.17%	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון
14.99%	14.97%	14.34%	יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון
10.25%	10.26%	10.25%	יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים ^(ב)
13.75%	13.76%	13.75%	יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים ^(ב)
חברות בת משמעותיות:			
לאומי קארד:^(א)			
15.80%	16.00%	16.50%	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון
16.80%	17.00%	17.60%	יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון
בנק לאומי ארה"ב:^(ג)			
11.51%	11.72%	13.61%	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון
13.82%	14.18%	14.43%	יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון

- (א) נתונים אלה כוללים התאמות בגין תכניות ההתייעלות שנקבעו לפי מכתב המפקחת על הבנקים מיום 12 בינואר 2016 בנושא "התייעלות תפעולית של המערכת הבנקאית בישראל" (להלן: "התאמות בגין תכניות ההתייעלות"). בהתאם למכתב כאמור, ההקלות שניתנו לצרכי יחסי הלימות ההון יחס המינוף בגין תכניות ההתייעלות שאושרו על ידי הדיירקטוריון ביוני 2016 וביולי 2017 פוחתות בהדרגה עד ליום 30 ביוני 2021 ויום 30 ביוני 2022 בהתאמה. לפרטים נוספים על השפעת הוראות המעבר וההתאמות בגין תכניות ההתייעלות ראה פרק הלימות ההון - הקלה בגין תכניות התייעלות תפעולית, וטבלה 7 בהמשך הפרק. לסך הכל יתרות משוקללות של נכסי סיכון התווסף סך של 179 מיליון ש"ח בשל התאמות בגין תכניות ההתייעלות (94 מיליון ש"ח ליום 31 בדצמבר 2017, הפחתה של 34 מיליון ש"ח ליום 30 ביוני 2017).
- (ב) יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש יחס ההון הכולל המזערי הנדרש מיום 1 בינואר 2017 הינם 10% ו-13.5% בהתאמה. ליחסים אלה מתווספת דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת ההלוואות לדיוור למועד הדיווח. לאור האמור, יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש יחס ההון הכולל המזערי הנדרש הינם 10.25% ו-13.75% בהתאמה.
- (ג) דרישות ההון הינן בהתאם לנדרש על ידי המפקח על הבנקים: יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש יחס ההון הכולל המזערי הנדרש הינם 8% ו-11.5% בהתאמה. למידע נוסף ראה ביאור 16 בדוח הכספי.
- (ד) דרישות ההון הינן בהתאם לרגולציה המקומית שחלה על לאומי ארה"ב: יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש יחס ההון הכולל המזערי הנדרש הינם 4.5% ו-8% בהתאמה. ליחסים אלה מתווספת כרית לשימור הון של 1.875% נכון ליום 30 ביוני 2018. דרישה זו מיושמת בהדרגה עד לשנת 2019, אז תעמוד הכרית לשימור הון על 2.5%.

טבלה 7 - השפעת הוראות המעבר והתאמות בגין תכניות ההתייעלות על יחס הון עצמי רוברד 1

31 בדצמבר		30 ביוני	
2017	2017	2018	
באחוזים			
יחס ההון לרכיבי סיכון			
11.03%	10.70%	10.98%	
יחס הון עצמי רוברד 1 לרכיבי סיכון לפני יישום השפעת הוראות המעבר ולפני השפעת התאמות בגין תכניות ההתייעלות ^(א)			
0.20%	0.20%	-	
השפעת הוראות המעבר			
11.23%	10.90%	10.98%	
יחס הון עצמי רוברד 1 לרכיבי סיכון, לפני השפעת התאמות בגין תכניות ההתייעלות			
0.20%	0.31%	0.19%	
השפעות ההתאמות בגין תכניות ההתייעלות ^(ב)			
11.43%	11.21%	11.17%	
יחס הון עצמי רוברד 1 לרכיבי סיכון			

(א) לרבות השפעת אימוץ כללי החשבונאות המוקבלים בארה"ב בנושא זכויות עובדים.

(ב) נתונים אלה כוללים התאמות בגין תכניות ההתייעלות שנקבעו לפי מכתב המפקחת על הבנקים מיום 12 בינואר 2016 בנושא "התייעלות תפעולית של המערכת הבנקאית בישראל". בהתאם למכתב כאמור, ההקלות שניתנו לצרכי יחסי הלימות ההון ויחס המינוף בגין תכניות ההתייעלות שאושרו על ידי הדירקטוריון ביוני 2016 וביוני 2017 פוחתות בהדרגה עד ליום 30 ביוני 2021 ויום 30 ביוני 2022 בהתאמה.

טבלה 8 - נכסי הסיכון ודרישות ההון בגין סיכון אשראי, סיכון שוק וסיכון תפעולי (נדבך 3)

מדידת החשיפות לסיכונים השונים מבוססת על יתרות בספרי הבנק כפי שנערכו בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים החלים על הבנק ובהתאם להנחיות החישוב הספציפיות שנקבעו בהוראות ניהול בנקאי תקין מספר 209-203. המדידה עשויה להשתנות בהתאם לשינויים בכללים ובהוראות אלו וכן שינויים נוספים, כגון: שינויים בגודל ותמהיל התיק, שינויים באיכות התיק ונתונים כלכליים ושינויים בשיטות החישוב. חשיפות הסיכון המוצגות להלן מבוססות על הכללים שהוגדרו לצורך חישוב ההון הפיקוחי הדרוש על מנת לתמוך בסיכונים אלו.

באזל 3					
30 ביוני					
31 בדצמבר					
2018		2017		2017	
נכסי סיכון	דרישת הון ^{(א)(ב)}	נכסי סיכון	דרישת הון ^{(א)(ב)}	נכסי סיכון	דרישת הון ^{(א)(ב)}
במיליוני ש"ח					
נכסי סיכון ודרישות הון בגין סיכון אשראי הנובע מחשיפות של:					
240	1,746	171	1,242	301	2,188
חובות של ריבוניות					
484	3,518	471	3,426	481	3,496
חובות של ישויות סקטור ציבורי					
615	4,474	518	3,766	604	4,390
חובות של תאגידים בנקאיים					
40	292	38	278	41	296
חובות של ניירות ערך					
13,164	95,739	13,087	95,112	13,959	101,521
חובות של תאגידים					
7,501	54,552	7,169	52,097	7,738	56,275
חובות בביטחון נדל"ן מסחרי					
4,914	35,740	4,985	36,225	4,849	35,265
חשיפות קמעונאיות ליחידים					
1,872	13,618	1,737	12,621	1,866	13,572
הלוואות לעסקים קטנים					
5,984	43,519	6,009	43,670	6,086	44,261
משכנתאות לדיור					
61	441	58	418	50	365
איגוח					
3,029	22,031	2,912	21,166	3,062	22,271
נכסים אחרים					
230	1,674	227	1,650	241	1,755
סיכון CVA					
38,134	277,344	37,382	271,671	39,278	285,655
סך הכל בגין סיכון אשראי					
614	4,464	868	6,308	754	5,481
נכסי סיכון ודרישות הון בגין סיכון שוק					
2,954	21,484	2,907	21,129	3,073	22,349
נכסי סיכון ודרישות הון בגין סיכון תפעולי					
41,702	303,292	41,157	299,108	43,105	313,485
סך הכל נכסי הסיכון ודרישות ההון ^(א)					

(א) בגין הנדבך השני מחושבות כריות הון נוספות.

(ב) דרישות ההון חושבו בהתאם ליחס ההון הכולל המזערי הנדרש לפי הפיקוח על הבנקים בשיעור של 13.75% ליום 30 ביוני 2018, 13.75% ליום 31 בדצמבר 2017 ו-13.76% ליום 30 ביוני 2017.

טבלה 9 - רכיבי נכסים משוקללים בסיכון לפי פעילות עסקית (EDTF)

להלן מוצגת הקצאת רכיבי נכסים משוקללים בסיכון לפי קווי פעילות עסקית, כפי שבאות לידי ביטוי בדיווח על מגזרי הפעילות של הבנק.

30 ביוני 2018											
פעילות בישראל		פעילות בחו"ל									
משקי בית	בנקאות פרטית	עסקים קטנים וזעירים	עסקים בינוניים	עסקים גדולים	גופים מוסדיים	ניהול פיננסי	מגזר אחר	סך הכל ישראל	סך הכל		
במיליוני ש"ח											
69,497	382	49,372	27,399	75,625	365	14,744	17,965	255,349	30,306	285,655	סיכון אשראי
-	-	-	-	-	-	5,444	-	5,444	37	5,481	סיכון שוק
7,138	462	4,114	1,794	3,157	504	1,872	449	19,490	2,859	22,349	סיכון תפעולי
76,635	844	53,486	29,193	78,782	869	22,060	18,414	280,283	33,202	313,485	סך הכל נכסי סיכון

30 ביוני 2017 ^(א)											
פעילות בישראל		פעילות בחו"ל									
משקי בית	בנקאות פרטית	עסקים קטנים וזעירים	עסקים בינוניים	עסקים גדולים	גופים מוסדיים	ניהול פיננסי	מגזר אחר	סך הכל ישראל	סך הכל		
במיליוני ש"ח											
72,920	300	45,255	26,221	69,509	432	11,748	17,724	244,109	27,562	271,671	סיכון אשראי
-	-	-	-	-	-	6,240	-	6,240	68	6,308	סיכון שוק
6,970	455	3,233	1,899	3,128	353	2,439	278	18,755	2,374	21,129	סיכון תפעולי
79,890	755	48,488	28,120	72,637	785	20,427	18,002	269,104	30,004	299,108	סך הכל נכסי סיכון

(א) סווג מחדש.

31 בדצמבר 2017											
פעילות בישראל		פעילות בחו"ל									
משקי בית	בנקאות פרטית	עסקים קטנים וזעירים	עסקים בינוניים	עסקים גדולים	גופים מוסדיים	ניהול פיננסי	מגזר אחר	סך הכל ישראל	סך הכל		
במיליוני ש"ח											
71,686	411	45,788	26,928	72,009	794	14,742	16,403	248,761	28,583	277,344	סיכון אשראי
-	-	-	-	-	-	4,416	-	4,416	48	4,464	סיכון שוק
6,975	450	3,622	1,802	3,116	391	2,259	422	19,037	2,447	21,484	סיכון תפעולי
78,661	861	49,410	28,730	75,125	1,185	21,417	16,825	272,214	31,078	303,292	סך הכל נכסי סיכון

טבלה 10 - תנועות בנכסים משוקלים בסיכון (EDTF)

להלן מוצגות תנועות בנכסי הסיכון כתוצאה משינויים בתמהיל, באיכות אשראי ומסיבות אחרות אשר השפיעו על יתרנם לצורך כימות דרישות ההון של הבנק.

תנועות בנכסי סיכון אשראי

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לשישה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני
2017	2017	2018	2017	2018
במיליוני ש"ח				
266,534	266,534	277,344	272,108	282,673
יתרת פתיחה				
12,117	5,236	372	1,771	327
שינוי בעסקאות				
81	(168)	380	(339)	468
ביטוח ערבויות חוק מכר				
(315)	(234)	(69)	(278)	(9)
שינויי דירוג				
(2,433)	(3,431)	2,124	(1,195)	1,273
הפרשי שער				
494	496	490	55	839
כניסה/יציאה מכשל				
951	1,067	1,333	15	905
עסקאות נגזרים נטו				
267	243	81	(409)	190
שינוי ב-CVA				
771	515	591	-	(117)
קיזוז מס שכר במיסים נדחים				
(1,123)	1,413	3,009	(57)	(894)
אחר				
277,344	271,671	285,655	271,671	285,655
יתרת סגירה				

תנועות בנכסי סיכון שוק

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לשישה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני
2017	2017	2018	2017	2018
במיליוני ש"ח				
4,788	4,788	4,464	6,141	4,343
יתרת פתיחה				
(264)	1,001	785	141	942
סיכון ריבית - שינוי בפוזיציות הפתוחות				
128	(86)	328	(14)	234
סיכון מט"ח - שינוי בפוזיציות הפתוחות - דולר, ליש"ט, אירו ויין				
(197)	411	(61)	98	(80)
סיכון מניות - שינוי בחוזים עתידיים ובאופציות על מדדי מניות				
9	194	(35)	(58)	42
סיכון אופציות - שינוי באופציות מטבע - שקל/מט"ח ומט"ח/מט"ח				
4,464	6,308	5,481	6,308	5,481
יתרת סגירה				

תנועות בנכסי סיכון תפעולי

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לשישה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני
2017	2017	2018	2017	2018
במיליוני ש"ח				
20,843	20,843	21,484	20,862	21,801
יתרת פתיחה				
641	286	865	267	548
תנועה				
21,484	21,129	22,349	21,129	22,349
יתרת סגירה				

יחס המינוף (נדבך 3)

יחס המינוף מוגדר כמדידת ההון הרגולטורי מחולק במדידת החשיפה, כאשר היחס מבוטא באחוזים. ההון הרגולטורי לצורך מדידת יחס המינוף הוא הון רובד 1 כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 202, תוך התחשבות בהסדרי המעבר שנקבעו. סך מדידת החשיפה של תאגיד בנקאי היא סכום החשיפות המאזניות, החשיפות לנגזרים, החשיפות לעסקאות מימון ניירות ערך ופריטים חוץ מאזניים. יחס המינוף הנו מדד משלים ליחס ההון ומהווה מגבלה נוספת על רמת המינוף של המגזר הבנקאי.

יחס המינוף עשוי להיות מושפע מהשינויים בהון הרגולטורי של הבנק, בין היתר, בחישוב יחס המינוף הובאה השפעה של יישום תכנית ההתייעלות והתאמות מיישום ריבית ההיוון המחושבת על פני ממוצע נע של תשואת השוק, לתקופה של שמונה רבעונים שהסתיימה במועד הדיווח, בקשר להתחייבויות אקטואריות מסוימות כמפורט לעיל.

טבלה 11 - השוואה בין הנכסים במאזן לבין מדידת החשיפה לצורך יחס המינוף (נדבך 3)

31 בדצמבר		30 ביוני	
2017	2017	2018	
במיליוני ש"ח			
450,838	436,967	450,448	
סך הנכסים בהתאם לדוחות הכספיים המאוחדים			
התאמות בגין:			
השקעות בישויות בתחום הבנקאות, הפיננסים, הביטוח או המסחר שאוחדו לצרכים חשבונאיים, אך אינם בתחולת האיחוד לצרכים פיקוחיים			
-	-	-	
נכסי נאמנות שהוכרו במאזן בהתאם להוראות הדיווח לציבור, אך לא נכללו במדידת החשיפה של יחס המינוף			
-	-	-	
186	(2,260)	1,933	
מכשירים פיננסיים נגזרים			
-	-	-	
45,524	46,608	44,979	
עסקאות מימון ניירות ערך			
2,478	2,368	2,439	
פריטים חוץ מאזניים			
499,026	483,683	499,799	
אחרות			
חשיפה לצורך יחס המינוף			

טבלה 12 - גילוי נוסף על יחס המינוף (נדבך 3)

30 ביולי	31 בדצמבר	2018	2017	2017
במיליוני ש"ח				
פריט				
חשיפות מאזניות				
נכסים מאזניים (למעט נגזרים ועסקאות מימון ניירות ערך, אך לרבות ביטחונות)				
440,454	424,896	436,985		
(302)	(344)	(331)		
440,152	424,552	436,654		
סך חשיפות מאזניות (למעט בגין נגזרים ועסקאות מימון ניירות ערך)				
חשיפות בגין נגזרים				
עלות השחלוף הקשורה לכל העסקאות בגין נגזרים (לדוגמא: לאחר הפחתה של בטחון משתנה במזומן כשיר) סכומי תוספות בגין חשיפה פוטנציאלית עתידית הקשורה לכל העסקאות בגין נגזרים				
1,401	2,583	1,843		
10,274	9,050	13,341		
-	-	-		
(1,916)	(2,532)	(1,175)		
-	-	-		
-	-	-		
-	-	-		
9,759	9,101	14,009		
סך חשיפות בגין נגזרים				
חשיפות בגין עסקאות מימון ניירות ערך				
נכסים ברוטו בגין עסקאות מימון ניירות ערך (ללא הכרה בקיזוזים), לאחר התאמות בגין עסקאות שמתופלות כמכירה חשבונאית סכומי מזומן לשלם ומזומן לקבל שקוזזו מנכסים ברוטו בגין עסקאות מימון ניירות ערך				
1,376	1,272	1,337		
-	-	-		
-	-	-		
2,215	2,150	2,820		
3,591	3,422	4,157		
סך חשיפות בגין עסקאות מימון ניירות ערך				
חשיפות חוץ מאזניות אחרות				
סך חשיפה חוץ מאזנית בערך רעיוני ברוטו				
125,966	127,627	126,455		
3,939	4,108	4,455		
29,273	28,046	29,062		
21,427	21,517	23,368		
66,032	68,911	64,341		
5,295	5,045	5,229		
(80,442)	(81,019)	(81,476)		
45,524	46,608	44,979		
34,653	33,527	35,011		
499,026	483,683	499,799		
6.94%	6.93%	7.00%		
יחס המינוף בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 218				

(א) נתונים אלה כוללים התאמות בגין תכניות ההתייעלות שנקבעו לפי מכתב המפקחת על הבנקים מיום 12 בינואר 2016 בנושא "התייעלות תפעולית של המערכת הבנקאית בישראל". בהתאם למכתב כאמור, ההקלות שניתנו לצרכי יחסי הלימות ההון ויחס המינוף בגין תכניות ההתייעלות שאושרו על ידי הדירקטוריון ביולי 2016 וביולי 2017, פוחתות בהדרגה עד ליום 30 ביולי 2021 ויום 30 ביולי 2022 בהתאמה. ההשפעה של הקלה בגין תכניות ההתייעלות על יחס המינוף הסתכמה בכ-0.12% ליום 30 ביולי 2018 (0.09% ליום 31 בדצמבר 2017, 0.18% ליום 30 ביולי 2017). לפרטים נוספים על השפעת הוראות המעבר וההתאמות בגין תכניות ההתייעלות ראה פרק הלימות ההון - הקלה בגין תכניות התייעלות תפעולית וטבלה 7 בדוח זה.

כמו כן, בחישוב יחס המינוף הובאו בחשבון התאמות מיישום ריבית ההיוון המחושבת על פני ממוצע נע של תשואת השוק, לתקופה של שמונה רבעונים שהסתיימה במועד הדיווח, בקשר להתחייבויות אקטואריות מסוימות.

ניהול סיכונים בלאומי

ניהול סיכונים והשאת תשואה הולמת כנגדם עומדים בבסיס הפעילות העסקית של הבנק. הסיכונים המרכזיים אותם מנהל הבנק הינם סיכונים פיננסיים: סיכוני אשראי שהינם אינטגרליים בעיסוק הליכה של הבנק וכן סיכוני שוק ונזילות. כמו כן, לצד ניהול הסיכונים העסקיים, פעילות הבנק מייצרת סיכונים נלווים אשר ניהולם הנו תנאי הכרחי לעמידה במטרות השוטפות ובמטרות ארוכות הטווח של הקבוצה. בין סיכונים אלה נכללים סיכונים תפעוליים, לרבות סיכונים טכנולוגיים וסייבר, סיכונים משפטיים, סיכוני רגולציה, סיכוני מוניטין, סיכוני ציוד, סיכוני הבנקאות ההוגנת (conduct) וסיכון אסטרטגי.

המטרות העיקריות של ניהול הסיכונים בלאומי הינן שמירה על יציבות הקבוצה ותמיכה בהשגת היעדים העסקיים. מטרות אלו מושגות תוך עמידה בתיאבון הסיכון שהוגדר, במדיניות ובמגבלות הנגזרות מהם, אשר יוצרים גבולות גזרה לפעילות העסקית. מסגרת זו מנוהלת בכפוף למנגנוני בקרה ודיווח נאותים.

בבנק מתבצעת פעילות מתמדת לשדרוג תשתית ניהול הסיכונים וניתוח תמונת הסיכון, דבר המאפשר קבלת החלטות באופן מושכל.

השיטות ונהלי העבודה בתחום ניהול הסיכונים נבחנים ומתעדכנים באופן שוטף, תוך התחשבות בשינויים החלים בסביבה העסקית ובדרישות בנק ישראל וגורמי רגולציה נוספים בארץ ובעולם.

מסגרת העבודה המשמשת לצורך אמידת הסיכונים וניהולם וכבסיס לקבלת החלטות כוללת:

- א. תיאבון הסיכון אשר מתווה את גבולות הגזרה לפעילות העסקית, הן בשגרה והן תחת תרחיש קיצון, ואשר מגדיר בין היתר את המדיניות ואת מגבלות הסיכון לכל סוג סיכון.
- ב. תהליכי העבודה מוגדרים לניתוח וניהול הסיכון ברמת העסקה הבודדת וברמת התיק הכולל.
- ג. דוחות תקופתיים להערכת הסיכון תוך התייחסות לשינויים בסביבה בה פועל הבנק. הערכת הפסדים פוטנציאליים וההשלכות על הבנק של תרחישים ברמות חומרה שונות.
- ד. הגדרת תכניות פעולה כלליות וספציפיות להתמודדות מול הסיכונים והפחתתם.

הערכת הסיכונים ברמה הכוללת של הקבוצה וברמת הפעילות והעסקה הבודדת מבוססת על מספר מתודולוגיות מובנות. חלקן מבוסס על הערכות מומחים בכל תחום פעילות וחלקן האחר על מודלים סטטיסטיים מסוגים שונים. השינויים בסביבת הסיכון בארץ ובעולם והשינויים בתפיסת הסיכון מחייבים את הבנק לעדכן את הערכותיו ואת המתודולוגיות שבהן הוא משתמש, תוך אתגור מתמיד שמבוצע על ידי גורמים פנימיים ולעתים חיצוניים.

ניהול הסיכונים בלאומי מבוסס על שלושה "קווי הגנה" כפי שנדרש בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 310 - "ניהול סיכונים".

תחומי האחריות המרכזיים של החטיבה לניהול סיכונים עומדים בהגדרת הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 310, לרבות אחריות על ניהול הסיכונים ברמת הקבוצה והבנק, הובלה בכתיבת מדיניות הסיכונים של לאומי בכל הסיכונים המרכזיים, סיוע לדירקטוריון בגיבוש תיאבון הסיכון של הבנק והובלת תהליך הערכת נאותות הלימות ההון (ICAAP) על רכיביו השונים.

במהלך התקופה המדווחת חל שינוי במבנה הארגוני של החטיבה לניהול סיכונים המהווה קו הגנה שני. במסגרת השינוי מוזגו ואוחדו פעילויות ניהול סיכוניי אשראי בחטיבה כך שאחריות מערך סיכוניי אשראי הורחבה וכוללת גם טיפול בהיבטים רחביים של מדיניות וניהול סיכוןי אשראי. בנוסף, אוחד הניהול של אגף סיכוניי שוק ואגף סיכון תשואה כולל, ומערך אשראים מיוחדים הוכפף לחטיבה לניהול סיכונים.

פרט לשינויים הארגוניים שצוינו לעיל, לא חלו במהלך התקופה המדווחת שינויים מהותיים בסיכונים ואופן ניהולם בבנק.

למידע נוסף בדבר אופן ניהול הסיכונים, המבנה הארגוני ותרבות ניהול הסיכונים בקבוצה ראה דוח על הסיכונים לשנת 2017.

סיכוני אשראי

מתן וניהול אשראי מהווים פעילות ליבה מרכזית של הבנק והקבוצה.

סיכון האשראי הינו סיכון של הבנק להפסד כתוצאה מהאפשרות שלווה/צד נגדי לא יעמוד בהתחייבויותיו כלפי התאגיד הבנקאי כפי שסוכמו.

פעילויות היוצרות סיכון אשראי כוללות סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות: אשראי לציבור, אשראי לבנקים, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים, השקעות באגרות חוב, החזקות הוניות, עסקאות במכשירים נגזרים, ערבויות, התחייבויות לא מנוצלות למתן אשראי ומסגרות לא מנוצלות.

הבנק מיישם מדיניות כוללת לניהול סיכון האשראי בהתאם לנדרש בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 311 ובהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 314 ובכלל זה האחריות של ההנהלה והדירקטוריון. כמו כן, הבנק מקפיד על ניהול הסיכון בהתאם להנחיות ודרישות נוספות שנכללות בהוראות הפיקוח על הבנקים תוך יישום ממשל תאגידי שכולל שלושה "קווי הגנה".

מסמך מדיניות אשראי וסיכוני אשראי ברמה קבוצתית מהווה ביטוי מרכזי לאסטרטגיית סיכון האשראי של הבנק ומתווה את המסגרת ואת עקרונות העל למסמכי המדיניות של הבנק ושל כל אחת מחברות הבנות בקבוצה, בארץ ובחו"ל. בנוסף, כולל מסמך זה את המגבלות בתחום האשראי שמוגדרות ומנוהלות ברמה הקבוצתית.

במהלך התקופה המדווחת חל שינוי במבנה הארגוני של החטיבה לניהול סיכונים המהווה קו הגנה שני. במסגרת השינוי מוזגו ואוחדו פעילויות ניהול סיכוני האשראי בחטיבה כך שאחריות מערך סיכוני אשראי הורחבה וכוללת גם טיפול בהיבטים רוחביים של מדיניות וניהול סיכון האשראי. כמו כן, מערך האשראים מיוחדים הוכפף לחטיבה לניהול סיכונים.

פרט לשינויים ארגוניים אלה, לא חלו במהלך התקופה המדווחת שינויים מהותיים במבנה הארגוני, בממשל התאגידי ובמדיניות הבנק בתחום ניהול סיכון האשראי.

למידע נוסף בדבר ניהול סיכון האשראי בבנק ראה דוח על הסיכונים לשנת 2017.

איכות תיק האשראי

כחלק מניהול סיכון האשראי מייחס הבנק חשיבות מרכזית למעקב אחר איכות האשראי, זיהוי וניטור חובות בעייתיים וחובות פגומים. לצד זאת מקיים הבנק תהליך הערכת נאותות כוללת של סיווג אשראים כחובות בעייתיים והצורך בהפרשה להפסדי אשראי אשר מחושבת בהתאם להוראות הדיווח לציבור של הפיקוח על הבנקים והנחיותיו.

בהמשך להטמעת מערכת ייעודית לטיפול בחובות בעייתיים, בוצע לאחרונה פיתוח לזיהוי ממוכן טוב יותר של חובות שאורגנו מחדש חלף חובות תקינים או בעייתיים, ובעקבותיו עדכן הבנק את סכום החובות שאורגנו מחדש במגזר האשראי לאנשים פרטיים (ללא הלוואות לדירה) ובמגזר האשראי לעסקים קטנים. לפירוט, ראה ביאור 6 בדוח הכספי.

מעבר לאמור לעיל, לא חלו במהלך התקופה המדווחת שינויים מהותיים באופן הזיהוי של חובות בעייתיים ואשראי פגום.

למידע נוסף ראה פרק הלוואות בפיגור והלוואות פגומות בדוח על הסיכונים לשנת 2017.

שלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני 2018					
הפרשה להפסדי אשראי					
אשראי לציבור					
מסחרי	דיוור	פרטי אחר	סך הכל	בנקים וממשלות	סך הכל
במיליוני ש"ח					
2,542	456	677	3,675	1	3,676
(62)	11	37	(14)	-	(14)
(188)	(1)	(126)	(315)	-	(315)
166	1	81	248	-	248
(22)	-	(45)	(67)	-	(67)
5	-	-	5	-	5
(3)	-	(2)	(5)	-	(5)
2,460	467	667	3,594	1	3,595
422	-	20	442	-	442
יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת תקופת הדיווח					
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי					
מחיקות חשבוניות					
גביית חובות שנמחקו חשבונית בשנים קודמות					
מחיקות חשבוניות נטו					
התאמות מתרגום דוחות כספיים					
בניכוי יתרת הפרשה המוחזק למכירה ^(א)					
יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף תקופת הדיווח					
מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים					

שלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני 2017					
הפרשה להפסדי אשראי					
אשראי לציבור					
מסחרי	דיוור	פרטי אחר	סך הכל	בנקים וממשלות	סך הכל
במיליוני ש"ח					
2,662	470	766	3,898	1	3,899
2	(11)	51	42	-	42
(255)	(2)	(155)	(412)	-	(412)
122	-	85	207	-	207
(133)	(2)	(70)	(205)	-	(205)
(7)	-	-	(7)	-	(7)
2,524	457	747	3,728	1	3,729
484	-	39	523	-	523
יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת תקופת הדיווח					
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי					
מחיקות חשבוניות					
גביית חובות שנמחקו חשבונית בשנים קודמות					
מחיקות חשבוניות נטו					
התאמות מתרגום דוחות כספיים					
יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף תקופת הדיווח					
מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים					

(א) למידע נוסף ראה ביאור 16 בדוח הכספי.

שישה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני 2018					
הפרשה להפסדי אשראי					
אשראי לציבור					
מסחרי	דיוור	פרטי אחר	סך הכל	בנקים וממשלות	סך הכל
במיליוני ש"ח					
2,472	450	767	3,689	3	3,692
יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת תקופת הדיווח					
22	-	-	22	-	22
שינויים שנזקפו להון					
2,494	450	767	3,711	3	3,714
יתרה ליום 1 בינואר 2018					
(25)	17	126	118	(2)	116
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי					
(351)	(2)	(243)	(596)	-	(596)
מחיקות חשבונאיות					
342	1	166	509	-	509
גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות					
(9)	(1)	(77)	(87)	-	(87)
מחיקות חשבונאיות נטו					
9	1	-	10	-	10
התאמות מתרגום דוחות כספיים					
(9)	-	(149)	(158)	-	(158)
בניכוי יתרת הפרשה המוחזק למכירה ^(א)					
2,460	467	667	3,594	1	3,595
יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף תקופת הדיווח					
422	-	20	442	-	442
מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים					

שישה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני 2017					
הפרשה להפסדי אשראי					
אשראי לציבור					
מסחרי	דיוור	פרטי אחר	סך הכל	בנקים וממשלות	סך הכל
במיליוני ש"ח					
2,670	473	807	3,950	1	3,951
יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת תקופת הדיווח					
84	(13)	72	143	-	143
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי					
(441)	(4)	(326)	(771)	-	(771)
מחיקות חשבונאיות					
228	-	194	422	-	422
גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות					
(213)	(4)	(132)	(349)	-	(349)
מחיקות חשבונאיות נטו					
(17)	1	-	(16)	-	(16)
התאמות מתרגום דוחות כספיים					
2,524	457	747	3,728	1	3,729
יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף תקופת הדיווח					
484	-	39	523	-	523
מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים					

(א) למידע נוסף ראה ביאור 216 בדוח הכספי.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017						
הפרשה להפסדי אשראי						
אשראי לציבור						
מסחרי	דיור	פרטי אחר	סך הכל	בנקים וממשלות	סך הכל	
במיליוני ש"ח						
2,670	473	807	3,950	1	3,951	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת השנה
(5)	(13)	188	170	2	172	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
(851)	(9)	(593)	(1,453)	-	(1,453)	מחיקות חשבונאיות
678	-	364	1,042	-	1,042	גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
(173)	(9)	(229)	(411)	-	(411)	מחיקות חשבונאיות נטו
(20)	(1)	1	(20)	-	(20)	התאמות מתרגום דוחות כספיים
2,472	450	767	3,689	3	3,692	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף שנה
448	-	36	484	-	484	מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים

ריכוזיות האשראי

סיכון הריכוזיות מוגדר כחשיפה בודדת או קבוצה של חשיפות בעלות מכנה משותף ופוטנציאל לגרימת הפסדים משמעותיים. ניהול סיכונים הריכוזיות מתבצע בעיקר על ידי קביעת מגבלות ומעקב ובקרה אחר עמידה בהן. היבט הריכוזיות בא לידי ביטוי גם בתמחור האשראי שמשקף את הסיכון.

למידע נוסף ראה פרק ריכוזיות האשראי בדוח על הסיכונים לשנת 2017.

עדכונים בהוראות הפיקוח על הבנקים בנושא חבות ענפית

ביום 10 ביולי 2017 פורסם חוזר לעדכון הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 315 בנושא "הפרשה נוספת לחובות מסופקים". ההוראה עודכנה במטרה לצמצם את ההשפעה השלילית של ריכוזיות ענפית על איכות תיק האשראי, וכחלק ממדיניות הקלות רגולטוריות ופישוט של תהליכים. עדכון ההוראה כלל, בין היתר, התייחסות לנושאים הבאים:

- נקבעה מגבלת חבות ענפית, לפיה החבות לענף מסוים לא תעלה על שיעור של 20% מסך כל חבויות הציבור לתאגיד הבנקאי, או 22% במקרים מסוימים. הסף שנקבע יהווה מגבלה על החבות הענפית שאין לחרוג ממנה. בנוסף, שם ההוראה שונה ל"מגבלת חבות ענפית".
- בוטל המנגנון של הפרשה הנוספת וההפרשה הכללית.

לאור ביטול מנגנון הפרשה הנוספת האמור לעיל, במקביל לעדכון הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 315 עודכנה הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 314 בנושא "הערכה נאותה של סיכונים אשראי ומדידה נאותה של חובות". במסגרת העדכון נקבע כי בעת קביעת הפרשה להפסדי אשראי, על התאגיד הבנקאי לשקלל, בין היתר, אשראי שאין לגביו דוחות כספיים מעודכנים.

שינויים אלו נכנסו לתוקף החל מיום 1 בינואר 2018. הבנק עומד במגבלות בהתאם להוראה המעודכנת.

טבלה 14 - התפלגות החשיפה לפי ענפי משק עיקריים

30 ביוני 2018									
סך הכל	סך הכל	סך הכל	חובות ^(ב)		חובות בעייתיים ^(ד)		הפסדי אשראי ^(א)		סיכון אשראי כולל ^(א)
			לא בעייתי	בעייתי, לא פגום	חובות בפגור	יתרת הפרשה להפסדי אשראי	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	מחיקות חשבונאיות נטו	
במיליוני ש"ח									
בגין פעילות לווים בישראל									
ציבור-מסחרי									
50,659	19,870	19,476	139	255	43	(319)	(30)	(8)	בינוי ונדל"ן - בינוי ^(ה)
28,739	25,221	24,750	192	279	45	(377)	(48)	(54)	בינוי ונדל"ן - פעילות בנדל"ן
25,784	10,739	10,723	6	10	3	(176)	(7)	1	שירותים פיננסיים
96,883	72,753	70,143	1,320	1,290	228	(1,207)	57	37	מסחרי-ציבורי אחר
202,065	128,583	125,092	1,657	1,834	319	(2,079)	(28)	(24)	סך הכל מסחרי^(ו)
80,535	78,855	78,091	764	-	1,315	(461)	17	1	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור
64,639	36,213	35,315	597	301	274	(811)	126	77	אנשים פרטיים - אחר
(19,257)	(8,037)	(7,650)	(347)	(40)	(5)	158	-	-	בניכי נכסים שסווגו למחזקים למכירה
327,982	235,614	230,848	2,671	2,095	1,903	(3,193)	115	54	סך הכל ציבור - פעילות בישראל
3,364	967	967	-	-	-	(1)	(2)	-	בנקים בישראל
45,759	76	76	-	-	-	-	-	-	ממשלת ישראל
(32)	(32)	(32)	-	-	-	-	-	-	בניכי נכסים שסווגו למחזקים למכירה
377,073	236,625	231,859	2,671	2,095	1,903	(3,194)	113	54	סך הכל פעילות בישראל
105,348	42,455	41,125	725	605	386	(401)	3	33	פעילות מחוץ לישראל
(2)	(2)	(2)	-	-	-	-	-	-	בניכי נכסים שסווגו למחזקים למכירה
105,346	42,453	41,123	725	605	386	(401)	3	33	סך הכל מחוץ לישראל
482,419	279,078	272,982	3,396	2,700	2,289	(3,595)	116	87	סך הכל

(א) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות, אג"ח, ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, נכסים בגין מכשירים נגזרים וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה בסך 279,078,78,883, 931,12,086,111 מיליון ש"ח בהתאמה.

(ב) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.

(ג) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף "התחייבויות אחרות").

(ד) סיכון אשראי מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור והלוואות לדיור שבגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.

(ה) כולל הלוואות לדיור, שהועמדו לקבוצות רכישת מסוימות הנמצאות בהליכי בנייה.

(ו) יתרת החובות המסחריים כוללת יתרת הלוואות לדיור בסך 1,087 מיליון ש"ח שהועמדו לקבוצות רכישת הנמצאות בהליכי בנייה.

למידע נוסף לגבי חשיפות לאשראי בעייתי ותנועה בהפרשה להפסדי אשראי, ראה דוח הדירקטוריון וההנהלה וביאורים 6 ו-13 בדוח הכספי. למידע נוסף על חשיפות אשראי לפי ענפי משק, ראה דוח הדירקטוריון וההנהלה.

30 ביוני 2017

מחיקות חשבונאיות נטו	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	יתרת הפרשה להפסדי אשראי	חובות בעייתיים ^(ד)			חובות ^(ב)	סיכון אשראי כולל ^(א)	סך הכל
			חובות בפיגור	פגום	לא בעייתי, לא פגום			
במיליוני ש"ח								
בגין פעילות לווים בישראל								
27	42	(340)	45	272	206	16,266	16,744	47,796
בינוני ונדל"ן - בינוני ^(ה)								
(24)	(54)	(400)	30	669	193	23,275	24,137	27,386
בינוני ונדל"ן - פעילות								
(54)	(63)	(192)	12	320	4	10,443	10,767	20,765
שירותים פיננסיים								
222	135	(1,179)	195	1,644	1,443	67,404	70,491	92,525
מסחרי-ציבורי אחר								
171	60	(2,111)	282	2,905	1,846	117,388	122,139	188,472
סך הכל מסחרי^(ו)								
3	(11)	(450)	1,195	-	700	77,296	77,996	79,715
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור								
132	72	(745)	313	289	524	37,943	38,756	68,807
אנשים פרטיים - אחר								
306	121	(3,306)	1,790	3,194	3,070	232,627	238,891	336,994
סך הכל ציבור - פעילות בישראל								
-	-	(1)	-	-	-	1,156	1,156	4,032
בנקים בישראל								
-	-	-	-	-	-	154	154	45,204
ממשלת ישראל								
306	121	(3,307)	1,790	3,194	3,070	233,937	240,201	386,230
סך הכל פעילות בישראל								
43	22	(422)	70	635	752	36,106	37,493	93,707
סך הכל מחוץ לישראל								
349	143	(3,729)	1,860	3,829	3,822	270,043	277,694	479,937
סך הכל								

- (א) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות, אג"ח, ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, נכסים בגין מכשירים נגזרים וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה בסך 277,694, 114,554, 11,366, 1,031, 75,292 מיליון ש"ח בהתאמה.
- (ב) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.
- (ג) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף "התחייבויות אחרות").
- (ד) סיכון אשראי מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור והלוואות לדיור שבגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.
- (ה) כולל הלוואות לדיור, שהועמדו לקבוצות רכישת מסוימות הנמצאות בהליכי בנייה.
- (ו) יתרת החובות המסחריים כוללת יתרת הלוואות לדיור, בסך 945 מיליון ש"ח שהועמדו לקבוצות רכישת הנמצאות בהליכי בנייה.

למידע נוסף לגבי חשיפות לאשראי בעייתי ותנועה בהפרשה להפסדי אשראי, ראה דוח ההנהלה והדירקטוריון וביאורים 6 ו-13 בדוח הכספי. למידע נוסף על חשיפות אשראי לפי ענפי משק, ראה דוח ההנהלה והדירקטוריון.

31 בדצמבר 2017								
הפסדי אשראי ^(א)			חובות בעייתיים ^(ד)			חובות ^(ב)		סיכון אשראי כולל ^(א)
מחיקות חשבונאיות נטו	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	יתרת הפרשה להפסדי אשראי	חובות בפיגור	פגום	לא בעייתי, לא פגום	לא בעייתי	סך הכל	סך הכל
במיליוני ש"ח								
בגין פעילות לווים בישראל								
ציבור-מסחרי								
47	72	(345)	74	268	209	18,455	18,932	49,685
בינוי ונדל"ן - בינוי ^(ה)								
(252)	(302)	(389)	53	523	118	23,798	24,439	27,695
בינוי ונדל"ן - פעילות בנדל"ן								
(56)	(76)	(188)	9	2	5	11,182	11,189	21,721
שירותים פיננסיים								
321	236	(1,183)	223	1,492	1,464	67,601	70,557	93,317
מסחרי-ציבורי אחר								
60	(70)	(2,105)	359	2,285	1,796	121,036	125,117	192,418
סך הכל מסחרי^(ו)								
8	(10)	(443)	1,238	-	722	76,726	77,448	79,034
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור								
229	189	(763)	313	327	549	37,492	38,368	68,622
אנשים פרטיים - אחר								
297	109	(3,311)	1,910	2,612	3,067	235,254	240,933	340,074
סך הכל ציבור - פעילות בישראל								
-	2	(3)	-	-	-	1,650	1,650	3,921
בנקים בישראל								
-	-	-	-	-	-	129	129	41,161
ממשלת ישראל								
297	111	(3,314)	1,910	2,612	3,067	237,033	242,712	385,156
סך הכל פעילות בישראל								
114	61	(378)	20	699	767	39,558	41,024	100,256
סך הכל מחוץ לישראל								
411	172	(3,692)	1,930	3,311	3,834	276,591	283,736	485,412
סך הכל								

- (א) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות, אג"ח, ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, נכסים בגין מכשירים נגזרים וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה בסך 283,736, 117,870, 9,580, 1,161, 73,065 מיליון ש"ח בהתאמה.
- (ב) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.
- (ג) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף "התחייבויות אחרות").
- (ד) סיכון אשראי מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור והלוואות לדיור שבגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.
- (ה) כולל הלוואות לדיור, שהועמדו לקבוצות רכישת מסוימות הנמצאות בהליכי בנייה.
- (ו) יתרת החובות המסחריים כוללת יתרת הלוואות לדיור בסך 1,066 מיליון ש"ח שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה.

למידע נוסף לגבי חשיפות לאשראי בעייתי ותנועה בהפרשה להפסדי אשראי, ראה דוח הדירקטוריון וההנהלה וביאורים 6 ו-13 בדוח הכספי. למידע נוסף על חשיפות אשראי לפי ענפי משק, ראה דוח הדירקטוריון וההנהלה.

הפעילות ומגבלות הסיכון בענף הבינוי והנדל"ן

ענף הבינוי והנדל"ן הינו תחום הפעילות שבו לבנק חשיפת האשראי הגדולה ביותר מבין ענפי המשק העסקיים. בדומה ליתר ענפי המשק, מוגדרים במדיניות האשראי מתודולוגיות ופרמטרים למימון עסקאות בכל אחד מענפי המשנה של תחום הנדל"ן.

נכון ליום 30 ביוני 2018 הבנק עומד במגבלה הרגולטורית ובמגבלות הפנימיות, שהינן בהלימה להערכת הבנק את הסיכון בענפי המשנה השונים.

למידע נוסף בדבר סגמנט זה ראה פרק סיכון אשראי בדוח הדירקטוריון וההנהלה וכן דוח על הסיכונים לשנת 2017.

טבלה 15 - התפתחות החבויות לענף בינוי ונדל"ן

		31 בדצמבר		30 ביוני	
		2017	2017	2018	
שינוי בהשוואה לסוף שנה קודמת		במיליוני ש"ח			
באחוזים	במיליוני ש"ח				
5%	2,899	53,852	51,457	56,751	
(5)%	(405)	8,082	8,502	7,677	
0%	101	29,669	29,801	29,770	
3%	2,595	91,603	89,760	94,198	

(א) במונחי סיכון אשראי.

סיכונים בתיק הלוואות לדיור

ההתפתחויות שחלו במשק בשנים האחרונות (בעיקר סביבת ריבית נמוכה ועלייה חדה במחירי הדירות) הביאו לגידול משמעותי בתיק האשראי לדיור בישראל.

תיק הלוואות לדיור מנוטר באופן שוטף תוך ניתוח המגמות במאפייני ובמוקדי הסיכון. בכלל זה מבוצע מעקב אחר התפלגות האשראי לפי בסיסי הצמדה, ריבית ושיעור המימון.

טבלה 16 - התפתחות יתרת האשראי לדיור נטו בישראל

שינוי בהשוואה לסוף שנה קודמת		יתרת תיק האשראי	
ב-2%	במיליוני ש"ח		
(2.4)	78,184		31 בדצמבר 2016
(1.5)	77,005		31 בדצמבר 2017
1.8	78,397		30 ביוני 2018

במסגרת הניטור אחר מוקדי הסיכון בתיק הלוואות לדיור נערך מעקב גם על מאפייני האשראי החדש, ובכלל זה התפלגות האשראי החדש לפי שיעורי מימון (שיעור מימון הינו היחס בין סך האשראי שאושר ללווה, אף אם טרם הועמד כולו או חלקו בפועל, לבין שווי הנכס המשועבד בעת העמדת מסגרת האשראי).

טבלה 17 - התפתחות ביתרות אשראי חדש שניתן בישראל בשיעור מימון מעל 60%

2016		2017			2018		שיעור מימון
ממוצע שנתי	רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	רבעון ראשון	רבעון שני	
באחוזים ^(א)							
16.1	15.7	16.9	19.8	19.8	18.0	18.0	מעל 60 ועד 70 כולל
14.7	14.3	17.8	15.9	16.8	13.0	16.3	מעל 70 ועד 80 כולל
0.12	0.10	0.04	0.08	0.17	0.20	0.05	מעל 80

(א) מסך האשראי החדש שהעמיד הבנק.

למידע נוסף בגין סגמנט זה ראה פרק סיכון אשראי בדוח הדירקטוריון וההנהלה.

סיכון אשראי לאנשים פרטיים (ללא הלוואות לדיור)

האשראי הפרטי, אשר יכולת ההחזר שלו מבוססת בעיקרה על כושר ההשתכרות של משק הבית, מאופיין בפיזור נרחב מאוד של לוויים, במגוון של מוצרי אשראי (הלוואות לסוגיהן, עו"ש, כרטיסי אשראי) ובהיקף נמוך (בממוצע) של אשראי ללקוח בודד. פעילות הלקוחות הפרטיים מרוכזת, רובה ככולה, בחטיבה הבנקאית.

על מנת לוודא ניהול סיכונים אפקטיבי, הבנק פועל תחת מגבלות ניהוליות פנימיות הדוקות בעיקר במאפיינים הבאים: יכולת החזר חודשי, דירוגי אשראי בהתאם למודל הסטטיסטי הפנימי של הבנק.

למידע נוסף בגין סגמנט זה ראה פרק סיכון אשראי בדוח הדירקטוריון וההנהלה וכן פרק סיכון אשראי לאנשים פרטיים בדוח על הסיכונים לשנת 2017.

פיזור גיאוגרפי

הפיזור הגיאוגרפי בתיק האשראי נועד לצמצם סיכון להידרדרות כלכלית/פוליטית/ביטחונית במדינות שהלווה חשוף אליהן, העלולה להביא לפגיעה במצבו הפיננסי וביכולתו לעמוד בהתחייבויותיו.

במסגרת המידע המשמש לקביעת דירוג הסיכון הפנימי של לוויים עסקיים, נלקחים בחשבון היבטים המתייחסים לחשיפה הגיאוגרפית, ובפרט מיקומם של מקורות התזרים ו/או הנכסים הפיזיים המשמשים את הלווה בפעילותו השוטפת. מידע זה מאפשר לבנק לערוך מעקב בראייה כוללת של חשיפות כלל הלוויים למדינות השונות.

נכון להיום, אין בתיק האשראי של הבנק ריכוזיות מהותית בחשיפה של הלוויים העסקיים למדינה זרה כלשהי.

למידע נוסף בדבר חשיפות אשראי למדינות זרות ראה פרק סיכון אשראי בדוח הדירקטוריון וההנהלה.

טבלה 18 - התפלגות סיכון אשראי כולל לפי אזור גיאוגרפי

30 ביוני 2018				
מדינות זרות				
אחרות	בריטניה	ארה"ב	ישראל	
במיליוני ש"ח				
685	5,821	18,200	247,359	אשראי לציבור ^(א)
99	116	4,983	76,915	ניירות ערך ^(ב)
-	14	95	11,967	נגזרים ^(ג)
345	1,224	1,418	81,207	חשיפה מאזנית אחרת ^(ד)
127	2,059	5,896	92,384	חוץ מאזני למעט נגזרים ^(ה)
-	22	135	21,970	סך החשיפה בגין נגזרים (מאזני וחוץ מאזני) ^(ו)

30 ביוני 2017				
מדינות זרות				
אחרות	בריטניה	ארה"ב	ישראל	
במיליוני ש"ח				
677	4,841	16,710	242,306	אשראי לציבור ^(א)
422	112	4,643	73,293	ניירות ערך ^(ב)
-	14	68	11,279	נגזרים ^(ג)
333	2,310	2,150	77,809	חשיפה מאזנית אחרת ^(ד)
206	1,613	6,753	93,105	חוץ מאזני למעט נגזרים ^(ה)
-	22	94	17,280	סך החשיפה בגין נגזרים (מאזני וחוץ מאזני) ^(ו)

31 בדצמבר 2017				
מדינות זרות				
אחרות	בריטניה	ארה"ב	ישראל	
במיליוני ש"ח				
720	5,216	17,267	244,749	אשראי לציבור ^(א)
408	113	5,121	71,657	ניירות ערך ^(ב)
-	14	34	9,525	נגזרים ^(ג)
296	1,949	1,956	91,813	חשיפה מאזנית אחרת ^(ד)
174	2,003	6,201	92,156	חוץ מאזני למעט נגזרים ^(ה)
-	21	57	17,741	סך החשיפה בגין נגזרים (מאזני וחוץ מאזני) ^(ו)

(א) סיכון אשראי מאזני הכולל אשראי לציבור בניכוי הפרשה להפסדי אשראי.

ב-30 ביוני 2018 כולל יתרות שסווגו כנכסים מוחזקים למכירה בסך 7,893 מיליון ש"ח - למידע נוסף ראה ביאור 16 בדוח הכספי.

(ב) יתרות מאזניות של ניירות ערך זמינים למכירה, למסחר ומוחזקים לפדיון כולל מניות וקרנות, ללא ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.

(ג) יתרה מאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים.

(ד) כולל מזומנים ופיקדונות בבנקים, אשראי לממשלות, השקעה בחברות כלולות, בניינים וציוד ונכסים אחרים.

ב-30 ביוני 2018 כולל יתרות שסווגו כנכסים מוחזקים למכירה בסך 436 מיליון ש"ח - למידע נוסף ראה ביאור 16 בדוח הכספי.

(ה) סיכון אשראי במכשירי אשראי חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, למעט בגין מכשירים נגזרים.

(ו) סך סיכון האשראי, מאזני וחוץ מאזני, בגין מכשירים נגזרים.

פיצול התיק לפי סוגי חשיפות אשראי

טבלה 19 - חשיפות סיכון אשראי לפי סוגים עיקריים של חשיפות אשראי (נדבך 3)^(א)

31 בדצמבר		30 ביוני		2018		
2017		2017		2018		
חשיפות סיכון	חשיפות סיכון	חשיפות סיכון	חשיפות סיכון	חשיפות סיכון	חשיפות סיכון	
אשראי ברוטו	אשראי ברוטו	אשראי ברוטו	אשראי ברוטו	אשראי ברוטו	אשראי ברוטו	
ממוצעות	ממוצעות	ממוצעות	ממוצעות	ממוצעות	ממוצעות	
337,647	348,371	333,638	331,946	341,154	342,834	אשראי ^(א)
70,424	69,785	67,343	66,565	72,179	73,116	אג"ח ^(ד)
17,560	18,046	16,966	17,510	17,760	17,335	אחרים ^(ה)
126,129	126,119	126,288	127,784	126,150	126,601	ערביות והתחייבויות על חשבון לקוחות
13,569	13,892	11,723	13,669	15,294	18,208	עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים ^(ו)
565,329	576,213	555,958	557,474	572,537	578,094	סך הכל

- (א) לאחר ניכוי מחיקות חשבונאיות ולפני ניכוי ההפרשות להפסדי אשראי על בסיס פרטני וקבוצתי.
- (ב) לפני המרה לאשראי של רכיבים חוץ-מאזניים (לדוגמה, שקלול מסגרות לא מנוצלות כאשראי), לפני הפחתת סיכון אשראי כתוצאה מביצוע פעולות מסוימות (לדוגמה, על ידי שימוש בערביות) ולאחר קיזוז עסקות בנגזרים (נטינג).
- (ג) כולל אשראי לציבור, אשראי לממשלה ופיקדונות בבנקים מרכזיים, ולאחר ניכוי התחייבויות בגין עסקות במכשירים נגזרים הכפופים להסכמי CSA.
- (ד) לא כולל את אגרות החוב הנכללות בתיק הסחיר ולא כולל השקעות בהון של תאגידים פיננסיים.
- (ה) כולל מזומנים, השקעות בתאגידים פיננסיים שלא הופחתו מההון, מקדמות לרשויות המס, מניות ונכסים אחרים ללא צד נגדי, כגון: בניינים וציוד.
- (ו) שווי הוגן חיובי של נגזרים, לרבות תוספת (Add-On) המשקפת את סכום החשיפה הפוטנציאלית העתידית לאשראי בגין יתרת הערך הנקוב של מכשירים נגזרים ולאחר קיזוז עסקות בנגזרים (נטינג).

טבלה 20 - חשיפות סיכון אשראי לפי צד נגדי ולפי סוגי חשיפות אשראיים עיקריים (נדבך 3)^(א)

30 ביוני 2018					
סך הכל ^(ב)	עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים ^(א)	ערבויות והתחייבויות אחרות	אחרים ^(ה)	אג"ח ^(ד)	אשראי ^(ג)
במיליוני ש"ח					
109,851	21	788	-	49,344	59,698
17,159	97	1,010	-	11,336	4,716
25,953	6,538	3,950	-	6,338	9,127
1,815	1,062	-	-	731	22
146,600	10,461	41,513	-	3,020	91,606
76,433	-	38,793	-	-	37,640
73,237	26	30,061	-	-	43,150
23,446	3	5,248	-	-	18,195
83,918	-	5,238	-	-	78,680
2,347	-	-	-	2,347	-
17,335	-	-	17,335	-	-
578,094	18,208	126,601	17,335	73,116	342,834

30 ביוני 2017					
סך הכל ^(ב)	עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים ^(א)	ערבויות והתחייבויות אחרות	אחרים ^(ה)	אג"ח ^(ד)	אשראי ^(ג)
במיליוני ש"ח					
108,216	171	951	-	46,509	60,585
15,019	270	789	-	9,002	4,958
22,408	6,315	4,624	-	4,991	6,478
1,542	763	-	-	779	-
138,742	6,107	43,923	-	2,530	86,182
70,900	-	36,942	-	-	33,958
75,749	38	30,774	-	-	44,937
22,023	5	4,956	-	-	17,062
82,611	-	4,825	-	-	77,786
2,754	-	-	-	2,754	-
17,510	-	-	17,510	-	-
557,474	13,669	127,784	17,510	66,565	331,946

- (א) לאחר ניכוי מחיקות חשבונאיות ולפני ניכוי ההפרשות להפסדי אשראי על בסיס פרטני וקבוצתי.
 (ב) לפני המרה לאשראי של רכיבים חוץ-מאזניים (לדוגמה, שקלול מסגרות לא מנוצלות כאשראי), לפני הפחתת סיכון אשראי כתוצאה מביצוע פעולות מסוימות (לדוגמה, על ידי שימוש בערבויות) ולאחר קיזוז עסקות בנגזרים (נטינג).
 (ג) כולל אשראי לציבור, אשראי לממשלה ופיקדונות בבנקים מרכזיים, ולאחר ניכוי התחייבויות בנין עסקות במכשירים נגזרים הכפופים להסכמי CSA.
 (ד) לא כולל את אגרות החוב הנכללות בתיק הסחיר ולא כולל השקעות בהון של תאגידים פיננסיים.
 (ה) כולל מזומנים, השקעות בתאגידים פיננסיים שלא הופחתו מההון, מקדמות לרשויות המס, מניות ונכסים אחרים ללא צד נגדי, כגון: בניינים וציוד.
 (ו) שוויון חובי של נגזרים, לרבות תוספת (Add-On) המשקפת את סכום החשיפה הפוטנציאלית העתידית לאשראי בנין יתרת הערך הנקוב של מכשירים נגזרים ולאחר קיזוז עסקות בנגזרים (נטינג).

31 בדצמבר 2017

סך הכל ^(ב)	עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים ^(א)	ערבויות והתחייבויות אחרות	אחרים ^(ה)	אג"ח ^(ד)	אשראי ^(ג)	
במיליוני ש"ח						
119,632	91	619	-	48,582	70,340	חובות של ריבוניות
15,777	115	1,148	-	9,553	4,961	חובות של ישויות סקטור ציבורי
26,772	7,052	4,321	-	5,958	9,441	חובות של תאגידים בנקאיים
1,869	1,130	-	-	721	18	חובות של חברות ניירות ערך
136,925	5,455	41,676	-	2,279	87,515	חובות של תאגידים
74,137	-	37,824	-	-	36,313	חובות בבטיחון נדל"ן מסחרי
75,131	41	30,974	-	-	44,116	חשיפות קמעונאיות ליחידים
23,484	8	5,104	-	-	18,372	הלוואות לעסקים קטנים
81,748	-	4,453	-	-	77,295	משכנתאות לדיור
2,692	-	-	-	2,692	-	איגוח
18,046	-	-	18,046	-	-	נכסים אחרים
576,213	13,892	126,119	18,046	69,785	348,371	סך הכל בגין סיכון אשראי

- (א) לאחר ניכוי מחיקות חשבונאיות ולפני ניכוי ההפרשות להפסדי אשראי על בסיס פרטני וקבוצתי.
- (ב) לפני המרה לאשראי של רכיבים חוץ-מאזניים (לדוגמה, שקלול מסגרות לא מנוצלות כאשראי), לפני הפחתת סיכון אשראי כתוצאה מביצוע פעולות מסוימות (לדוגמה, על ידי שימוש בערבויות) ולאחר קיזוז עסקות בנגזרים (נטינג).
- (ג) כולל אשראי לציבור, אשראי לממשלה ופיקדונות בבנקים מרכזיים, ולאחר ניכוי התחייבויות בגין עסקות במכשירים נגזרים הכפופים להסכמי CSA.
- (ד) לא כולל את אגרות החוב הנכללות בתיק הסחיר ולא כולל השקעות בהון של תאגידים פיננסיים.
- (ה) כולל מזומנים, השקעות בתאגידים פיננסיים שלא הופחתו מההון, מקדמות לרשויות המס, מניות ונכסים אחרים ללא צד נגדי, כגון: בניינים וציוד.
- (ו) שווי הוגן חיובי של נגזרים, לרבות תוספת (Add-On) המשקפת את סכום החשיפה הפוטנציאלית העתידית לאשראי בגין יתרת הערך הנקוב של מכשירים נגזרים ולאחר קיזוז עסקות בנגזרים (נטינג).

טבלה 21 - פיצול התיק לפי תקופה לפירעון ולפי סוגי חשיפות אשראיי עיקריים (נדבך 3)^(א)

30 ביוני 2018					
אשראי ^(ג)	אג"ח ^(ד)	אחרים ^(ה)	ערביות והתחייבויות אחרות	עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים ^(ו)	סך הכל ^(ב)
במיליוני ש"ח					
158,373	36,070	4,057	72,343	7,701	278,544
84,930	16,838	1,525	31,688	4,663	139,644
99,145	20,208	3,920	22,570	3,179	149,022
386	-	7,833	-	17,643	25,862
-	-	-	-	(14,978)	(14,978)
342,834	73,116	17,335	126,601	18,208	578,094
עד שנה					
מעל שנה ועד חמש שנים					
מעל חמש שנים					
פריטים לא כספיים					
הטבות לקיזוז					
סך הכל					
30 ביוני 2017					
אשראי ^(ג)	אג"ח ^(ד)	אחרים ^(ה)	ערביות והתחייבויות אחרות	עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים ^(ו)	סך הכל ^(ב)
במיליוני ש"ח					
153,718	34,447	4,651	72,195	6,600	271,611
80,752	17,215	1,458	35,111	5,832	140,368
97,090	14,903	4,018	20,478	4,096	140,585
386	-	7,383	-	8,046	15,815
-	-	-	-	(10,905)	(10,905)
331,946	66,565	17,510	127,784	13,669	557,474
עד שנה					
מעל שנה ועד חמש שנים					
מעל חמש שנים					
פריטים לא כספיים					
הטבות לקיזוז					
סך הכל					
31 בדצמבר 2017					
אשראי ^(ג)	אג"ח ^(ד)	אחרים ^(ה)	ערביות והתחייבויות אחרות	עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים ^(ו)	סך הכל ^(ב)
במיליוני ש"ח					
167,109	39,389	4,757	72,357	5,010	288,622
83,327	13,794	1,531	32,421	5,254	136,327
97,539	16,602	3,825	21,341	3,392	142,699
396	-	7,933	-	11,785	20,114
-	-	-	-	(11,549)	(11,549)
348,371	69,785	18,046	126,119	13,892	576,213
עד שנה					
מעל שנה ועד חמש שנים					
מעל חמש שנים					
פריטים לא כספיים					
הטבות לקיזוז					
סך הכל					

- (א) לאחר ניכוי מחיקות חשבונאיות ולפני ניכוי ההפרשות להפסדי אשראי על בסיס פרטני וקבוצתי.
- (ב) לפני המרה לאשראי של רכיבים חוץ-מאזניים (לדוגמה, שקלול מסגרות לא מנוצלות כאשראי), לפני הפחתת סיכון אשראי כתוצאה מביצוע פעולות מסוימות (לדוגמה, על ידי שימוש בערביות) ולאחר קיזוז עסקות בנגזרים (נטינג).
- (ג) כולל אשראי לציבור, אשראי לממשלה ופיקדונות בבנקים מרכזיים, ולאחר ניכוי התחייבויות בנין עסקות במכשירים נגזרים הכפופים להסכמי CSA.
- (ד) לא כולל את אגרות החוב הנכללות בתיק הסחיר ולא כולל השקעות בהון של תאגידים פיננסיים.
- (ה) כולל מזומנים, השקעות בתאגידים פיננסיים שלא הופחתו מההון, מקדמות לרשויות המס, מניות ונכסים אחרים ללא צד נגדי, כגון: בניינים וציוד.
- (ו) שווי הוגן חיובי של נגזרים, לרבות תוספת (Add-On) המשקפת את סכום החשיפה הפוטנציאלית העתידית לאשראי בנין יתרת הערך הנקוב של מכשירים נגזרים ולאחר קיזוז עסקות בנגזרים (נטינג).

הפחתת סיכון האשראי

כחלק ממדיניות ניהול סיכון האשראי, השיקול העיקרי במתן אשראי הינו יכולת ההחזר של הלווה. לכן, במקרים רבים, שואף הבנק לקבל ביטחונות וזאת כגיבוי נוסף שמטרתו להקטין את ההפסד לבנק במקרה של כשל עסקי/פיננסי של הלווה. היקף הביטחונות הנדרשים מלווה הינו, בין השאר, פועל יוצא מרמת הסיכון שבאשראי.

למידע נוסף לגבי הביטחונות ראה פרק הפחתת סיכון אשראי בדוח על הסיכונים לשנת 2017.

תיקים המטופלים בהתאם לגישה הסטנדרטית

שקלול הסיכון בגין חשיפות אשראי מתבצע על בסיס הגישה הסטנדרטית. בהתאם לגישה זו, משקלי הסיכון תלויים בסוג החשיפות ובחלק מהמקרים, בדירוגי האשראי המתייחסים אליהם (ככל שקיים דירוג כשיר). במידה וקיימים דירוגים לחשיפות כאמור, עושה הבנק שימוש בדירוגי האשראי של שלוש חברות דירוג אשראי חיצוניות:

- Standard & Poor's Ratings Services
- Moody's Investors Service
- Fitch Ratings

למידע נוסף ראה פרק תיקים המטופלים בהתאם לגישה הסטנדרטית בדוח על הסיכונים לשנת 2017.

לצורך קביעת משקלות הסיכון בהתאם לדירוגי האשראי כאמור לעיל, עושה הבנק שימוש בטבלאות המיפוי הסטנדרטיות שקבע הפיקוח על הבנקים במסגרת הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203. הטבלאות שלהלן מציגות את פירוט חשיפת האשראי על פי משקל הסיכון, תוך פילוח החשיפה בהתאם לצד הנגדי, לאחר הפרשות להפסדי אשראי ולפני ולאחר הפחתת סיכון אשראי בגין ביטחונות מוכרים.

טבלה 22 - סכום החשיפה לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי ולפני הפחתת סיכון אשראי (נדבך 3)

30 ביוני 2018						
75%	60%	50%	40%	35%	20%	0%
במיליוני ש"ח						
-	-	799	-	-	6,617	101,594
-	-	5,844	-	-	11,306	-
-	-	3,072	-	-	18,390	3,833
-	-	-	-	-	1,815	-
-	-	494	-	-	2,869	-
-	-	-	-	-	-	-
72,492	-	-	-	-	-	-
23,003	-	-	-	-	-	-
30,253	2,767	18,202	-	29,704	-	-
-	-	122	1	-	2,224	-
-	-	-	-	-	-	2,897
125,748	2,767	28,533	1	29,704	43,221	108,324

30 ביוני 2017						
75%	50%	40%	35%	20%	0%	
במיליוני ש"ח						
-	221	-	-	3,871	103,089	חובות של ריבוניות
-	6,210	-	-	8,798	-	חובות של ישויות סקטור ציבורי
-	3,813	-	-	14,760	3,272	חובות של תאגידים בנקאיים
-	-	-	-	1,542	-	חובות של חברות ניירות ערך
-	1,027	-	-	3,302	-	חובות של תאגידים
-	-	-	-	-	-	חובות בביטחון נדל"ן מסחרי
75,406	-	-	-	-	-	חשיפות קמעונאיות ליחידים
21,742	-	-	-	-	-	הלוואות לעסקים קטנים
32,171	16,502	-	30,872	-	-	משכנתאות לדיור
-	61	35	-	2,658	-	איגוח
-	-	-	-	-	3,522	נכסים אחרים
129,319	27,834	35	30,872	34,931	109,883	סך הכל

(א) לפני המרה לאשראי של רכיבים חוץ מאזניים (לדוגמה, שקלול מסגרות לא מנוצלות), לפני הפחתת סיכון אשראי כתוצאה מביצוע פעולות מסוימות (לדוגמה, על ידי שימוש בערבויות) ולאחר קיזוז עסקות בנגזרים (נטינג).

למידע נוסף ראה ביאור הלימות ההון בדוח הכספי.

חשיפת אשראי ברוטו ^(N)	1250%	650%	350%	250%	225%	150%	100%
109,851	-	-	-	-	-	-	841
17,159	-	-	-	-	-	-	9
25,953	-	-	-	-	-	-	658
1,815	-	-	-	-	-	-	-
146,211	-	-	-	-	-	1,786	141,062
76,418	-	-	-	-	-	225	76,193
73,217	-	-	-	-	-	558	167
23,379	-	-	-	-	-	269	107
83,737	-	-	-	-	-	223	2,588
2,347	-	-	-	-	-	-	-
17,335	-	-	-	5,029	-	583	8,826
577,422	-	-	-	5,029	-	3,644	230,451

חשיפת אשראי ברוטו ^(N)	1250%	650%	350%	250%	225%	150%	100%
108,216	-	-	-	-	-	-	1,035
15,019	-	-	-	-	-	-	11
22,408	-	-	-	-	-	12	551
1,542	-	-	-	-	-	-	-
138,267	-	-	-	-	-	2,080	131,858
70,888	-	-	-	-	-	518	70,370
75,722	-	-	-	-	-	230	86
21,964	-	-	-	-	-	180	42
82,437	-	-	-	-	-	194	2,698
2,754	-	-	-	-	-	-	-
17,510	-	-	-	4,610	-	526	8,852
556,727	-	-	-	4,610	-	3,740	215,503

31 בדצמבר 2017

75%	50%	40%	35%	20%	0%	
במיליוני ש"ח						
-	731	-	-	4,558	113,353	חובות של ריבונות
-	6,313	-	-	9,454	-	חובות של ישויות סקטור ציבורי
-	3,189	-	-	19,274	3,622	חובות של תאגידים בנקאיים
-	-	-	-	1,869	-	חובות של חברות ניירות ערך
-	842	-	-	2,945	-	חובות של תאגידים
-	-	-	-	-	-	חובות בכיטחון נדל"ן מסחרי
74,787	-	-	-	-	-	חשיפות קמעונאיות ליחידים
23,187	-	-	-	-	-	הלוואות לעסקים קטנים
32,027	16,837	-	29,876	-	-	משכנתאות לדיור
-	159	19	-	2,514	-	איגוח
-	-	-	-	-	3,539	נכסים אחרים
130,001	28,071	19	29,876	40,614	120,514	סך הכל

(א) לפני המרה לאשראי של רכיבים חוץ מאזניים (לדוגמה, שקלול מסגרות לא מנוצלות), לפני הפחתת סיכון אשראי כתוצאה מביצוע פעולות מסוימות (לדוגמה, על ידי שימוש בערביות) ולאחר קיזוז עסקות בנגזרים (נטינג).

חשיפת אשראי ברוטו ^(N)	1250%	650%	350%	250%	225%	150%	100%
119,632	-	-	-	-	-	-	990
15,777	-	-	-	-	-	-	10
26,772	-	-	-	-	-	31	656
1,869	-	-	-	-	-	-	-
136,543	-	-	-	-	-	1,611	131,145
74,131	-	-	-	-	-	291	73,840
75,113	-	-	-	-	-	245	81
23,428	-	-	-	-	-	205	36
81,573	-	-	-	-	-	214	2,619
2,692	-	-	-	-	-	-	-
18,046	-	-	-	4,822	-	583	9,102
575,576	-	-	-	4,822	-	3,180	218,479

טבלה 23 - סכום החשיפה לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי ולאחר הפחתת סיכון אשראי (נדבך 3)^(ב)

30 ביוני 2018						
75%	60%	50%	40%	35%	20%	0%
במיליוני ש"ח						
-	-	799	-	-	6,655	109,947
-	-	5,844	-	-	4,557	1,840
-	-	1,724	-	-	17,508	3,833
-	-	-	-	-	1,481	-
-	-	3,824	-	-	21,510	-
-	-	-	-	-	-	-
71,602	-	-	-	-	-	-
21,098	-	-	-	-	-	-
30,224	2,767	18,202	-	29,704	-	-
-	-	122	1	-	1,519	-
-	-	-	-	-	-	2,897
122,924	2,767	30,515	1	29,704	53,230	118,517

30 ביוני 2017						
75%	50%	40%	35%	20%	0%	
במיליוני ש"ח						
-	221	-	-	3,898	110,810	חובות של ריבוניות
-	6,155	-	-	3,114	1,421	חובות של ישויות סקטור ציבורי
-	2,394	-	-	13,267	3,272	חובות של תאגידים בנקאיים
-	-	-	-	1,391	-	חובות של חברות ניירות ערך
-	4,944	-	-	21,657	-	חובות של תאגידים
-	-	-	-	-	-	חובות בביטחון נדל"ן מסחרי
74,278	-	-	-	-	-	חשיפות קמעונאיות ליחידים
19,885	-	-	-	-	-	הלוואות לעסקים קטנים
32,125	16,502	-	30,871	-	-	משכנתאות לדיור
-	61	35	-	1,857	-	איגוח
-	-	-	-	-	3,522	נכסים אחרים
126,288	30,277	35	30,871	45,184	119,025	סך הכל

(א) לפני המרה לאשראי של רכיבים חוץ מאזניים (לדוגמה שקלול מסגרות לא מנוצלות), לאחר הפחתת סיכון אשראי כתוצאה מביצוע פעולות מסוימות (לדוגמה, על ידי שימוש בערביות) ולאחר קיזוז עסקות בנגזרים (נטינג).

(ב) הפחתה בסיכון האשראי מבטאת סיווג של משקל הסיכון הסופי בין השעורים השונים.

למידע נוסף ראה ביאור הלימות ההון בדוח הכספי.

חשיפת אשראי ברוטו ^(N)	1250%	650%	350%	250%	225%	150%	100%
118,096	-	-	-	-	-	-	695
12,250	-	-	-	-	-	-	9
23,700	-	-	-	-	-	-	635
1,481	-	-	-	-	-	-	-
132,892	-	-	-	-	-	1,780	105,778
75,889	-	-	-	-	-	225	75,664
72,316	-	-	-	-	-	558	156
21,472	-	-	-	-	-	269	105
83,702	-	-	-	-	-	223	2,582
1,642	-	-	-	-	-	-	-
17,335	-	-	-	5,029	-	583	8,826
560,775	-	-	-	5,029	-	3,638	194,450

חשיפת אשראי ברוטו ^(N)	1250%	650%	350%	250%	225%	150%	100%
115,740	-	-	-	-	-	-	811
10,701	-	-	-	-	-	-	11
19,486	-	-	-	-	-	2	551
1,391	-	-	-	-	-	-	-
127,430	-	-	-	-	-	2,074	98,755
70,352	-	-	-	-	-	517	69,835
74,575	-	-	-	-	-	230	67
20,102	-	-	-	-	-	179	38
82,389	-	-	-	-	-	194	2,697
1,953	-	-	-	-	-	-	-
17,510	-	-	-	4,610	-	526	8,852
541,629	-	-	-	4,610	-	3,722	181,617

31 בדצמבר 2017

75%	50%	40%	35%	20%	0%	
במיליוני ש"ח						
-	731	-	-	4,581	121,510	חובות של ריבוניות
-	6,310	-	-	3,537	1,527	חובות של ישויות סקטור ציבורי
-	1,719	-	-	17,792	3,622	חובות של תאגידים בנקאיים
-	-	-	-	1,462	-	חובות של חברות ניירות ערך
-	4,508	-	-	21,402	-	חובות של תאגידים
-	-	-	-	-	-	חובות בכיטחון נדל"ן מסחרי
73,823	-	-	-	-	-	חשיפות קמעונאיות ליחידים
21,291	-	-	-	-	-	הלוואות לעסקים קטנים
31,987	16,837	-	29,877	-	-	משכנתאות לדיור
-	159	19	-	1,772	-	איגוח
-	-	-	-	-	3,539	נכסים אחרים
127,101	30,264	19	29,877	50,546	130,198	סך הכל

- (א) לפני המרה לאשראי של רכיבים חוץ מאזניים (לדוגמה שקלול מסגרות לא מנוצלות), לאחר הפחתת סיכון אשראי כתוצאה מביצוע פעולות מסוימות (לדוגמה, על ידי שימוש בערבויות) ולאחר קיזוז עסקות בנגזרים (נטינג).
- (ב) הפחתה בסיכון האשראי מבטאת סיווג של משקל הסיכון הסופי בין השעורים השונים.

חשיפת אשראי ברוטו ^(N)	1250%	650%	350%	250%	225%	150%	100%
127,593	-	-	-	-	-	-	771
11,384	-	-	-	-	-	-	10
23,772	-	-	-	-	-	3	636
1,462	-	-	-	-	-	-	-
126,857	-	-	-	-	-	1,603	99,344
73,555	-	-	-	-	-	291	73,264
74,138	-	-	-	-	-	245	70
21,530	-	-	-	-	-	205	34
81,533	-	-	-	-	-	214	2,618
1,950	-	-	-	-	-	-	-
18,046	-	-	-	4,822	-	583	9,102
561,820	-	-	-	4,822	-	3,144	185,849

הפחתת סיכון אשראי - גילויים בגישה הסטנדרטית

לצורך הפחתת סיכון האשראי בגישה הסטנדרטית, הבנק משתמש בגישה המקיפה לטיפול בביטחונות.

במהלך התקופה המדווחת לא חלו שינויים מהותיים בשיטות הפחתת סיכון האשראי המיושמות בבנק.

למידע נוסף לגבי מכשירי הביטחון העיקריים, כמו גם שימוש בהסדר הקיזוז ותנאי כשירותם, ראה דוח על הסיכונים לשנת 2017.

טבלה 24 - הפחתת סיכון אשראי (נדבך 3)

30 ביוני 2018					
	סך החשיפה שמכוסה בביטחון אשראי נטו ^(א)	סך הכל סכומים שנוספו כשיר ^(ב)	סך החשיפה שמכוסה על ידי ערבויות שנגרעו	חשיפת אשראי ברוטו לאחר הפרשה להפסדי אשראי ^(א)	חשיפת אשראי ברוטו לפני הפרשה להפסדי אשראי ^(א)
במיליוני ש"ח					
חובות של ריבוניות	118,096	-	8,690	(445)	109,851
חובות של ישויות סקטור ציבורי	12,250	-	1,840	(6,749)	17,159
חובות של תאגידים בנקאיים	23,700	(694)	477	(2,036)	25,953
חובות של חברות ניירות ערך	1,481	(335)	1	-	1,815
חובות של תאגידים	132,892	(12,339)	22,017	(22,997)	146,211
חובות בביטחון נדל"ן מסחרי	75,889	(465)	-	(64)	76,418
חשיפות קמעונאיות ליחידים	72,316	(901)	1	(1)	73,217
הלוואות לעסקים קטנים	21,472	(1,879)	-	(28)	23,379
משכנתאות לדיור	83,702	(34)	-	(1)	83,737
איגוח	1,642	-	-	(705)	2,347
נכסים אחרים	17,335	-	-	-	17,335
סך הכל בגין סיכון אשראי	560,775	(16,647)	33,026	(33,026)	577,422
					578,094

(א) לפני המרה לאשראי של רכיבים חוץ מאזניים (לדוגמה, שקלול מסגרות לא מנוצלות), לפני הפחתת סיכון אשראי כתוצאה מביצוע פעולות מסוימות (לדוגמה, על ידי שימוש בערבויות) ולאחר קיזוז עסקות בנגזרים (נטינג).

(ב) לאחר התחשבות במקדמי ביטחון.

(ג) לפני המרה לאשראי של רכיבים חוץ מאזניים (לדוגמה, שקלול מסגרות לא מנוצלות), לאחר הפחתת סיכון אשראי ולאחר קיזוז עסקות בנגזרים (נטינג).

30 ביוני 2017						
	סך החשיפה שמכוסה בביטחון פיננסי כשיר ^(ב)	סך הכל סכומים שנוספו	סך החשיפה שמכוסה על ידי ערבויות שנגרעו	חשיפת אשראי ברוטו לאחר הפרשה להפסדי אשראי ^(א)	חשיפת אשראי ברוטו לפני הפרשה להפסדי אשראי ^(א)	
במיליוני ש"ח						
חובות של ריבונות	-	7,934	(410)	108,216	108,216	115,740
חובות של ישויות סקטור ציבורי	(3)	1,421	(5,736)	15,019	15,019	10,701
חובות של תאגידים בנקאיים	(1,533)	390	(1,779)	22,408	22,408	19,486
חובות של חברות ניירות ערך	(151)	-	-	1,542	1,542	1,391
חובות של תאגידים	(9,955)	22,648	(23,530)	138,267	138,742	127,430
חובות בביטחון נדל"ן מסחרי	(451)	-	(85)	70,888	70,900	70,352
חשיפות קמעונאיות ליחידים	(1,145)	-	(2)	75,722	75,749	74,575
הלוואות לעסקים קטנים	(1,832)	-	(30)	21,964	22,023	20,102
משכנתאות לדיור	(28)	-	(20)	82,437	82,611	82,389
איגוח	-	-	(801)	2,754	2,754	1,953
נכסים אחרים	-	-	-	17,510	17,510	17,510
סך הכל בנין סיכון אשראי	(15,098)	32,393	(32,393)	556,727	557,474	541,629

31 בדצמבר 2017						
	סך החשיפה שמכוסה בביטחון פיננסי כשיר ^(ב)	סך הכל סכומים שנוספו	סך החשיפה שמכוסה על ידי ערבויות שנגרעו	חשיפת אשראי ברוטו לאחר הפרשה להפסדי אשראי ^(א)	חשיפת אשראי ברוטו לפני הפרשה להפסדי אשראי ^(א)	
במיליוני ש"ח						
חובות של ריבונות	-	8,393	(432)	119,632	119,632	127,593
חובות של ישויות סקטור ציבורי	(3)	1,527	(5,917)	15,777	15,777	11,384
חובות של תאגידים בנקאיים	(1,538)	445	(1,907)	26,772	26,772	23,772
חובות של חברות ניירות ערך	(407)	-	-	1,869	1,869	1,462
חובות של תאגידים	(8,460)	22,475	(23,701)	136,543	136,925	126,857
חובות בביטחון נדל"ן מסחרי	(467)	-	(109)	74,131	74,137	73,555
חשיפות קמעונאיות ליחידים	(974)	-	(1)	75,113	75,131	74,138
הלוואות לעסקים קטנים	(1,875)	-	(23)	23,428	23,484	21,530
משכנתאות לדיור	(32)	-	(8)	81,573	81,748	81,533
איגוח	-	-	(742)	2,692	2,692	1,950
נכסים אחרים	-	-	-	18,046	18,046	18,046
סך הכל בנין סיכון אשראי	(13,756)	32,840	(32,840)	575,576	576,213	561,820

- (א) לפני המרה לאשראי של רכיבים חוץ מאזניים (לדוגמה, שקלול מסגרות לא מנוצלות), לפני הפחתת סיכון אשראי כתוצאה מביצוע פעולות מסוימות (לדוגמה, על ידי שימוש בערבויות) ולאחר קיזוז עסקות בנגזרים (נטינג).
- (ב) לאחר התחשבות במקדמי ביטחון.
- (ג) לפני המרה לאשראי של רכיבים חוץ מאזניים (לדוגמה, שקלול מסגרות לא מנוצלות), לאחר הפחתת סיכון אשראי ולאחר קיזוז עסקות בנגזרים (נטינג).

חשיפות שקשורות לסיכון צד נגדי בנגזרים

סיכון האשראי בעסקת נגזרים הינו סכום ההפסד שהבנק עלול לשאת בו אם הצד הנגדי לעסקה לא יעמוד בתנאי העסקה. היקף הסיכון מוגדר כסך השווי הנוכחי של העסקה לאותו מועד בתוספת סיכון פוטנציאל להפסד העתידי. פוטנציאל זה מוערך על פי רמת התנודתיות הצפויה בכספי הבסיס ועל פי משך התקופה שנותרה עד למועד השלמת הביטחונות כפי שסוכם עם הלקוח. לחילופין, סיכון האשראי נמדד על פי סכום ההפסד המרבי, לפי תרחישים, שהבנק עלול לשאת בו וזאת לאחר ניכוי הסכמי קיזוז הניתנים לאכיפה.

בשנים האחרונות התפתחו בשוק הנגזרים מנגנונים להפחתת סיכונים האשראי במסחר בין צדדים נגדיים על ידי הכרה בהשפעת תהליכי קיזוז (NETTING) המעוגנים בהסכמים משפטיים סטנדרטיים בינלאומיים (כדוגמת ISDA) וכן על ידי מנגנון הפקדת ביטחונות הדדים בין הצדדים הנגדיים לעסקה (כדוגמת הסכמי CSA). פעילות המסחר הבין-בנקאית מבוצעת רק אל מול צדדים נגדיים מולם הבנק חתום על הסכמים אלו. כמו כן, קיימת מגמה להתקשרות על בסיס דומה גם אל מול לקוחות עתירי פעילות בנגזרים.

למידע נוסף ראה פרק חשיפות שקשורות לסיכון צד נגדי בנגזרים בדוח על הסיכונים לשנת 2017.

טבלה 25 - יתרות סיכון אשראי של צד נגדי בנגזרים (נדבך 3)

31 בדצמבר		30 ביוני		2018		
2017		2017		2018		
חשיפות אשראי נטו של נגזרים	יתרת ערך נקוב	חשיפות אשראי נטו של נגזרים	יתרת ערך נקוב	חשיפות אשראי נטו של נגזרים	יתרת ערך נקוב	
						במיליוני ש"ח
6,296	286,840	8,232	318,419	6,362	384,293	חוזי ריבית
6,567	243,635	7,925	243,837	8,949	307,431	חוזי מטבע חוץ
12,499	181,057	8,345	120,006	17,691	250,166	חוזים בגין מניות
80	539	72	496	184	1,068	חוזי סחורות ואחרים
-	-	-	-	-	-	עסקאות בנגזרי אשראי ^(א)
(11,550)	-	(10,905)	-	(14,978)	-	הטבות קיזוז ^(ב)
(4,752)	-	(4,696)	-	(7,838)	-	ביטחון כשיר
9,140	712,071	8,973	682,758	10,370	942,958	סך הכל

(א) ליום הדוח לא קיימות חשיפות סיכון אשראי בגין הגנה שנמכרה או נקנתה.

(ב) סיכון אשראי בגין נגזרים מחושב על פי הוראה 313 ומקזז עסקאות בנגזרים עם הסכמי קיזוז.

איגוח

הבנק לא מקיים פעילות לאיגוח נכסיו.

עם זאת, הבנק משקיע בניירות ערך מגובי נכסים דרך פעילות הנוסטרו שלו.

ניירות ערך מגובי נכסים מאופיינים בפיזור רחב של לוויים ולעיתים גם בפיזור ענפי. בנוסף, בחלק מהמכשירים קיימת חלוקה לשכבות ברמות סיכון שונות המאפשרות לבנק גמישות בהתאמת ההשקעה לתיאבון לסיכון.

ההשקעה בסוגים שונים של ניירות ערך מגובי נכסים נבחנת מראש, הן בהיבט של התשואה הצפויה והן בהיבטי הסיכונים הגלומים.

טבלה 26 - תיק זמין למכירה - השקעה בניירות ערך מגובי משכנתאות ומגובי נכסים לפי סוגי חשיפה (נדבך 3)

31 בדצמבר				30 ביוני				
2017		2017 ^(א)		2018				
רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר ^(א)	עלות מופחתת	רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר ^(א)	עלות מופחתת	רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר ^(א)	עלות מופחתת	רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר ^(א)	עלות מופחתת	
במיליוני ש"ח								
ניירות ערך מגובי משכנתאות (MBS)								
ניירות ערך מסוג העבר באמצעות (Pass through securities)^(ב)								
2,259	(27)	2,286	1,610	(40)	1,650	2,791	(73)	2,864
מזה: ניירות ערך שקיימת לגביהם ערבות של GNMA								
318	(8)	326	194	(6)	200	480	(15)	495
מזה: ניירות ערך שהונפקו על ידי FNMA ועל ידי FHLMC								
1,941	(19)	1,960	1,416	(34)	1,450	2,311	(58)	2,369
ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים (כולל CMO ו-STRIPPED MBS)								
3,925	(35)	3,960	4,108	(29)	4,137	4,272	(116)	4,388
מזה: ניירות ערך שהונפקו על ידי FHLMC, FNMA, GNMA בערבותם								
3,764	(36)	3,800	3,785	(30)	3,815	4,063	(117)	4,180
סך הכל ניירות ערך מגובי משכנתאות (MBS)								
6,184	(62)	6,246	5,718	(69)	5,787	7,063	(189)	7,252
ניירות ערך מגובי נכסים (ABS)^(ג)								
2,345	(4)	2,349	2,387	9	2,378	1,953	(10)	1,963
מזה: אשראי אחר לאנשים פרטיים								
-	-	-	1	-	1	-	-	-
מזה: אשראי שאינו לאנשים פרטיים - אגרות חוב מסוג CLO								
1,603	4	1,599	1,584	5	1,579	1,248	(1)	1,249
מזה: אשראי שאינו לאנשים פרטיים - ניירות ערך שקיימת לגביהם ערבות של SBA								
742	(8)	750	802	4	798	705	(9)	714
סך הכל ניירות ערך מגובי נכסים (ABS)								
2,345	(4)	2,349	2,387	9	2,378	1,953	(10)	1,963
סך כל ניירות ערך זמינים למכירה מגובי משכנתאות ומגובי נכסים								
8,529	(66)	8,595	8,105	(60)	8,165	9,016	(199)	9,215

(א) סכומים שנזקפו לקרן ההון כחלק מרווח כולל אחר נטו לאחר השפעת המס.

(ב) נתוני 30 ביוני 2017 ו-31 בדצמבר 2017 סווגו מחדש.

(ג) הוצג מחדש בהתאם למתכונת שנקבעה בחוזר הפיקוח על הבנקים בדבר "שיפור השימושיות של הדוחות לציבור של תאגידים בנקאיים לשנים 2017 ו-2018" אשר יושם לראשונה החל מהדוחות הכספיים לשנת 2017.

טבלה 27 - תיק זמין למכירה - השקעה בניירות ערך מגובי משכנתאות ומגובי נכסים לפי משקל סיכון (נדבך 3) ^(א)

30 ביוני						31 בדצמבר					
2018						2017					
הסכום המצטבר של החשיפה			ההון בגין דרישות חשיפות איגוח			הסכום המצטבר של החשיפה			ההון בגין דרישות חשיפות איגוח		
במיליוני ש"ח											
20%	2,039	56	2,614	72	2,328	64					
40%	1	-	35	2	19	1					
50%	122	8	61	11	159	30					
100%	-	-	-	-	-	-					
225%	-	-	-	-	-	-					
350%	-	-	-	-	-	-					
1250%	-	-	-	-	-	-					
סך הכל	2,162	64	2,710	85	2,506	95					

(א) לא כולל ניירות ערך FHLMC, FNMA אשר משקל הסיכון שלהן הינו 20%. לא כולל ניירות ערך GNMA אשר משקל הסיכון שלהן 0%.

טבלה 28 - תיק לפדיון - השקעה בניירות ערך מגובי משכנתאות ומגובי נכסים לפי סוגי חשיפה (נדבך 3) ^(א)

30 ביוני						31 בדצמבר					
2018						2017 ^(א)					
עלות מופחתת לשווי הוגן			עלות מופחתת לשווי הוגן			עלות מופחתת לשווי הוגן			עלות מופחתת לשווי הוגן		
ההתאמות			ההתאמות			ההתאמות			ההתאמות		
הוכרו			הוכרו			הוכרו			הוכרו		
שטרם			שטרם			שטרם			שטרם		
רווחים (הפסדים)			רווחים (הפסדים)			רווחים (הפסדים)			רווחים (הפסדים)		
במיליוני ש"ח											
ניירות ערך מגובי משכנתאות MBS מסוג העבר באמצעות (Pass-through securities)											
736	2	738	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים (כולל CMO ו-STRIPPED MBS)											
338	(24)	314	424	(6)	418	347	(6)	353	418	(6)	347
מזה: ניירות ערך שהונפקו על ידי FHLMC, FNMA או GNMA או בערבותם											
153	(18)	135	251	(6)	245	163	(6)	169	245	(6)	163
סך הכל ניירות ערך מגובי משכנתאות (MBS)											
1,074	(22)	1,052	424	(6)	418	347	(6)	353	418	(6)	347
סך כל ניירות ערך לפדיון מגובי משכנתאות											
1,074	(22)	1,052	424	(6)	418	347	(6)	353	418	(6)	347

(א) הוצג מחדש בהתאם למתכונת שנקבעה בחוזר הפיקוח על הבנקים בדבר "שיפור השימושיות של הדוחות לציבור של תאגידים בנקאיים לשנים 2017 ו-2018" אשר יושם לראשונה החל מהדוחות הכספיים לשנת 2017.

טבלה 29 - תיק לפדיון - השקעה בניירות ערך מגובי משכנתאות ומגובי נכסים לפי משקל סיכון (נדבך 3)^(א)

31 בדצמבר		30 ביוני	
2017		2018	
הסכום	דרישות	הסכום	דרישות
ההון בגין	ההון בגין	ההון בגין	ההון בגין
חשיפות	חשיפות	חשיפות	חשיפות
איגוח	איגוח	איגוח	איגוח
186	5	173	5
-	-	-	-
-	-	-	-
-	-	-	-
-	-	-	-
-	-	-	-
-	-	-	-
-	-	-	-
186	5	173	5
סך הכל			

(א) לא כולל ניירות ערך FHLMC, FNMA אשר משקל הסיכון שלהן הינו 20%. לא כולל ניירות ערך GNMA אשר משקל הסיכון שלהן 0%.

תיק למסחר

טבלה 30 - תיק למסחר - השקעה בניירות ערך מגובי משכנתאות ומגובי נכסים לפי סוגי חשיפה (נדבך 3)^(א)

31 בדצמבר		30 ביוני	
2017		2018 ^(ב)	
רווחים	רווחים	רווחים	רווחים
(הפסדים)	(הפסדים)	(הפסדים)	(הפסדים)
שטרם	שטרם	שטרם	שטרם
מומשו	מומשו	מומשו	מומשו
מהתאמות	מהתאמות	מהתאמות	מהתאמות
לשווי הוגן ^(א)	לשווי הוגן ^(א)	לשווי הוגן ^(א)	לשווי הוגן ^(א)
שווי הוגן	שווי הוגן	שווי הוגן	שווי הוגן
במיליוני ש"ח			
ניירות ערך מגובי משכנתאות (MBS)			
ניירות ערך מסוג העבר באמצעות (Pass-through securities)			
4	-	4	5
4	-	4	5
מזה: ניירות ערך שהונפקו על ידי FHLMC ועל ידי FNMA			
ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים (כולל CMO ו-STRIPPED MBS)			
54	-	54	73
47	(1)	47	(1)
מזה: ניירות ערך שהונפקו על ידי FHLMC, FNMA או GNMA בערבותם			
-	-	-	-
58	-	58	78
51	(1)	51	(1)
סך הכל ניירות ערך מגובי משכנתאות (MBS)			
210	1	209	197
234	-	234	195
סך הכל ניירות ערך מגובי נכסים (ABS)			
268	1	267	275
285	(1)	285	273
סך הכל ניירות ערך למסחר מגובי משכנתאות ומגובי נכסים			

(א) רווחים (הפסדים) שנזקפו לדוח רווח והפסד.

(ב) הוצג מחדש בהתאם למתכונת שנקבעה בחוזר הפיקוח על הבנקים בדבר "שיפור השימושיות של הדוחות לציבור של תאגידים בנקאיים לשנים 2017 ו-2018" אשר יושם לראשונה החל מהדוחות הכספיים לשנת 2017.

טבלה 31 - תיק למסחר - השקעה בניירות ערך מגובי משכנתאות ומגובי נכסים לפי משקל סיכון (נדבך 3)^(א)

31 בדצמבר			30 ביוני			
2017		2017		2018		
דרישות ההון בגין חשיפות איגוח	הסכום המצטבר של החשיפה	דרישות ההון בגין חשיפות איגוח	הסכום המצטבר של החשיפה	דרישות ההון בגין חשיפות איגוח	הסכום המצטבר של החשיפה	
במיליוני ש"ח						
4	144	4	132	4	163	20%
-	-	-	-	-	-	40%
8	118	9	134	6	88	50%
-	-	-	1	-	-	100%
-	-	-	-	-	-	225%
1	2	1	3	-	1	350%
1	-	-	-	1	-	1250%
14	264	14	270	11	252	סך הכל

(א) לא כולל ניירות ערך FHLMC, FNMA אשר משקל הסיכון שלהן הינו 20%. לא כולל ניירות ערך GNMA אשר משקל הסיכון שלהן 0%.

סיכוני שוק

סיכון שוק מוגדר כסיכון להפסד בפוזיציות מאזניות וחוץ מאזניות הנובע משינוי בשווי הוגן של מכשיר פיננסי עקב שינוי בתנאי שוק (שינוי ברמת מחירים בשווקים שונים, תנודתיות בשיעורי ריבית, שערי חליפין, אינפלציה, מחירי מניות וסחורות ומדדים כלכליים נוספים). החשיפה לסיכוני שוק מתבטאת בתוצאות העסקיות, בשווי ההוגן של הנכסים וההתחייבויות, בהון העצמי ובתזרימי המזומנים.

הבנק פועל בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים בנושא ניהול סיכוני השוק של הקבוצה, לרבות הוראות ניהול בנקאי תקין מספר 333 בנושא "ניהול סיכון ריבית" ומספר 339 בנושא "ניהול סיכוני שוק". במסגרת יישום הוראות אלה נקבעו עקרונות יסוד לאופן ניהול הסיכונים ובקרתם, ובכלל זה האחריות של ההנהלה והדירקטוריון, הגדרת אמצעי הבקרה והכלים למדידת הסיכונים ואמצעי הבקרה והפיקוח על סיכונים אלה, תוך יישום ממשל תאגידי שכולל שלושה "קווי הגנה".

מדיניות ניהול סיכוני השוק מהווה ביטוי לאסטרטגית סיכון השוק של הקבוצה. זאת, לצד הנהלים הקיימים לזיהוי, מדידה, מעקב, פיתוח ובקרה אחר סיכוני השוק. המדיניות נועדה מחד לתמוך בהשגת היעדים העסקיים תוך הערכת הסיכונים והסיכויים שיכולים לנבוע מהחשיפה לסיכונים וזאת בהשוואה לרווח הצפוי מהם, ומאידך, נועדה להפחית את רמת הסיכון הנובעת מהפעילות השוטפת של הבנק, ובכלל זה לשמור על רמת נזילות גבוהה.

המדיניות מהווה כלי חשוב להגדרת תיאבון הסיכון של הבנק בתחום הנוסטרו, חדרי העסקות וחשיפות השוק בכלל קבוצת לאומי. המדיניות מגדירה את הממשל התאגידי, חלוקת האחריות הארגונית ומנגנוני האסקלציה.

החשיפות לסיכוני שוק מנוהלות באופן שוטף ברמת הקבוצה. חברות הבת בחו"ל קובעות מדיניות לניהול סיכוני שוק בהלימה עם המדיניות הקבוצתית ומסגרות הסיכון שאושרו בה. המידע על מצב החשיפות בפועל בהתאם למסגרות שנקבעו מתקבל מהחברות הבנות ומובא בחשבון בניהול הכולל של החשיפות בקבוצה.

ניהול סיכוני השוק מתבצע בשני מוקדי סיכון עיקריים - התיק הבנקאי והתיק למסחר. הגדרת התיק למסחר נגזרת מהוראות באזל והיא כוללת את תיק ניירות הערך הסחיר של הבנק ועסקות נגזרים בפעילות הסחירה. הגדרת התיק הבנקאי כוללת את העסקות אשר אינן כוללות בתיק למסחר.

חשיפה לסיכוני שוק הנובעים מההתחייבויות הפנסיוניות לעובדים

הבנק מיישם את כללי החשבונאות בארה"ב בנושא זכויות עובדים, כפי שנקבעו על ידי בנק ישראל. ניהול סיכוני השוק בגין המחויבות לעובדים מבוצע בחלקו במסגרת התיק הבנקאי ובחלקו הנוסף מנוהל באופן נפרד ועצמאי אל מול ניהול "נכסי התכנית", אשר נועדו לשאת תשואה לאורך זמן, במטרה לשרת את ערך ההתחייבות. המחויבות האקטוארית לעובדים בעלת מח"מ ארוך ומושפעת באופן משמעותי משינויים בריבית ההיוון. שיעור ההיוון המשמש לחישוב ההתחייבויות האקטואריות לזכויות עובדים נעשה על בסיס תשואת אגרות חוב ממשלתיות בישראל כתוספת עקום מרווח קבוע של אגרות חוב קונצרניות בדירוג בינלאומי AA התואם למח"מ ההתחייבויות לזכויות עובדים.

במהלך התקופה המדווחת לא חלו שינויים מהותיים במבנה הארגוני, במדיניות ובממשל התאגידי של ניהול סיכוני השוק, פרט לאיחוד הניהול של אגף סיכוני שוק ואגף סיכון תשואה כולל שבוצע ברבעון הראשון של השנה.

למידע נוסף בדבר סיכוני שוק ראה פרק סיכוני שוק בדוח על הסיכונים לשנת 2017.

טבלה 32 - דרישות הון בגין סיכוני שוק (נדבך 3)

בטבלה להלן מוצגות דרישות ההון הרגולטוריות בגין החשיפה לסיכוני השוק על פי הגישה הסטנדרטית המכסה רק חלק מהחשיפות לסיכוני שוק.

31 בדצמבר		30 ביוני	
2017		2017	
		2018	
במיליוני ש"ח			
דרישות ההון ^(א) בגין:			
478	655	585	
סיכוני ריבית			
20	103	12	
סיכון מחירי מניות			
95	63	140	
סיכון שער חליפין			
21	47	17	
אופציות			
614	868	754	
סך דרישות ההון בגין סיכוני שוק			

(א) דרישות ההון חושבו בהתאם ליחס ההון הכולל המזערי הנדרש לפי הפיקוח על הבנקים בשיעור של 13.75% ליום 30 ביוני 2018, 13.75% ליום 31 בדצמבר 2017 ו-13.76% ליום 30 ביוני 2017.

סיכון הריבית

סיכון הריבית הינו הסיכון להפסד כתוצאה משינויים בשערי ריבית חסרת סיכון במטבעות השונים והוא נובע ממספר מקורות, כגון: פערים בין מועדי שינוי הריבית או הפירעון (כמוקדם מביניהם) של הנכסים וההתחייבויות בכל אחד ממגזרי ההצמדה וסיכון המרווח, ה-Basis Spread.

מדיניות החשיפות בריבית הינה להגביל את מידת ההשפעה של שינויים אפשריים בריבית על השחיקה הפוטנציאלית של השווי הכלכלי¹ ושל הרווח המימוני לשנה הקרובה.

סיכון הריבית נמדד ומנוהל בפועל על בסיס הנחות התנהגותיות שונות באשר לזמני הפירעון של הנכסים וההתחייבויות. על פי ניסיון העבר, הבנק מתייחס לחלק מיתרות העו"ש כהתחייבות לזמן ארוך. כמו כן, קיימות הנחות בהתייחס לפירעונות המוקדמים במשכנתאות על בסיס מודל סטטיסטי המנסה לחזות את הפירעונות המוקדמים כתלות בריבית. להערכות אלו חשיבות גדולה בניהול סיכוני הריבית, בין היתר בשל הגידול המשמעותי ביתרות אלו בשנים האחרונות.

מדידת החשיפה לשינויים בריבית מבוצעת הן לעליה והן לירידת ריבית בכל מגזר הצמדה. מדידה זו נועדה לבחון את רגישות מבנה שווי הנכסים וההתחייבויות הקיים לשינויי ריבית, ולכן החישוב המבוצע נעשה מבלי לשנות את מבנה הנכסים וההתחייבויות.

טבלה 33 - תמצית החשיפות לשינויים בלתי צפויים בריבית ברמת הקבוצה (לפני מס)^(א)

השינוי הפוטנציאלי בשווי הכלכלי כתוצאה מתרחיש									
31 בדצמבר 2017		30 ביוני 2017				30 ביוני 2018			
עליה של 0.1%	ירידה של 1%	עליה של 1%	עליה של 0.1%	ירידה של 1%	עליה של 1%	עליה של 0.1%	ירידה של 1%	עליה של 1%	ירידה של 1%
תרחיש במיליוני ש"ח									
במט"ח									
(41)	306	(411)	(26)	145	(362)	(51)	413	(508)	תיק בנקאי
(3)	25	(38)	(5)	54	(48)	(11)	106	(106)	תיק למסחר
במט"ח									
22	(249)	175	5	(78)	(4)	(1)	(88)	(24)	תיק בנקאי
2	47	32	1	(38)	(25)	0	(1)	(6)	תיק למסחר

(א) חישוב החשיפה לירידת ריבית ב-1% מבוסס על הורדת שיעור הריבית על האשראי והפיקדונות בשיעור זה. מאחר ושיעור הריבית על רוב הפיקדונות כיום נמוך מ-1%, ומאחר וקיימת הסתברות נמוכה שהריבית על הפיקדונות תרד מתחת ל-0.0%, יש לראות בחישוב החשיפה המוצג לעיל אמת מידה בהתאם לסטנדרטים המקובלים.

¹ השווי הכלכלי של ההון מוגדר כהפרש בין הערך הנוכחי של הנכסים והערך הנוכחי של ההתחייבויות. בחישוב הערך הנוכחי מנכים את התזרימים בעקום התשואה חסר סיכון אשראי ואת התזרימים במטבעות חוץ בלייבור.

טבלה 34 - חשיפות ההון לעליה/ירידה מיידית בריבית (לפני מס)

חשיפה במט"ו					
30 ביוני 2018					
עליה של 1%	ירידה של 1%	עליה של 0.1%	ירידה של 0.1%	עליה של 1%	ירידה של 1%
במיליוני ש"ח					
1,351	(1,740)	151	(541)	479	(53)
30 ביוני 2017					
עליה של 1%	ירידה של 1%	עליה של 0.1%	ירידה של 0.1%	עליה של 1%	ירידה של 1%
במיליוני ש"ח					
1,294	(1,685)	145	(405)	282	(35)
31 בדצמבר 2017					
עליה של 1%	ירידה של 1%	עליה של 0.1%	ירידה של 0.1%	עליה של 1%	ירידה של 1%
במיליוני ש"ח					
1,615	(2,083)	180	(349)	352	(34)

(א) מדידה זו כוללת את החשיפה לשינוי מידי בריבית של תיקי הנוסטרו המשוערכים לפי שווי שוק והמחויבות האקטוארית לעובדים. מדידה זו אינה כוללת את השפעת הרגישות של נכסי התוכנית לשינויים בריבית אשר נאמדת ליום 30 ביוני 2018 בירידה בשווי הנכסים של כ-133 מיליון ש"ח (ב-30 ביוני 2017 כ-149 מיליון ש"ח, כ-31 בדצמבר 2017 כ-134 מיליון ש"ח) בתרחיש עליה של 1% בריבית. כמו כן, המדידה אינה כוללת את ההשפעות של הוראות המעבר של תקן זכויות עובדים, לפיהן מחושב יחס הלימות ההון.

במהלך התקופה המדווחת עמדה הקבוצה בכל מגבלות החשיפה לריבית שקבע הדירקטוריון.

השקעה במניות ובקרנות

הבנק הגדיר מדיניות השקעה של הקבוצה, לרבות קביעת מגבלות הן להיקף ההשקעה הכולל והן לחברה בודדת, תמהיל ההשקעות ורמות הסיכון השונות בין סוגי ההשקעות.

פעילות ההשקעה במניות בנוסטרו מבוצעת באמצעות השקעה במדדים או במכשירי השקעה סחירים.

בנוסף, מנהל הבנק באמצעות חברת הבת "לאומי פרטנרס בע"מ" תיק השקעות ריאליות.

טבלה 35 - החשיפה של ההשקעה במניות וקרנות בתיק הבנקאי (נדבך 3)

יתרה מאזנית ושווי הוגן		
30 ביוני 2018	2017	31 בדצמבר 2017
במיליוני ש"ח		
987	906	991
מניות לא סחירות בתיק הזמין		
2,240	1,765	1,936
מניות וקרנות סחירות בתיק הזמין		
3,227	2,671	2,927
סך הכל		

סיכון הנזילות

סיכון הנזילות

סיכון הנזילות הוא הסיכון הנוצר בשל אי הוודאות ביחס לאפשרות לגיוס מקורות ו/או למימוש נכסים, באופן בלתי צפוי ותוך פרק זמן קצר, מבלי שיגרם הפסד מהותי. מדיניות ניהול סיכון הנזילות מהווה חלק אינטגרלי מהניהול העסקי האסטרטגי של קבוצת לאומי והיא מותאמת לדרישות הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 342 בנושא "ניהול סיכון נזילות" ודרישות הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 221 בנושא "יחס כיסוי הנזילות", המאמצת את המלצות ועדת באזל 3, לחישוב יחס מזערי לנזילות (LCR (Liquidity Coverage Ratio), תוך ביצוע התאמות למשק הישראלי.

יחס כיסוי הנזילות המזערי שהבנק והקבוצה נדרשים לעמוד בו הינו 100%.

ניהול הנזילות במט"ח מושפע גם מהפעילות בנגזרי שקל-מט"ח, אשר עשויה ליצור תנודתיות בין מטבעית במדדי הנזילות, ולכן מנוטרת ומנוהלת באופן הדוק.

למידע נוסף ראה פרק סיכון הנזילות בדוח על הסיכונים לשנת 2017.

סיכון מימון

סיכון מימון הוא הסיכון לכניית מבנה מקורות לא מספיק יציב בטווח הארוך באופן שאינו משרת את השימושים המתוכננים.

הבנק מנהל לאורך שנים תשתית רחבה ומגוונת של מקורות מימון יציבים ולטווחי זמן שונים. מקור המימון העיקרי של הבנק הוא פיקדונות מלקוחות קמעונאיים. בנוסף הבנק מממן את פעילותו באמצעות פיקדונות מלקוחות מסחריים ועסקיים וכן באמצעות הנפקות של כתבי התחייבויות. ניהול המקורות מבוצע באופן שוטף ובנפרד בשקלים ובמט"ח. המקורות מושקעים באשראי, בנכסים נזילים, בעיקר באג"ח ברמת סיכון נמוכה ועסקאות חלף לטווחים קצרים. לבנק מגוון רחב של מקורות במט"ח מלקוחות מקומיים קמעונאיים, עסקיים ופיננסיים ומלקוחות תושבי חוץ.

במהלך התקופה המדווחת לא חלו שינויים מהותיים בסיכון המימון ובאופן ניהולו.

למידע נוסף ראה פרק סיכון מימון בדוח על הסיכונים לשנת 2017.

טבלה 36 - יחס כיסוי הנזילות (נדבך 3)

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 בדצמבר		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בינוי		2018		2017	
סך ערך לא משוקלל (ממוצע) ^(א)	סך ערך לא משוקלל (ממוצע) ^(א)	סך ערך לא משוקלל (ממוצע) ^(א)	סך ערך לא משוקלל (ממוצע) ^(א)	סך ערך לא משוקלל (ממוצע) ^(א)	סך ערך לא משוקלל (ממוצע) ^(א)	סך ערך לא משוקלל (ממוצע) ^(א)	סך ערך לא משוקלל (ממוצע) ^(א)
במיליוני ש"ח							
113,298	-	113,066	-	117,493	-	סך הנכסים הנזילים באיכות גבוהה	
תזרימי מזומנים יוצאים							
12,227	174,315	11,931	174,582	12,562	176,252	פיקדונות קמעונאיים מיחידים ומעסקים קטנים	
2,253	45,061	2,269	45,384	2,401	48,025	מזה: פיקדונות יציבים	
8,184	69,571	7,795	66,976	8,503	72,976	פיקדונות פחות יציבים	
1,790	59,683	1,867	62,222	1,658	55,251	פיקדונות לתקופה העולה על 30 יום (סעיף 84)	
93,293	141,073	87,881	135,093	96,890	147,085	מימון סיטונאי בלתי מובטח	
-	-	-	-	-	-	מזה: פיקדונות לצרכים תפעוליים וברשות של תאגידיים בנקאיים שיתופיים	
92,996	140,776	87,672	134,884	96,852	147,047	פיקדונות לא תפעוליים (כל הצדדים הנגדיים)	
297	297	209	209	38	38	חובות לא מובטחים	
-	-	-	-	-	-	מימון סיטונאי מובטח	
9,516	70,162	21,331	82,696	8,331	67,669	דרישות נזילות נוספות	
4,091	4,091	16,023	16,023	3,248	3,248	מזה: תזרימי מזומנים יוצא בגין נגזרים ודרישות בטחון אחרות	
-	-	-	-	-	-	תזרימים יוצאים בגין אובדן מימון מוצרי חוב	
5,425	66,071	5,308	66,673	5,083	64,421	קווי אשראי ונזילות	
6,049	6,049	5,447	5,447	5,598	5,598	מחויבויות מימון חוזיות אחרות	
1,330	41,055	1,376	42,030	1,351	41,808	מחויבויות מימון מותנות אחרות	
122,415	-	127,966	-	124,732	-	סך כל תזרימי מזומנים יוצאים	
תזרימי מזומנים נכנסים							
-	1,346	-	1,007	-	705	הלוואות מובטחות (למשל עסקאות מכר חוזר)	
27,538	41,119	25,159	38,250	27,710	41,769	תזרימים נכנסים מחשיפות הנפרעות כסדרן	
2,120	8,817	13,408	19,224	2,409	9,332	תזרימי מזומנים נכנסים אחרים	
29,658	51,282	38,567	58,481	30,119	51,806	סך כל תזרימי מזומנים נכנסים	
-	-	-	-	-	-	סך ערך מתואם ^(א)	
113,298	-	113,066	-	117,493	-	סך הנכסים הנזילים באיכות גבוהה	
92,757	-	89,399	-	94,613	-	סך כל תזרימי מזומנים יוצאים נטו	
122%	-	127%	-	124%	-	יחס כיסוי הנזילות	

(א) ערכים לא משוקללים יחושבו כיתרות בלתי מסולקות העומדות לפירעון או ניתנות לפירעון על ידי המחזיק תוך 30 ימים (לגבי תזרימים נכנסים ותזרימים יוצאים).

(ב) ערכים משוקללים יחושבו לאחר הפעלת מקדמי ביטחון מתאימים או שיעורי תזרימי נכנס יוצא (לגבי תזרימים נכנסים ויוצאים).

(ג) ערכים מתואמים יחושבו לאחר הפעלת (1) מקדמי ביטחון ושיעורי תזרימי נכנס יוצא ו-(2) כל המגבלות הרלוונטיות (כלומר מגבלה על נכסים נזילים באיכות גבוהה ברמה 2 וברמה 1 ומגבלה על תזרימים נכנסים).

(ד) הערכים מחושבים על בסיס ממוצע ברמת הבנק של 74 תצפיות יומיות במהלך הרבעון השני של שנת 2018 (74 תצפיות במהלך הרבעון השני של שנת 2017 ו-77 תצפיות במהלך הרבעון הרביעי של שנת 2017).

במהלך התקופה המדווחת נרשם גידול של 2% לעומת היחס הממוצע ברבעון הראשון. הגידול ביחס הממוצע ברבעון השני נובע מגידול בפיקדונות הקמעונאיים לעומת קיטון בפיקדונות הפיננסיים והעסקיים.

טבלה 37 - הרכב הנכסים הנזילים באיכות גבוהה לפי יתרות ממוצעות ברבעון

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 בדצמבר 2017						לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני 2018			
2017			2017			2018			
במטבע ישראלי ובמט"ח	מטבע חוץ	מטבע ישראלי	במטבע ישראלי ובמט"ח	מטבע חוץ	מטבע ישראלי	במטבע ישראלי ובמט"ח	מטבע חוץ	מטבע ישראלי	
סך ערך משוקלל במיליוני ש"ח									
109,890	23,562	86,328	109,959	22,116	87,843	111,968	22,945	89,023	סך הכל נכסי רמה 1
3,153	3,153	-	2,851	2,851	-	5,051	5,051	-	סך הכל נכסי רמה 2א
255	210	45	256	152	104	474	365	109	סך הכל נכסי רמה 2ב
113,298	26,925	86,373	113,066	25,119	87,947	117,493	28,361	89,132	סך הכל הנכסים הנזילים באיכות גבוהה

טבלה 38 - נכסים משועבדים לפי סעיפים מאזניים (EDTF)

30 ביוני 2018					
נכסים משועבדים בקשר עם					
פעילות במכשירים נגזרים	הסכמי CSA	פעילויות במסלקות וקרן הסיכונים	הבטחת פיקדונות		
במיליוני ש"ח					
2,590	844	-	-		מזומנים ופיקדונות בבנקים
2,693	-	1,006	3,139		ניירות ערך
-	457	80	-		אשראי לציבור

30 ביוני 2017					
נכסים משועבדים בקשר עם					
פעילות במכשירים נגזרים	הסכמי CSA	פעילויות במסלקות וקרן הסיכונים	הבטחת פיקדונות		
במיליוני ש"ח					
954	643	-	-		מזומנים ופיקדונות בבנקים
1,182	-	1,009	1,864		ניירות ערך
-	2,039	76	-		אשראי לציבור

31 בדצמבר 2017					
נכסים משועבדים בקשר עם					
פעילות במכשירים נגזרים	הסכמי CSA	פעילויות במסלקות וקרן הסיכונים	הבטחת פיקדונות		
במיליוני ש"ח					
1,289	495	-	-		מזומנים ופיקדונות בבנקים
2,015	-	930	4,178		ניירות ערך
-	1,764	80	-		אשראי לציבור

סיכונים תפעוליים

סיכון תפעולי מוגדר כסיכון להפסד כתוצאה מאי נאותות או מכשל של תהליכים פנימיים, אנשים ומערכות, או כתוצאה מאירועים חיצוניים.

קבוצת לאומי פועלת במגוון רחב של פעילויות פיננסיות ולפיכך חשופה לסיכונים תפעוליים הכוללים, בין היתר, סיכונים אבטחת מידע וסייבר, סיכונים טכנולוגיים, סיכונים המשכיות עסקית וסיכונים מעילות והונאות.

ניהול הסיכונים התפעוליים בקבוצת לאומי מתבצע על ידי שלושת קווי ההגנה והוא מושתת על תהליך ממושך ופרואקטיבי של זיהוי, הערכה, מדידה, בקרה, מזעור, ניטור ודיווח על הסיכונים המהותיים שמבוצע בכל החטיבות בבנק.

ההון הרגולטורי בגין סיכונים תפעוליים מחושב על בסיס הגישה הסטנדרטית של באזל.

לשם הקטנת נזקים אפשריים בעת התממשות הסיכון, קבוצת לאומי רוכשת מערך ביטוחי המכסה מגוון סיכונים תפעוליים וכולל, בין היתר, פוליסת ביטוח סייבר ופוליסת ביטוח בנקאית.

במהלך התקופה המדווחת לא חלו שינויים מהותיים במבנה הארגוני, במדיניות ובממשל התאגידי של ניהול הסיכון התפעולי.

למידע נוסף ופירוט מוקדי הסיכון העיקריים בסיכונים התפעוליים ראה פרק סיכונים תפעוליים בדוח על הסיכונים לשנת 2017.

טיטת הוראת ניהול בנקאי תקין בעניין מיקור חוץ והוראת ניהול בנקאי תקין 363 בעניין ניהול סיכונים סייבר בשרשרת אספקה

ביום 27 ביוני 2018 פרסם הפיקוח על הבנקים טיטת להוראת ניהול בנקאי תקין בעניין מיקור חוץ. הטיטת נועדה לאפשר לתאגידי הבנקאיים לעשות שימוש במיקור חוץ, מתוך מטרה להגביר את הנגישות והזמינות ללקוחות ולהמשיך את תהליכי ההתייעלות והגברת התחרות בתחום הבנקאות והתשלומים. זאת, תוך קביעת העקרונות על פיהם נדרשים התאגידי הבנקאיים לפעול, על מנת לצמצם את חשיפתם לסיכונים פוטנציאליים הגלומים במיקור חוץ.

בנוסף, ביום 24 באפריל 2018 פרסם הפיקוח על הבנקים הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 363 בנושא ניהול סיכונים סייבר בשרשרת אספקה. ההוראה נועדה להבהיר מהי האחריות של התאגיד הבנקאי בנוגע לקיום תצורת עבודה מאובטחת מול הספקים החיצוניים המהותיים ואת חובותיו לניהול סיכונים סייבר הולמים בפעילות ספקים אלו בחצרותיהם, בחצרי התאגיד הבנקאי ובממשקים שלהם עם התאגיד.

תחילתה של ההוראה לא יאוחר מ-6 חודשים ממועד פרסומה. הוראה זו תשולב בהמשך בהוראה בנושא "מיקור חוץ".

הבנק נערך ליישום ההוראות.

למידע נוסף בנוגע להוראות אלה ראה פרק חקיקה ורגולציה הנוגעת למערכת הבנקאית בדוח הכספי.

סיכונים אחרים

סיכונים רגולציה וציות

סיכון רגולציה

בשנים האחרונות הורחבו הדרישות מבנקים בעולם ובישראל בנוגע להון ונזילות, זאת על רקע הפקת הלקחים מהמשבר הפיננסי (הוראות באזל 3). בנוסף, התפרסמו לאחרונה הנחיות בינלאומיות בנוגע לסטנדרטים חדשים העלולים להשפיע על הון הבנק ונכסי הסיכון, מגמות אלו משפיעות על אופן הקצאת ההון לפעילויות העסקיות השונות בקבוצה. כמו כן, פורסמו לאחרונה חוקים ורגולציות בדגש על סביבת הצרכן אשר מטרתם, בין השאר, הגברת התחרותיות.

להתגברות דרישות הרגולציה בארץ ובעולם השפעה על המודל העסקי, על הרווחיות ועל דרישות הלימות ההון של הקבוצה. הבנק עוקב אחר התפתחויות אלו, לומד אותן ונערך בהתאם.

סיכון ציות

א. ציות, איסור הלבנת הון ואיסור מימון טרור

לצורך ניהול אפקטיבי של סיכונים הציות פועל בלאומי מערך ציות ואכיפה שבראשו עומדת קצינת הציות הראשית (Chief Compliance Officer). קצינת הציות הראשית אחראית, בין היתר, למילוי החובות לפי הוראות החקיקה בנושאי איסור הלבנת הון ואיסור מימון טרור. קצינת הציות הראשית משמשת גם כממונה על האכיפה בתחום דיני ניירות ערך וגם כ-Responsible Officer בתחום ה-FATCA.

מערך ציות ואכיפה כפוף ליועצת המשפטית הראשית.

המערך נמצא בקשר שוטף עם חברות הבנות בארץ ובחו"ל לצורך מעקב ליישום נושאי הציות בכללותם ויישום מדיניות הציות הקבוצתית.

בהתאם למגמות המתפתחות בעולם, מטפל הבנק במגוון נושאים בתחום ציות, לרבות איסור הלבנת הון ואיסור מימון טרור והיבטי מיסוי, לרבות FATCA ו-CRS. בין היתר, מתמקד הבנק במוקדי סיכון בעולם טכנולוגי פיננסי (כגון: פינטק, P2P, קרנות גידור, מטבעות וירטואליים וכדומה) - ניהול סיכונים ציות ואיסור הלבנת הון בעולם טכנולוגי פיננסי מתפתח המאופיין בהיעדר פיקוח רגולטורי מוגדר לצד מורכבות מקצועית והיעדר פרקטיקות מובנות לתהליכי בקרה עקב חדשנותם של הנושאים.

ב. אכיפה מנהלית

חוק ייעול הליכי האכיפה ברשות ניירות ערך (תיקוני חקיקה), התשע"א-2011 בא לייעל את הליכי האכיפה של הוראות החקיקה בתחום דיני ניירות הערך. במסגרת חקיקה זו ניתן יהיה להטיל סנקציות שונות על תאגיד, שהפר את ההוראות הרלוונטיות וכן על עובדי התאגיד, לרבות נושאי המשרה. בהמשך לחוק פרסמה הרשות לניירות ערך מסמך קריטריונים להכרה בתכנית אכיפה פנימית בתחום ניירות הערך (להלן: "מסמך הקריטריונים"). במסמך הקריטריונים הנחתה רשות ניירות ערך את התאגיד, בין היתר, למנות ממונה על האכיפה. תפקידו, על פי מסמך הקריטריונים, הוא להיות אחראי על יישום תכנית האכיפה.

ג. FATCA – Foreign Account Tax Compliance Act

על פי החוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מספר 227) ותקנות מס הכנסה (יישום הסכם FATCA), התשע"ו-2016, נדרש הבנק לבצע הליכי זיהוי לקוחות ולהעביר מידע לרשות המסים בישראל אודות חשבונות המוחזקים על ידי לקוחות אמריקאים לצורך העברתו לרשות המסים האמריקאית.

הבנק מיישם מדיניות כסף מוצהר תוך הקפדה כי לא ינהלו בבנק כספים שאינם מוצהרים לרשויות המס הרלוונטיות, בהקשר זה נערכו מהלכים רבים לאיתור וזיהוי האוכלוסיות הרלוונטיות וביצוע הדיווח לרשויות המס בהתאם לכללי ה-FATCA כפי שנקבעו בהסכם בין ישראל לרשויות המס האמריקאיות.

הבנק פועל במספר נדבכים על מנת לוודא ציות של קבוצת לאומי ויחידים בה להוראות החקיקה, בהם: מינוי קצינת הציות כממונה לנושא, אימוץ מדיניות ונהלי עבודה מתאימים, פיתוח כלים ממוכנים תומכים בתהליכי העבודה, גיבוש מנגנוני הדרכה והטמעה, בדיקה, בקרה ותפעול הנדרשים למילוי ההנחיות והנחיית החברות הבנות בקבוצה להיערכות מתאימה.

ד. CRS – Common Reporting Standard

ארגון ה-OECD פרסם תקן אחיד ליישום חילופי מידע אוטומטיים לגבי חשבונות פיננסיים בין מדינות (להלן: "התקן"). התקן נכנה ברוח ה-FATCA האמריקאי ונועד להגביר את השקיפות והפיקוח על דיווחי המס של תושבי המדינות המחזיקים חשבונות פיננסיים מחוץ למדינת התושבות שלהם. ביולי 2016 פורסם החוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מספר 227) בנושא יישום ה-FATCA והתקן. תקנות ליישום התקן טרם פורסמו.

לאומי נערך לעמידה בדרישות החקיקה. שלוחות בנק לאומי באנגליה וברומניה החלו ביישום התקן ביום 1 בינואר 2016 בהתאם להוראות הרגולציה המקומית החלות עליהן.

סיכונים משפטיים

קיימת חשיפה כללית, אשר לא ניתן להעריכה או לכמתה, הנובעת, בין היתר, ממורכבותם של השירותים הניתנים על ידי הבנק והחברות המאוחדות ללקוחותיהם. מורכבות שירותים אלו צופנת בחובה, בין היתר, פוטנציאל לטענות, פרשנויות ואחרות, הנוגעות לשורה ארוכה של תנאים מסחריים ורגולטורים. לא ניתן לצפות מראש את כל סוגי הטענות שיועלו בתחום זה ואת החשיפה הנובעת מטענות אלו ואחרות בקשר עם שירותי הבנק והחברות המאוחדות, המועלות, בין היתר, באמצעות המנגנון הדיוני הקבוע בחוק תובענות ייצוגיות.

כמו כן, קיימת חשיפה בשל שינויים רגולטורים והנחיות של המפקח על הבנקים. ההתקשרויות עם הלקוחות הינן, בחלקן, התקשרויות הנמשכות לאורך שנים רבות, במהלכן עשויים להתרחש שינויים במדיניות, ברגולציה ובמגמות הדין, לרבות בפסיקת בתי המשפט. הבנק והחברות המאוחדות פועלים באמצעות מערכות מיכוניות מורכבות, אשר לאור השינויים כאמור, יש צורך להתאימן באופן שוטף. כל אלו יוצרים חשיפה תפעולית ומשפטית מוגברת.

בנוסף קיימת חשיפה כללית הנובעת מכך שכנגד הבנק והחברות המאוחדות מוגשות מעת לעת תלונות למפקח על הבנקים, שעלולות בנסיבות מסוימות להביא לנקיטת הליכים משפטיים נגד הבנק. לעת הזו, לא ניתן להעריך האם קיימת חשיפה בגין תלונות אלו ולא ניתן להעריך אם תינתן הכרעה רוחבית של הפיקוח בעניין תלונות כנ"ל/או אם תוגשנה תביעות ייצוגיות או אחרות כתוצאה מהליכים שכאלו, וכן לא ניתן להעריך את החשיפה הפוטנציאלית לתלונות כנ"ל. לפיכך, לא נכללה הפרשה בגין החשיפה האמורה.

במהלך התקופה המדווחת לא חלו שינויים מהותיים בסיכון המשפטי ובאופן ניהולו בבנק.

למידע נוסף בדבר הסיכון המשפטי ואופן ניהולו ראה פרק סיכונים משפטיים בדוח על הסיכונים לשנת 2017.

סיכון מוניטין

סיכון המוניטין הינו הסיכון לפגיעה באמון אשר יש לבעלי עניין שונים בבנק, לרבות: לקוחות, בעלי מניות, עובדים, צדדיים נגדים לביצוע עסקאות, ספקים, גורמי רגולציה או כל בעל עניין אחר אשר האמון שהוא נותן בבנק חיוני לפעילותו העסקית.

במהלך התקופה המדווחת לא חלו שינויים מהותיים בסיכון המוניטין ובאופן ניהולו.

למידע נוסף ראה פרק סיכון מוניטין בדוח על הסיכונים לשנת 2017.

סיכון אסטרטגי

סיכון אסטרטגי מוגדר כסיכון של ירידה מהותית ברווחיות הנובעת מירידה בהכנסות שאינה יכולה להיות מפוצה על ידי ירידה מספקת בהוצאות או על ידי מציאת מקורות הכנסה נוספים. ירידה זו יכולה לנבוע מהחלטות אסטרטגיות שגויות, מחוסר יכולת ליישם אסטרטגיות נכונות, מיישום בלתי נאות של החלטות או העדר תגובה והיערכות לשינויים בסביבה העסקית (ענפיים, כלכליים, רגולטוריים, צרכניים וטכנולוגיים).

סיכון אסטרטגי יכול להיות כזה שהפגיעה שלו נוגעת במודל העסקי של הבנק או של אחד מקווי העסקים המהותיים שלו. זהו סוג של סיכון שההשפעה המיידית שלו על הרווח יכולה להיות לא משמעותית, אך בטווח הארוך עלולה להיות דרמטית.

במהלך התקופה המדווחת לא חלו שינויים מהותיים בסיכון האסטרטגי ובאופן ניהולו.

למידע נוסף ראה פרק סיכון אסטרטגי בדוח על הסיכונים לשנת 2017.

סיכון מאקרו-כלכלי

סיכון מאקרו-כלכלי הינו סיכון להכנסות ולהון הקבוצה הנובע מתנאים מאקרו כלכליים לרבות סביבת ריבית נמוכה, יחסי הכח הפוליטיים בעולם והשפעתם על הסחר הבינלאומי - המדיניות הכלכלית בארה"ב, תהליכים חברתיים ופוליטיים באירופה ואי היציבות הגיאופוליטית במוקדי סכסוך בעולם בין השאר לאור התגברות איומי הטרור. לאחרונה ישנם סיכונים העולים מן ההתפתחויות האפשריות בתחום הסחר העולמי, בדגש על קשרי הסחר בין ארה"ב לסין. אם המצב יחריף לכדי "מלחמת סחר" מתמשכת, עלולה להיות לכך השפעה שלילית על הצמיחה בעולם. כתוצאה, עלול להיפגע בעקיפין גם המשק הישראלי.

הבנק מנטר סיכונים מתפתחים כאמור, עם זאת, במהלך התקופה המדווחת לא חלו שינויים מהותיים בסיכון המאקרו-כלכלי ובאופן ניהולו.

למידע נוסף ראה פרק סיכון מאקרו-כלכלי בדוח על הסיכונים לשנת 2017.

סיכון הבנקאות ההוגנת (Conduct)

סיכון הבנקאות ההוגנת (Conduct) הינו הסיכון שהתנהלות הבנק מול לקוחותיו תוביל, במעשה או במחדל, לתוצאה בלתי רצויה עבורם. זאת, ללא יכולת הלקוח לקחת מראש תוצאה זו בחשבון. בעקבות זאת עלולים להיגרם לבנק הפסדים הנובעים מנזקים משפטיים, מהטלת קנסות או מנזקי מוניטין.

במהלך התקופה המדווחת לא חלו שינויים מהותיים בסיכון הבנקאות ההוגנת ובאופן ניהולו.

למידע נוסף ראה פרק סיכון הבנקאות ההוגנת בדוח על הסיכונים לשנת 2017.

סיכונים מובילים ומתפתחים

סיכונים מובילים נגזרים מסביבת הפעילות של הבנק המושפעת מאד בשנים האחרונות מסיכונים הקשורים לרגולציה ולחקיקה, לסביבה מאקרו-כלכלית תנודתית, לשינויים החלים במודל העסקי, ובכלל זה המעבר ל"בנקאות החדשה" המבוססת על הדיגיטל ומגמות חברתיות וצרכניות. סיכונים מתפתחים הינם סיכונים שהמאפיינים שלהם ורמת החומרה שלהם משתנים בהתאם לתמורות שחלות בשנים האחרונות בסביבה התחרותית, בסביבת הצרכן, בסביבה הרגולטורית ובסביבה הטכנולוגית.

במהלך התקופה המדווחת לא חלו שינויים מהותיים בסיכונים המובילים והמתפתחים ובאופן ניהולם.

למידע נוסף ראה פרק סיכונים מובילים ומתפתחים בדוח על הסיכונים לשנת 2017.